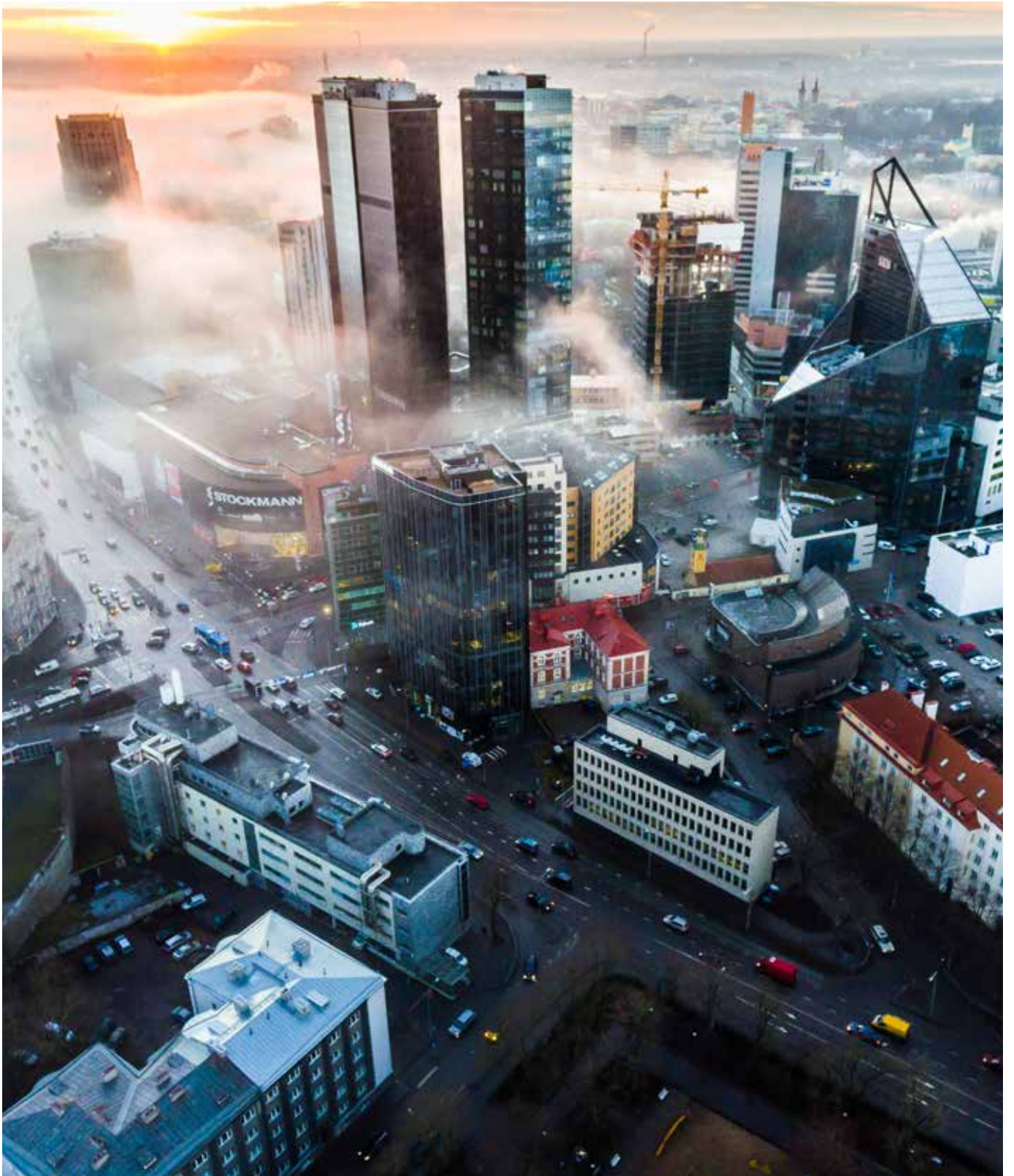

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

AASTAARUANNE **2019**

KONSOLIDEERITUD MAJANDUSAASTA ARUANNE 2019

Mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrikood: 80004733

Toom-Kooli 17, 10130 Tallinn

Tel: +372 604 0060

Faks: +372 604 0061

koda@koda.ee

www.koda.ee

Majandusaasta algus: 01.01.2019

Majandusaasta lõpp: 31.12.2019

Juhatuse esimees

Toomas Luman

Juhatuse aseesimehed

Väino Kaldoja

Gunnar Kraft

Juhatuse liikmed

Veljo Ipits

Andres Järving

Robert Kitt

Neinar Seli

Sven Mats

Meelis Milder

Feliks Mägi

Ruth Oltjer

Janek Pohla

Eve Toots

Enn Veskimägi

Oliver Väärtnõu

Peadirektor

Mait Palts

Audiitor

KPMG Baltics OÜ

2

3

4 KOJA SEISUKOHAD 2019. AASTAL

6 TEGEVUSARUANNE

22 RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

22 Konsolideeritud bilanss

23 Konsolideeritud tulude ja kulude aruanne

23 Konsolideeritud rahavoogude aruanne

25 Konsolideeritud netovara muutuste aruanne

26 RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD

26 Lisa 1. Raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestusmeetodid ja hindamisalused

30 Lisa 2. Raha ja pangakontod

30 Lisa 3. Lühiajalised finantsinvesteeringud

31 Lisa 4. Ettemakstud tulevaste perioodide kulud

31 Lisa 5. Pikaajalised finantsinvesteeringud

32 Lisa 6. Materiaalse põhivara liikumine

32 Lisa 7. Immateriaalne põhivara

33 Lisa 8. Kasutusrent

33 Lisa 9. Lühiajalised kohustused

34 Lisa 10. Maksukohustused

34 Lisa 11. Netovara

34 Lisa 12. Tingimuslikud kohustused

35 Lisa 13. Müügitulu tegevusalade ja geograafiliste piirkondade lõikes

35 Lisa 14. Liikme- ja sisseastumismaksud

35 Lisa 15. Muud tegevustulud

36 Lisa 16. Mitmesugused tegevuskulud

36 Lisa 17. Tööjõukulud

36 Lisa 18. Kaubanduskoja konsolideerimata finantsinformatsioon

39 Lisa 19. Tehingud seotud osapooltega

41 Lisa 20. Aruandekuupäeva järgsed sündmused

42 JUHATUSE ALLKIRJAD 2019. AASTA MAJANDUSAASTA ARUANDELE

43 SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

44 JUHATUS / BOARD / ПРАВЛЕНИЕ

45 TÖÖTAJAD / STAFF / РАБОТНИКИ

48 ГОДОВОЙ ОТЧЁТ

71 ANNUAL REPORT

90 KONTAKTID / CONTACTS / КОНТАКТЫ

KOJA SEISUKOHAD 2019. AASTAL

4

5

HARIDUS JA ETTEVÕTLIKKUS

Meile teevad muret noorte õpetajate vähesus, õpetajate suhteliselt madal palk ning alus- ja üldhariduse kvaliteet ning selle jätkusuutlikkus. Lasteaiaõpetajatest on Eestis ligi pool vanemad kui 50 aastat, samas kui OECD riikides keskmiselt on nõnda vanade lasteaednike osakaal veerand. Üldhariduskoolides on üle 60 aasta vanuseid õpetajaid ligi 20%, kuid alla 30-aastaseid vaid 9%. Üle poole kutseõppe taseme õpetajatest on vanemad kui 50 aastat ja sealjuures on iga neljas vanem kui 60 aastat. Noori, alla 30-aastaseid õpetajaid on kutseõppeasutustes vaid 7%.

Mis saab siis, kui needki õpetajad tööturult väljuvad, kuid noori asendama pole tulemas? Ma ei näe siin muud lahendust, kui tegeleda riiklikult oluliselt süsteemsemalt õpetajahariduse populariseerimisega, vajadusel rakendades täiendavaid

stipendiume just aineõpetajate motiveerimiseks ning vaadata üle koolide juhtimise ja rahastamise mudelid. See peab olema prioriteet.

Toomas Lumani kõne Ärihooaja avamisel Eesti Mootorisporti Muuseum MOMUs 31. augustil 2019

Ei saa nõustuda olukorraga, kus tehtud lubadused ei tähenda justkui mitte midagi. Teaduse osakaalu suurendamine majanduses peaks olema kindlasti üks prioriteete, sest teaduspõhine majandus loob uusi väärtusi, mis kestavad aastakümneid. Samuti peame eduka ühiskonna toimimise jaoks siduma ettevõtlikkuse, teaduse ja hariduse. Kui need ei ole majanduse kasvupotentsiaali jaoks tähtsad investeeringud, siis mis on?

Mait Palts
27. mail 2019 Postimehes

MAKSUPOLIITIKA

On hea, et maksurahu on hetkel üldiselt püsinud ja maksutõusudega seotud võitlus, mida oleme peaaegu alati pidanud seoses uue aasta riigieelarvega, ei ole tänavu vajalik olnud. Eelarve pole muidugi veel ka vastu võetud, kuid loodame parimat. Maksudebatti soovida pidajatele siiski aga ikka meeldetuletuseks vana tarkus – esmalt sõnastagem probleem ja siis otsigem lahendusi. Ja tore oleks muidugi, kui lahendused oleksid innovaatilised kui väljatoodud probleemid

Toomas Lumani kõne
kaubanduskoja 94. aastapäeval
6. novembril 2019

VÄLISPOLIITIKA

Praeguses maailmas on iga riik bränd, millega kaasnevad kindlad ootused. Selleks, et nime tundmisest maailmas kaugemale jõuda, peaksid tööd tegema kõik Eestiga seotud organisatsioonid. Riigi välisesindajatel ei tohi olla mingit hirmu mainida ja kaitsta oma ettevõtete huve. Välisesindajad peavad oleme ühtselt juhitud.

Toomas Luman kaubanduskoja
Teataja juhtkirjas
märtsil 2019

Väliskaubandusministri vastutusallas peaks olema ka majandusdiplomaatia ja diplomaatide võimekuse ja tähtsuse suurendamisega seonduvad teemad. Uue ametikoha loomisel peaks tekkima olukord, kus nii majandusdiplomaadid kui ka välisriigis resideeruvad EAS-i ekspordinõunikud kuuluvad väliskaubandusministri alla ning tegutsevad koordineeritult Eesti ettevõtete huvides ning on piisavalt ja võrdselt varustatud vajalike ressursidega, on motiveeritud ning nende tegevus on läbi- ja paistvalt eesmärgistatud

Mait Palts
31. jaanuaril 2019 Postimehes

BÜROKRAATIA

Kas ametnik teab, mis on ettevõtlus? Mis oleks kui püüaks nii, et kõik õigusloomega tegelevad ametnikud mõtleksid korra tõsiselt selle peale, mida teevad ning mida uued kohustused ettevõtjatele tähendavad? Või kui seda ei suuda, siis võiks ju mõnda aega praktiseerida tööd ka mõnes ettevõttes ja näha, kuidas asjad päriselt käivad, kust tuleb raha ja millest tekivad kulud. Ja ei oleks üldse paha mõte, kui nende ametnike töötasu oleks kõrgem kui teistel, kes sellise praktika näiteks kord viie aasta jooksul läbi teevad.

Sest enam ei ole naljakas ega ka kurb, vaid kasvav bürokraatia tekitab heitumust ja tervisekahjustusi. Ning ilmselt täna ei taju bürokraatia vähenemist küll ükski ettevõtja.

Mait Palts
3. veebruaril Ärilehes

Kaalutletust, kainust ja reaalsustaju soovime aga kõikidele, kelle kätes on hea ettevõtluskeskonna kujundamine. Meie ettevõtluskeskkonnal pole (veel) suurt midagi häda, kuid kui vaatame kasvõi ainuüksi viimase poole aasta, või isegi viimase paari kuu jooksul aset leidnud sündmuseid õigusloomes, siis ei oleks me enam nii kindlad, et aasta pärast sama võiksime öelda. Kaubanduskojas oleme seadnud eesmärgiks, et ettevõtluskeskkonda halvendavate lolluste kavandamist tuleb märgata ja suuta ära hoida või vähemalt oluliselt pidurdada. Miks see oluline on? Kui vaadata seda, kuhu suunda võib tüürida äriõiguse revisjon, kui mõelda, milliseid kummalisi ja „ei tea kust tekkinud“ sätteid oleme aasta lõpus suutnud välja saada mitmetest eelnõudest Riigikogus, siis täna paistab vaatamata õigusloome näilisele arengule, olema oht sellisteks salakavalateks muudatusteks äärmiselt suur.

Mait Palts kaubanduskoja Teataja juhtkirjas
jaanuaris 2019

TEGEVUSARUANNE

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda on vabatahtliku liikmeskonnaga ettevõtjate esindusorganisatsioon, mille missiooniks on ettevõtluse edendamine Eestis ettevõtjasõbraliku majanduskeskkonna arendamise ning praktiliste teenuste osutamise kaudu.

Kaubanduskoda on mõjukaim, vanim ja suurim ettevõtjate esindusorganisatsioon Eestis, millel on hea rahvusvaheline maine.

Kaubanduskoda on võrdne partner valitsusele Eesti majanduspoliitilise keskkonna kujundamisel.

Kaubanduskoja juhatus koosneb 15 liikmest. 2019. aasta üldkoosolekul 30. mail 2019.a. valiti kaubanduskojale 15-liikmeline juhatus järgnevas 4 aastaks. 2019. aastal pidas kaubanduskoja juhatus kokku 10 koosolekut.

2019. aastal oli kaubanduskoja keskmine töötajate arv 34 ning tütarettevõttes Eesti Konjunktuuriinstituut AS (EKI) 19 töötajat.

2019. aasta palkade ja tasude kogusumma oli 1 244 295 eurot.

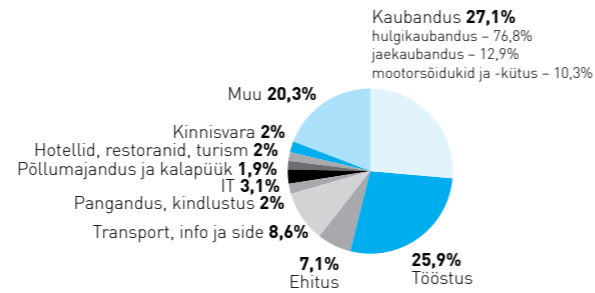
Finantssuhtarvud	2019	2018
Müügitulu (€)	897 724	800 534
Käibe kasv (%)	12,14%	-3,20%
Lühiajaliste kohustuste kattekordaja	2,90	2,79

Suhtarvude arvutamisel kasutatud valemid:
 Käibe kasv (%) = (müügitulu 2019 – müügitulu 2018) / müügitulu 2018 * 100
 Lühiajaliste kohustuste kattekordaja (kordades) = käibevara / lühiajalised kohustused

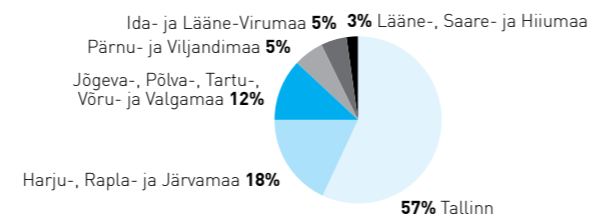
KAUBANDUSKOJA LIIKMEKOND

2019. aasta 31. detsembri seisuga oli kaubanduskojal 3361 liiget. 2019. aastal astus liikmeks 357 uut ning välja arvati 237 liiget.

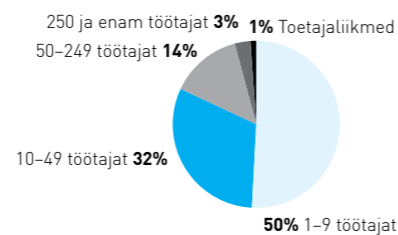
Liikmesettevõtete jagunemine tegevusalade kaupa

Liikmesettevõtete jagunemine piirkonniti

Liikmesettevõtete jagunemine nende suuruse (töötajate arvu) järgi

KAUBANDUSKOJA AKTIIVNE ROLL LIIKMETE ÜLDHUVIDE ESINDAMISEL

Põhikirja kohaselt on kaubanduskoja üheks olulisemaks eesmärgiks esindada oma liikmeskonna huve Eesti majanduspoliitika kujundamisel ning osaleda ettepanekute esitamises seadusandluse täiustamiseks.

2019. aastal töötasime läbi ca 5500 lehekülge õigusloomega seotud materjale ning küsisime rohkem kui 11 000 ettevõttelt tagasisidet plaanitavate õigusaktide muudatuste kohta. Selle

tulemusena esitasime ministeeriumitele, Riigikogule ning teistele riigiasutustele 130 kirjalikku arvamust eelnõude, väljatöötamiskavatsuste, tegevuskavade ja muude dokumentide kohta. Lisaks tegime ettepanekuid olemasolevate õigusaktide muutmiseks ja täiendamiseks. Kaubanduskoja esindajad osalesid ka erinevate seadusloomega seotud töögruppide koosseisus.

OLULISEMAD TEEMAD

Äriseadustiku muudatused

Justiitsministeeriumi tellimisel valmis dokument, mis sisaldab sadu ettepanekuid äriseadustiku muutmiseks. Kaubanduskoda on vastu mitmele plaanitavale muudatusele. Näiteks oleme vastu ettepanekule seadustada sunddividendide maksmine, mille kohaselt oleks väikeomanikel teatud kriteeriumite täitmise korral õigus nõuda osauhingult või aktsiaseltsilt dividendide maksmist, kui enamusomanikud ei ole teinud otsust dividendide maksmise kohta. Koja liikmete tagasiside näitas, et ettevõtted ei pea vajalikuks ka kvooruminõude kaotamist, vähe- osanikele väljaastumisõiguse andmist ning aktsiatega seotud piirangute kaotamist. Äriseadustiku muutmise eelnõu valmib 2020. aasta esimeses pooles.

Osa müügi vorminõude leevendamine

Riigikogu algatas eelnõu, mille eesmärk on leevendada osade müümise vorminõuet. Kui täna on võimalik üldreeglina osa müüa vaid notari kaudu, siis eelnõu kohaselt saab seda teha ka digiallkirjastatud müügilepingu alusel või ka muus vormis, kui osauhingu põhikiri seda lubab. See tähendab, et eelnõu kohaselt võib osa müügi teha ka suulise lepinguga või sotsiaalmeedia kaudu, kui see on põhikirjaga lubatud. Kaubanduskoda ei toeta sellist muudatust. Selline lahendus tekitaks segadust, vähendaks olulisel määral õiguskindlust, võib põhjustada vaidlusi ning seeläbi avaldada Eesti ärikeskkonnale hoopis negatiivset mõju. Samas toetab koda mõtet, et osa võõrandamiseks ei pea minema notari juurde, vaid tehingu tegemiseks piisab ka digiallkirjastamisest.

Sisserände kvoot

Algselt tuli Siseministeerium välja ettepanekuga, et töötamiseks mõeldud elamisloa kvoot

on uuel aastal vaid ca 650 ning elamisloa töötamiseks antakse üksnes viies valdkonnas (töötlev tööstus, info ja side, veondus ja laondus, haridus ja tervishoid). Muudel juhtudel oleks kvoodi alla mineva elamisloa saamiseks vaja olnud ministri nõusolekut. Kaubanduskoja ja teiste osapoolte vastuseisu tõttu loobus ministeerium sellest ettepanekust.

Valitsus võttis lõpuks vastu otsuse, et 2020. aasta sisserände piirarv on 1314 ehk ühe võrra väiksem kui 2019. aastal. Sisserände piirarvust on broneeritud 56 elamisloa loominguks töötajatele, sportlastele, treeneritele ning välislepingu alusel Eestisse tulevatele välismaalastele. Ülejäänud 1258 elamisloa on võimalik taotleda kõigil välismaalastel.

Välismaalaste seaduse muudatused

Riik koostas aasta jooksul mitu välismaalaste seaduse muutmise eelnõud, millega sooviti panna välismaalastele ja nende tööandjatele uusi kohustusi ja suuremat vastutust. Näiteks oli laual ettepanek, et Eesti ettevõtte peab tasuma oma välismaalasest renditöötaja töötasult tulumaksu, kui välismaa rendileandja ei ole maksu Eestis tasunud. Koja vastuseisu tõttu loobuti sellest kohustusest ning eelnõu viimase versiooni kohaselt tuleb renditöötaja töötasult Eestis tulumaksu tasuda üksnes renditöötaja tööandjal.

Riik pakkus välja ka mitmeid positiivseid ideid seoses välistöötajatega. Näiteks avaldasime teostatavale plaanile luua Politsei- ja Piirivalveameti juurde iseteeninduskeskkond, mille kaudu on võimalik välismaalastel ja nende tööandjatel esitada riigile (Politsei- ja Piirivalveamet, Maksu- ja Tolliamet, Tööinspeksioon, Töötukassa) välismaalase Eestis elamise ja töötamisega seotud andmeid ja dokumente. Andmed ja dokumendid liiguksid edaspidi riigiasutuste vahel automaatselt.

Lisaks tegime Siseministeeriumile ettepaneku kaotada välismaalaste seadusest nõue, et töötamiseks mõeldud elamisloa väljastamiseks on vaja Töötukassa luba. Seda ettepanekut ei võtnud ministeerium arvesse.

Pankrotiseaduse muudatused

Maksejõuetusõiguse revisjoni raames valmis pankrotiseaduse muutmise eelnõu, mis sisaldab ligi 150 muudatust. Koja hinnangul tuleb pankrotimenetlust muuta kiiremaks ning võimaldajate nõudeid rahuldada suuremas matus, kuid selleks ei ole vaja teha seaduses nii palju muudatusi. Oleme vastu näiteks muudatusele kehtestada rangemad reeglid omaniku poolt ettevõttele antud laenudele. Samuti ei pea me vajalikuks luua Konkurentsiameti juurde maksejõuetuse teenistust, mille peamine eesmärk on uurida seadusvastaselt tekitatud maksejõuetuste põhjuseid ja suurendada oma tegevuse kaudu võimaldajatele tehtavaid väljamakseid. Uue teenistuse loomise asemel võiks samad ülesanded anda mõnele olemasolevale riigiasutusele. Samuti ei pea me vajalikuks pankrotiavalduse esitamise kohustuse laiendamist osanikele, kui osaihingul puudub juhatus.

Jäätmeseaduse eelnõu

Kaubanduskoda koostöös mitme erialaliiduga oli tugevalt vastu jäätmeseaduse eelnõule, mis oleks suurendanud ettevõtete kulusid kümnete miljonite eurode võrra aastas. Näiteks sooviti seadusesse lisada nõue, et tootja peab andma teavet selle kohta, kui palju energiat ja materjale kulus toote (nt kurgi või jalgratta) valmistamiseks. Lisaks soovis Keskkonnaministeerium seadusesse lisada pakendijäätmete kohtkogumise kohustuse, mille kohaselt tuleks iga maja ja korteriühistu juurde panna pakendikonteiner ning konteineri tühjendamise seonduvad kulud peaksid kandma pakendiettevõtted. Riigikogu jättis jäätmeseaduse eelnõu tänu kaubanduskoda survele vastu võtmata.

Pakendiseaduse muudatused

Keskkonnaministeerium koostas mitme Euroopa Liidu direktiivi ülevõtmiseks jäätmeseaduse ja pakendiseaduse muutmise eelnõu, mille kõige problemaatilisemaks sätteks on müügiapakendile ringlussevõtu sihtarvu kehtestamine. Kui täna on riik seadnud ringlussevõtu sihtarvu summaarselt kõikidele pakenditele (veo-, rühma- ja müügiapakend), siis edaspidi on eraldi sihtarv ka müügiapakendil. Kuna see kohustus ei tulene Euroopa Liidu direktiividest, selle kehtestamine toob ettevõtetele kaasa kulusid ning riigil puudub ilmselt võimekus teos-

tada kontrolli sihtarvu täitmise üle, siis tegime ministeeriumile ettepaneku loobuda selle nõude kehtestamisest.

Saatkonnad ja EASi välisesindajad

Koda tegi aasta jooksul mitu korda riigile ettepaneku viia Välisministeeriumi välisesindused ning EASi välisesindajad ühe ministeeriumi juhtimise alla. Majandusdiplomaatide võrgustikku ei ole mõistlik hoida kahe erineva ministeeriumi valitsemisalas. Kui välisesindajate juhtimine, rahastamine, eesmärkide seadmine ning tegevuste elluviimine toimub erinevates ministeeriumites, siis see ei soodusta majandusdiplomaatide võrgustiku arendamist ning ühise eesmärgi nimel tegutsemist.

6 kuu reegel

Maksukorralduse seaduses oleva 6 kuu reegli kohaselt peab maksuseaduse muudatuse vastuvõtmise ja jõustumise vahele jääma üldreeglinas 6 kuud. Kohtu hinnangul ei ole aga 6 kuu reegel range reegel, mida seadusandja peab normi kehtestamisel järgima. Näiteks valitsuse vahetumisest tingitud maksuseaduse muudatuse tegemisel võib kõrvale kalduda 6 kuu reeglist. Kuna on ebaselge, millistel juhtudel tuleb 6 kuu reeglit järgida ja millal mitte, siis tegime Riigikogule ettepaneku 6 kuu reeglit täpsustamiseks. Seaduses tuleb üheselt välja tuua erandjuhud, millal võib sellest reeglist kõrvale kalduda. Riigikogu eelmine koosseis ei võtnud meie ettepanekut arvesse.

Tuleohutuse seaduse muudatused

Riik plaanib teha tuleohutuse seaduses mitmeid muudatusi. Näiteks tahetakse iga-aastane tuleohutusaruanne asendada tuleohutusülevaatusena, mille võib koostada üksnes vastava kutsetunnistusega spetsialist. Kaubanduskoda on pakkunud Siseministeeriumile välja, et igal ettevõttel võiks edaspidi olla õigus otsustada, kas teha igal aastal tuleohutusaruanne või kord kolme aasta jooksul tuleohutusülevaatus. Ministeerium ei ole meie ettepanekut arvesse võtnud. Eelnõu menetlemine jätkub 2020. aastal Riigikogus.

Ressursitõhususe toetusmeede

Valitsus võttis septembri lõpus vastu otsuse, mille kohaselt kadus mäe- ja töötleva tööstuse

8

9

ettevõtetel võimalus taotleda riigilt toetust ressursitõhususe parandamiseks suunatud investeeringute tegemiseks. Kaubanduskoda koos 11 ettevõtjate esindusorganisatsiooniga tegi Riigikogule ettepaneku jätkata investeerimistoetuste maksmist varem kavandatud matus ehk lisada meetmesse tagasi ligi 39 miljonit eurot ning avada esimesel võimalusel investeeringu taotluste voor. Riigikogu ei võtnud meie ettepanekut arvesse.

Soolise võrdõiguslikkuse seaduse muudatused

Riigikogu menetluses oli eelnõu, mille kohaselt peavad kõik tööandjad vähemalt kord kahe aasta jooksul esitama töötajatele teavet naiste ja meeste võrdse kohtlemise kohta (nt nais- ja meestöötajate keskmise töötasu kohta). Koja hinnangul ei pruugi täiendava teabe avaldamine loodetud kasu tuua, sest paljudes organisatsioonides ei tööta samadel ametikohtadel nii mehed kui naised, mistõttu pole ka nende töötasud võrreldavad. Eelnõuga sooviti kehtestada ka loetelu soopõhistest andmetest, mida kõik tööandjad peavad oma töötajate kohta koguma ja säilitama. Koda oli eelnõule vastu, sest see oleks suurendanud ettevõtete halduskoormust, kuid on küsitav, kas muudatused oleksid aidanud vähendada soolist palgalõhet. Riigikogu jättis eelnõu vastu võtmata.

Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse muudatused

Riigikogu menetluses oli eelnõu, mis kohustas vara omanikku tõendama, et riigi poolt kinni peetud raha ei ole ebaseadusliku päritoluga. Kui isik ei suuda või ei soovi tõendada oma vara legaalselt päritolu, lubas eelnõu vara isikult konfiskeerida. Koda toetab eelnõu eesmärki vähendada suurte rahvusvaheliste rahapesujuhtumite esinemise riski, kuid eelnõuga plaanitud põhiõiguste piirangud ei sobi kokku õigusriigi põhimõtetega. Enne normide kehtestamist tuleb väga hoolikalt läbi analüüsida võimalikud mõjud ning nende vastavus põhiseadusele. Antud juhul seda tehtud pole. Riigikogu nõustus meie seisukohtadega ja jättis eelnõu vastu võtmata.

Pensionifondid

Kaubanduskoda andis Riigikogule teada, et ei toeta II pensionisamba vabatahtlikuks muut-

mist. Juhtisime Riigikogu tähelepanu olulistele riskidele, mis kaasnevad kiirustatult ja õigusloome eeskirju eirates koostatud reformi läbiviimisega.

Lisaks hoidsime silma peal sellel, kui palju investeerivad pensionifondid Eesti majandusse. Kui 2016. aasta alguses oli pensionifondide varadest Eesti majandusse investeeritud ca 5,5 protsenti, siis 2019. aastal tõusis see number juba üle 14 protsendi, kuid vähenes seoses plaanitava pensionireformiga aasta teises pooles 13 protsendini.

Koja arbitraažikohtuga seonduv muudatus

Jõustus tsiviilkohtumenetluse seadustiku muudatus, mille kohaselt on kaubanduskoda arbitraažikohtu otsus sundtäidetav, ilma et see tuleks eelnevalt kohtu poolt täidetavaks tunnistada. See tähendab, et koja arbitraažikohtu otsus jõustub tegemise hetkest ning sellega saab koheselt minna kohtutäituri juurde ja alustada täitemenetlust. Samasugune erand nähakse ette notarite koja vahekohtu menetluses tehtud otsustele. Ülejäänud Eestis tegutsevate vahekohtute otsused tuleb kohtu poolt täidetavaks tunnistada, millega kaasneb täiendav aja- ja rahakulu.

Väärtusliku põllumaa kaitse

Riigikogu menetluses oli eelnõu, millega sooviti väga suures matus piirata väärtusliku põllumaa omanike õiguseid. Näiteks oli eelnõu kohaselt maa omanikul keelatud kasutada maad ehitustegevuseks, istutada maale puid või põõsaid või lasta maatükil võsastuda. Koda oli eelnõule vastu, sest need piirangud on vastuolus põhiseadusega, riivates ebaproportsionaalselt omandipõhiõigust ning ettevõtlusvabadust. Lisaks on planeerimisseaduses juba täna olemas võimalused väärtusliku põllumaa kaitseks ning eelnõuga plaanitavad muudatused ei ole hädavajalikud. Riigikogu võttis kaubanduskoda ja ka teiste huvigruppide kriitikat kuulda ning jättis maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse muudatused vastu võtmata.

Tühja kasseti tasu

Riigikogu ei võtnud kaubanduskoda ja teiste osapoolte survele vastu autoriõiguse seaduse

muudatusi, millega sooviti kehtestada arvuti-tele, televiisoritele, digiboksidele, mobiiltelefonidele ja muudele salvestusseadmetele kuni 4-eurost nn tühja kasseti tasu. Lisaks kulude kasvule oleks muudatus suurendanud maaletoojate ja müüjate halduskoormust. Muudatuse eesmärk oli maksta autoritele õiglast hüvitist selle eest, et nende teoseid on lubatud tasuta kopeerida isiklikuks vajaduseks autori nõusolekuta. Kaubanduskoda on varasemalt teinud ettepaneku maksta autoritele õiglast hüvitist läbi riigieelarve.

Piirikaubandus Lätiga

Kaubanduskoda tellis neljandat aastat järjest Eesti Konjunktuuriinstituudilt piirikaubanduse uuringu, millest selgus, et kuigi ka 2020. aastal kavatakse Lätti alkoholseid jooke ostma minna, siis võrdluses 2019. aastaga on Lätti kindlasti alkoholi ostma minna soovivate inimeste osakaal aastaga langenud 7%-punkti (14%-lt 7% -le).

Riigihangete seaduse muutmine

Kuigi uus riigihangete seadus jõustus 2017. aasta septembris, siis kogus rahandusministeerium 2019. aastal erinevatelt huvigrupidelt tagasisidet, milliseid muudatusi oleks vaja seaduses teha. Koda esitas liikmete ettepanekul mitmeid muudatusettepanekuid. Need puudutasid näiteks kulude jaotamist vaidlustusmenetluses, kõigi pakkumuste tagasilükkamist hanke eeldatava maksumuse ületamise korral ning küsimust, millal võib hankija pakkuja kvalifitseerimiseks tugineda andmekogus tasuta andmetele ja hankijale olemasolevatele andmetele. Riigihangete seaduse muutmise eelnõu valmib 2020. aastal.

Reklaamiseaduse muudatused

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium töötas välja reklaamiseaduse muudatused, millega muu hulgas sooviti leevendada tarbijakrediidi reklaami nõudeid, mis täna on vägaranged. Näiteks on täna keelatud koos reklaamida külmkappi ja selle järelemaksu võimalusi. Eelnõuga sooviti see piirang kaotada. Koda avaldas muudatustele toetust. Eelnõu ei jõudnud 2019. aastal Riigikogu menetlusse.

Turismiseaduse muudatused

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium koostas eelnõu, mille alusel peab majutusettevõtte registreerima oma külastaja elektrooniliselt ning esitama vajalikud andmed sisuliselt reaajas Politsei- ja Piirivalveametile. Kaubanduskoda on seisukohal, et kui riik soovib reaajas ligipääsu majutusettevõttes peatuvate külastajate andmetele, siis tuleb riigil kanda ka muudatusega kaasnevad kulud. See tähendab, et riik peab majutusettevõttele hüvitama kulud, mis majutusettevõttele tekivad seoses oma infosüsteemi liidestamisega Politsei- ja Piirivalveameti andmekoguga. Eelnõu kohaselt jäävad need kulud majutusettevõtete kanda. Lisaks plaanib ministeerium leevendada majutusettevõtetele kehtivaid nõudeid, mis on igati positiivne.

Turvaseaduse muudatused

Saatsime Siseministeeriumile oma seisukohad turvategevuse seaduse muudatuste kohta, millega muu hulgas muudetakse rangemaks sisevalvetöötajale esitatavad nõuded. Kui praegu saab ettevõtte ise sisevalvena korraldada vaid vara valvamist, siis edaspidi saaks sisevalve raames korra rikkujatega edasi tegeleda sisevalve sarnaselt turvatöötajate tegevusele. Lisaks pannakse sisevalvetöötajale samad nõuded nagu turvatöötajalegi, mh vanuse, hariduse, kutse ja edaspidiste koolituste, kehalise ettevalmistuse, isiksuseomaduste, tööriietuse jm osas. Koja hinnangul ei ole selline lähene mine alati mõistlik ega põhjendatud. Sisevalvetöötajale peaksid kehtima rangemad nõuded ainult olukorras, kus täidetakse turvatöötajaga sisult samalaadseid ülesandeid. Samas ei ole rangemad nõuded põhjendatud näiteks siis, kui ettevõtja korraldab sisevalvet vaid vara valvamiseks.

Börsiettevõtete juhtide tasud

Kui algselt sooviti börsiettevõtete juhtide uusi tasu avalikustamise reegleid kohaldada nii juhatuse kui ka nõukogu liikmetele, siis koja ettepanekul jäeti nõukogu liikmed loetelust välja. Lisaks võttis Riigikogu arvesse koja ettepanekut, et aktsionäride suuniseid juhtide tasustamispoliitika osas on nõukogule soovituslikud, mitte kohustuslikud. Toetust leidis ka ettepanek, et tasustamisaruanne tuleb kinni-

10 11

tada majandusaasta aruande lisana, mitte iseisva aruandena.

Kohalike omavalitsuste roll ettevõtluse edendamisel

Koostöös Estonian Business Schooliga viisime kohalike omavalitsuste seas läbi küsitluse, et selgitada välja, kuidas soodustavad omavalitsused kohaliku ettevõtluse arengut, millised tegurid piiravad nende võimalusi edendada ettevõtlust ning mida teha esile kerkinud takistuste kõrvaldamiseks. Koostöös Riigikontrolliga kaardistasime omavalitsuste ettevõtjasõbralikkust ettevõtete hulgas. Küsitluse tulemuste põhjal koostasime koostöös Riigikontrolliga juhise kohaliku omavalitsuse arengukava ettevõtluse osa koostamiseks.

Juristid andsid nõu 135 ettevõttele

Kaubanduskoja liikmed kasutasid 2019. aastal aktiivselt meie juristide teenuseid. Juristid nõustasid liikmeid kõikides olulisemates valdkondades, millega ettevõtted oma igapäevategemistes kokku puutuvad. Kõige suuremat huvi pakkusid ettevõtjatele jätkuvalt lepingutega seotud konsultatsioonid. Aitasime ettevõttele koostada erinevat liiki lepinguid (peamiselt müügi- ja töövõtulepinguid) ning viisime läbi lepingute analüüse. Lisaks pöörduiti meie juristide poole ka näiteks seoses maksude, tööõiguse, võlaõiguse ja rahapesu teemadega.

KAUBANDUSKOJA ARBITRAAŽIKOHUS

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja Arbitraažikohus tegutseb alalise vahekohtuna Eestis alates aastast 1992. 11.04.2019 EKTK juhatuse otsusega muudeti arbitraažikohtu reglement. Vastavalt arbitraažikohtu reglemendile lahendab vahekohus eraõigussuhetest, sealhulgas ka väliskaubandus- ja muudest rahvusvahelistest majandussuhetest tulenevaid vaidlusi, sõltumata hagi hinnast. Vaidluseid on praktikas olnud nii hinnaga alates mõnest tuhandest eurost kuni kümnete miljoniteni.

Arbitraažikohtu otsused jõustuvad tegemise hetkest ning on otse täidetavad rahvusvaheliselt.

- 2019. aastal laekus arbitraažikohtule 14

hagiavaldust. Vaidluse lõplikuks lahendamiseks anti vahekohtule üle 5 hagiastja materjalid (sh 2018. aastal menetlusse võetud asjad).

- Tagastati hagimaterjale viiel korral. Menetlused lõpetasime seetõttu, et pooled leidsid lahenduse enne kohtumenetluse reaalset algust.
- Kaheksal korral 2019. aastal laekunud asjadest oli vähemalt üks pooltest väljastpoolt Eestist.
- Rahvusvahelistes vaidlustes olid osapoolteks äriühingud Luksemburgist, Norrast, Suurbritanniast, Leedust, Soomest, Rootsi, Ungarist.
- Põhiliselt on vaidluste põhjuseks ja objektiks ikka lepingud. Ostu-, müügi- ja laenulepingutest kokku tulenes sel aastal ligemale ¾ vaidlustest ning ülejäänud osa moodustasid vaikiva seltsingu, investeerimis-, juhtimiseenuse osutamise, tarne- jm lepingud. Muuhulgas paluti vahekohtul mõista välja saamata jäänud tulu ning tekitatud kahju ning nt arbitraažimenetluses tuvastatud õigusviljad.
- Ehituse ja sellega seonduvatest lepingutest tulenevad vaidlused olid ka 2019. aastal pisut tagaplaanile jäänud.

KAUBANDUSKOJA ESINDAJA EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEES

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitees (EMS-Kis), mis on Brüsselis asuv Euroopa Komisjoni (EK) liikmesriikide kodanikuühiskonna esindajatest koosnev konsultatiivorgan, jätkas kaubanduskoja esindajana Reet Teder.

2019 oli Euroopa Liidu jaoks valimiste aasta. Valiti Euroopa Parlamenti (EP) ja aasta lõpuks sai paika ka uus Euroopa Komisjoni koosseis. See tähendas ka Komisjoni regulatiivse voo - algatuste ja ettepanekute vähenemist. Ettevõtjate huvide esindajana kuulus ja kuulub Reet Teder tööandjate rühma ja osales aktiivselt kolme erineva sektiooni: INT (siseturg, tarbijakaitse), ECO (makromajandus, maksupoliitika) ja TEN (transport, energeetika, infrastruktuur ja infotehnoloogia) töös.

EK poolt tulevate algatuste vähenemine ei tähendanud aga EMSKi töö kahanemist. Väga palju esitati erinevaid omaalgatuslikke arvamusi. Kuna suur osa EL kodanikest ja ka paljude liikmesriikide esindajad EMSKis seisavad suurema ümberjaotamise, liikmesriikide otsustusõiguse vähendamise ja senisest enam reguleeritud majanduse ja ühiskonna eest, tuli põhitähelepanu suunata ebamõistlike keeldude ja piirangute ärahoidmisele, Eesti otsustusõiguse ja üldiselt ettevõtlusvabaduse kaitsmisele. Tugevamaks muutusid ka mõnede läänepoolsete EL riikide esindajate püüded oma riikide turge kaitsta idapoolsete riikide tööjõu eest. Sellele edukas vastuseisimine oli aasta üks suuremaid kordaminekuid.

Enamik Reet Tederi poolt tehtud muudatusetepanekutest EMSKi arvamustele olidki suunatud Eesti otsustusõiguse kaitsmisele, maksude (sh määrade) ühtlustamise vastu ja ettevõtluse ja majandustegevuse toetuseks. Tähelepanu vajas ka Brexit. Sellesse sisuliselt sekkuda polnud võimalik, aga sai jagada teavet Brexiti mõjude kohta ja seda võimalikult aegsasti. Infot Brexitist, samuti muid EL suundumusi, algatusi ja EMSKi arvamusi tutvustas Reet Teder järjepidevalt ka kaubanduskoja Teatajas jm infokanalites. Oma osa nõudis ka organisatoorne tegevus. Nii osales Reet Teder tutvustava arutelu korraldamisel enne EP valimisi kui organiseeris EMSKi delegatsiooni visiidi Tallinna, mille käigus koguti andmeid uute majandusmudelite toimimise kohta. Eesti on selles valdas edukas.

KAUBANDUSKODA HARIDUS- POLIITIKA KUJUNDAJANA

Kaubanduskoda panustas 2019. aastal jätkuvalt ettevõtlusõppe programmi Edu ja Tegu. See on Haridus- ja Teadusministeeriumi eestvedamisel elluviidav üle-eestiline programm, mille eesmärk on edendada ettevõtlusõpet kõigil haridustasemetel ning süvendada ettevõtlikku mõtteviisi.

Programmi raames oleme kaasanud mitmesse tegevustesse ettevõtjaid, et muuta haridust ja ettevõtlusõpet praktilisemaks ning suu-

nata koole ja ettevõtteid suuremale koostööle. Kaubanduskoja ettevõtlusõppe programmi Edu ja Tegu ning Eesti Teadusagentuuri koostöös viidi ellu kaks seminari, mis just nimetatud teemadele keskendusid. Tallinnas ja Tartus toimusid inspireerivad koostööseminarid „Kooli ja ettevõtte koostööst sünnivad tulevikutegijad“. Ühtekokku osales Tallinna ja Tartu seminaridel üle 150 ettevõtete ja koolide esindaja. Seminaridel jagati kogemuslugusid, mida Eesti koolide ja ettevõtete koostöös juba tehtud on ja praktilises töötoas vahetasid osapooled kontakte ning arutasid erinevate koostöövõimaluste üle.

Juba teist korda toimus kaubanduskoja eestvedamisel üle-eestiliselt algatus „Tööle kaasal!“ Algatuses osales ligi 200 kooli, 900 tööandjat, kes kaasasid kokku 3300 õpilast. Osalejaid oli poole rohkem kui 2018. aastal. Algatus oli suunatud 1.-9. klasside õpilastele ja selle raames avasid Eesti ettevõtted vähemalt üheks päevaks ukseid oma töötajate lastele, loomaks neile koostöös koolide ja lapsevanematega paremaid ja mitmekülgsemaid võimalusi tööeluga tutvumiseks. Algatuse elluviimisel olid kaubanduskoja koostööpartneriteks Haridus- ja Teadusministeerium, SA Innove ja Eesti Töötukassa.

2019. aastal lõppes Euroopa Komisjoni rahastatud projekt „ApprEnt: Refining Higher Education With Enterprises in Europe“. Projekti eesmärgiks oli ülikoolide ja ettevõtlusorganisatsioonide koostöös arendada töökohapõhist õpet kõrghariduses. Partnerid olid kaheksast Euroopa riigist, igast üks kõrgkool ja ettevõtlusorganisatsioon, Eestist Tallinna Ülikool ja Eesti Kaubandus-Tööstuskoda.

Projekti raames töötati välja järgmised juhendamaterjalid:

- ApprEnti soovituslikud tegevuspõhimõtted parema kõrghariduse tasemel töökohapõhise õppe mudeli loomiseks.
- Kõrghariduse tasemel töökohapõhise õppe lepingu koostamise juhend.
- Kõrghariduse tasemel töökohapõhise õppe mentorite ja juhendajate koolitus. Mentorikoolituse näidisõppekava.
- Turunduspakett: töökohapõhine õpe kõrghariduses: õppides õpetame, õpetades õpime.

12 13

Alates 2019. aastast lööb kaubanduskoda kaasa Tallinna Haridusameti juhitud projektis URBACT III „On Board“. Selle eesmärgiks on Tallinnas haridusasutuste ja kogukonna koostöö arendamine, et muuta lasteaias ja koolis õppimine elulisemaks ja huvitavamaks ning toetada laste ja noorte ettevõtlikkust. Projektis osaleb Tallinn koos viie teise Euroopa linnaga: Viladecans (Hispaania, juhtpartner), Nantes (Prantsusmaa), Halmstad (Rootsi), Albergaria a Velha (Portugal) ja Poznan (Poola). Projekt kestab kuni 2020. aasta lõpuni ning seda toetab Euroopa Liidu Regionaalarengu Fond.

2019. aastal sai Haridus- ja Teadusministeeriumi juhtimisel alguse uue haridusstrateegia „Haridusvaldkonna arengukava 2021–2035“ planeerimine. Selles protsessis osaleb ka kaubanduskoda kaasates ja informeerides seejuures ettevõtjaid. Uus haridusstrateegia valmib 2020. aastal.

KAUBANDUSKOJA LIIKMETELE PAKUTAVAD TEENUSED

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja teenused jagunevad:

- ärivisiidid ja -delegatsioonid;
- info- ja partnerteenused Enterprise Europe Network abil (sh hangete monitooring);
- väliskaubandusteenused;
- koolitused, seminarid ja teised üritused;
- ekspordi- ja väliskaubandusalane nõustamine;
- rahvusvahelised projektid;
- teenused valdkondlike projektide toel (nagu loomemajanduse arendamine või kesk-konna- ja energianõustamised);
- muud teenused (reklaam, ruumide rent jne).

Ärivisiidid ja -delegatsioonid ning kontaktkohtumised

Aasta jooksul korraldasime 12 kõrgetasemelist ärivisiiti 18 riiki:

- korraldasime Vabariigi Presidenti saatvad äridelegatsioonid Araabia Ühendemiraatidesse ja Dubaisse, samuti Kuveiti ja Portugali;
- korraldasime kõrgetasemelised ärivisiidid

arengukoostöö riikidesse Välisministeeriumi arengukoostöö projekti toel: Armeeniasse ja Gruusiasse, Jordaaniasse ja Liibanoni, Vietnami, Indoneesiasse ja Filipiinidele, Rwandasse ning Kasahstani ja Usbekistani;

- korraldasime Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi asekanterit saatva äridelegatsiooni Poola;
- ettevõtjad said osaleda kontaktreisil Valgevenesse.

Samuti korraldasime Maaeluministeeriumi rahastusel kontaktreisid toidusektorile Rootsi ning Hiina. Juba kolmandat aastat järjest viisime koostöös tööandja brändingu agentuuriga Instar EBC personalijuhid kontaktreisile, sel korral oli sihtkohaks Stockholm. Aasta jooksul võtsime vastu mitmeid äridelegatsioone Gabonist, Egiptusest, Hiinast, Iraanist, Moldovast, Slovakiast, Sri Lankast, Valgevenest jt riikidest. Lisaks korraldasime mitmete välisdelegatsioonidele kontaktkohtumisi.

Kaubanduskojal on olnud võimalus tuua koostöös Eesti Välisministeeriumiga arengukoostöö projekti raames Eestisse mitmeid äridelegatsioone ning korraldada kõrgetasemelisi visiite, et tutvustada Eesti majandust ja ettevõtluskeskkonda ning luua pikaajalisi ärisuhteid valitud arenguriikidega. Aasta jooksul võtsime projekti raames vastu neli kõrgetasemelist äridelegatsiooni: Gabonist, Egiptusest, Moldovast ja Sri Lankalt.

Enterprise Europe Network raames osutatavad kontaktteenused ja hangete monitooring

Euroopa Komisjoni (COSME, Horizon 2020), Eesti 5 partneri ja EASi poolt kaasrahastatud Enterprise Europe Networki (EEN) tegevus jätkus 2019. aastal. Võrgustikul, kus on üle 600 partneri üle maailma, on võimalus Eesti ettevõtjatele koostööpartnereid leida soovitud sihtriigis. 2019. aastal sai vahendatud konkreetseid kontakte 35 Eesti ettevõttele. Lisaks toimuvad B2B kohtumised eri sihtriikides, kus kohalikel ettevõtetel on võimalus osaleda. 2019. aastal osalesid 83 Eesti ettevõtet kokku 24 erineval B2B kontaktkohtumisel. Kokku sõlmiti 11 koostöölepet ettevõtete vahel.

Väliskaubandus

Väljastatud päritolusertifikaatide arv jätkas kasvu ka 2019. aastal. Väljastasime kokku 19957 sertifikaati, mis on viimase 10 aasta kõrgeim tulemus. Jätkuvalt on enim sertifikaate väljastatud Venemaale, Ukrainasse, Hiina ja Valgevenesse. 2019. aastal jätkus hoogsalt ka ATA Carnet kaubamärkmike kasutus, väljastasime neid 159. Sarnaselt päritolumaa sertifikaatidele, on see parim tulemus viimase 10 aasta jooksul. Oleme jätkuvalt partnerid Välisministeeriumile ja Euroopa Komisjonile väliskaubandusalastes küsimustes, Brexiti valguses korraldasime mitmeid teavitussüritusi ning koostasime ettevõtjate sisendit.

Koolitused, seminarid ja teised üritused

2019. aastal korraldasime 136 sündmust, kus osalejaid oli 6500.

Muuhulgas:

- koostöös Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusega ja Swedbankiga viisime läbi "Made in Estonia 2019" ekspordikonverentsi;
- koostöös Work in Estoniaga jätkasime välisvõrkumise koostööde korraldamist;
- koostöös Toiduliiduga korraldasime toidusektori tootjatele just sellele valdkonnale keskenduvat kaks koolitust;
- jätkasime populaarsete networking formaadis ürituste Ekspordi Akadeemia Klubi ja Ekspordi Akadeemia Naisteklubi läbiviimist;
- koostöös Tartu Linnavalitsuse Ettevõtlusametiga, SPARK-Demo ja Tartu Teaduspargiga harisime Lõuna-Eesti ettevõtjaid mitmel olulistel teemadel;
- korraldasime koostöös Hollandi Saatkonnaga Eestis, Mitmekesisuse kokkuleppe võrgustiku ja PAREga inspiratsioonihommiku mitmekesisuse teemal;
- Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusega viisime ellu loomemajanduse ekspordi arenguprogrammi 2, mis keskendus ekspordi arendamisele Soome turul;
- toimusid erinevad seminarid finants- ja raamatupidamisteedel, juhatuse liikmete kohustustest ja paljudel muudel olulistel teemadel.

Ekspordi- ja väliskaubandusalane nõustamine

Ekspordialane nõustamine on olnud abiks nii alustavale kui kogunud eksporditajale. Esimesele on kaubanduskoda pigem neutraalne kolmas osapool, kes annab suuniseid, soovitusi ja näpunäiteid ekspordiga alustamiseks, teistele aga otsime konkreetseid kontakte kindlal sihtturul, kuhu ettevõtja võrgustik veel ei ulatu.

Väliskaubandusalast nõustamist on kaubanduskoja töötajad oma klientidele pakkunud aastaid. Eksporditajad, kelle kaubad jõuavad kolmandatesse riikidesse, kinnitavad kui ühest suust, et see on oluliselt lihtsustanud nende tööd ja kiirendanud vajalike protseduuridega hakkamasaamist. Eriti hinnatud on nõustamine nende seas, kel väliskaubandusdokumentidega eelnevat kokkupuudet pole olnud.

Rahvusvahelised projektid

Läbi aastate on Eesti Kaubandus-Tööstuskoda osalenud erinevates rahvusvahelistes projektides. 2019. aastal osalesime viies projektis, mille suund ja fookus väga erinevad.

Projektid olid järgmised:

- novembris 2019 lõppes Euroopa Komisjoni rahastatav pilootprojekt "EU-GIVE", mis keskendus jagamismajanduse ettevõtete potentsiaali kasvatamisele. Projekti raames viisime läbi jagamismajandusele keskenduvat teavitussüritust, mitmeid koolitusi ning nõustasime personaalselt 14 jagamismajanduse algatust. 3 algatust said võimaluse osaleda projekti lõpuüritusel Brüsselis, kus Raamatuvahetus.ee võitis üleeuroopalise pitching võistluse;
- jätkasime INBETS projekti elluviimist. Projekti eesmärgiks on esmalt uurida, seejärel edasi arendada ja luua uuenduslikke ja ülekantavaid mudeleid ja tööriistu, mille abil väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete ülevõtmine saaks tulevikus olema edukam. Ühtlasi soovitakse projektiga muuta antud tööriistad kättesaadavaks ja kasutatavaks kõikidele regiooni ettevõtetele. INBETS projekt sai teoks tänu INTERREG rahastusele Euroopa Liidult. Projekti juhtivpartner on Baltic Sea Academy ja Eesti Kaubandus-Tööstuskoda on üks projekti partneritest. Hoia end projekti käiguga kursis www.inbets.eu;

14 15

- "LEF Network to China: Läti-Eesti-Soome eksporditoe koostöövõrgustik Hiina" projekti tegevuste hulgas on Eesti, Läti ja Soome ettevõtete ühised kontaktreisid Hiina, osalemine ühisstendiga erialamessil, sektorit tutvustavate hiinakeelsete materjalide koostamine, ekspordikoolitused, turu-uuringud, kohapealne tugi, et jõuda õigete partneriteni Hiinas ja aidata ettevõtetel arendada välja oma võrgustik. Projekti juhtpartneriks on Läti Kaubandus-Tööstuskoda, partneriteks Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Läti Puitmajade Klaster, Eesti Puitmajaliit ja Satakunta Rakenduskõrgkool Soomest;
- algas projekti QUALIFY (Quality standards and authenticity to foster competitiveness of agrifood SMEs) elluviimine, mis tegeleb toiduainete sektoris olevate ettevõtete toidupetustete ennetamise ja toidukvaliteedi kontrolli teemaga. Projektis osalevad Government of Catalonia – Department of Agriculture, Livestock, Fisheries and Food (juhtpartner, Kataloonia), Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Chamber of Agriculture of la Vienne (Prantsusmaa), Chamber of Commerce and Industry (Sloveenia), Bulgarian Chamber of Commerce and Industry (Bulgaaria), Region of Thessaly (Kreeka). Qualify projekti eesmärgiks on parandada VKEde kvaliteedistandardite haldamist, vältides pettuseid ning rakendades paremaid ja keerukamaid kvaliteedistandardeid, mis vastavad seadusandlusele ja tagavad paremad ning konkurentsivõimelisemad tooted;
- jätkasime EUREMnext projekti elluviimisega. Eesti Kaubandus-Tööstuskoda viib alates märtsist 2018 ellu 3-aastast europrojekti EUREMnext, mida rahastab Euroopa Liidu Horisont 2020 programm toetuslepingu nr 785032 alusel. Projekti peamiseks väljundiks on Saksamaalt pärineva koolitusprogrammi European EnergyManager Eestisse toomine, meie oludega kohandamine ning on mõeldud ettevõtete energiavaldkonna juhtide koolitamiseks, sisaldades teoreetilist taustainfot kui ka praktilist teavet ettevõtte energiakasutuse optimeerimise võimalustest ja nende rakendamise kohta. Esmakursusel osales detsember 2018-oktoober 2019 15 tööstusettevõtet, kellest edukalt lõpetas kursuse 13 (kursus eeldas koolitustel osalemist, kir-

jaliku kursusetöö ning eksami sooritamist). Täiendavad tegevused puudutavad energia-tõhusust edendavaid koolitusi ja seonduvate infomaterjalide pakkumist laiemale sihtgrupile.

KAUBANDUSKOJA ESINDUSED

JÕHVI ESINDUS

Kaubanduskoja Jõhvi esindus jätkas 2019. aastal tegevustega, mis olid suunatud ettevõtete äritegevuse efektiivsuse suurendamisele ning ekspordivõimaluste avardamisele.

Rahvusvaheline koostöö

Ettevõtetega suheldes ilmneb, et jätkuvalt ollakse huvitatud koostööst riikidega, mis asuvad endise Nõukogude Liidu territooriumil. Nii korraldas Jõhvi esindus 2019. aasta jooksul ettevõtete visiite Venemaale, Armeeniasse, Georgiasse, Valgevenesse, Kasahstani ja Usbekistani. Eestis võtsime omakorda vastu äridelegatsioonid Valgevenest ja Venemaalt.

Tagasiside reisirakenduse kohta on positiivne ja mitmed ettevõtted on visiitidel osalemise tulemusel jõudnud reaalse koostööni. Nii näiteks on mooside tootmisega tegelev ettevõtte ostnud reisirakenduse tulemusel saadud koostööpartnerilt külmutatud marju, teeninduskeskuste haldamisega tegelev ettevõtte on visiitidel leitud koostööpartneriga avama rahvusvahelist kõnekeskust ning Valgevene reisi käigus sõlmiti lõplikud kokkulepped otselendude alustamiseks Tallinna ja Minski vahel. Selliseid näiteid tekkinud koostööst on mitmeid, leitud on allhankijaid, tarnijaid, partnereid tehnoloogiliseks koostööks ja kohtunud oma valdkonna ettevõtetega, kellega teinekord hea lihtsalt kogemusi vahetada ja plaane teha.

Mitmete visiitide korraldamist on toetanud Eesti Välisministeerium „Arengukoostöö programmi“ vahenditest ning ettevõtete positiivsest tagasisidest lähtudes on Jõhvi esindus jätkamas visiitide korraldamisega 2020. aastal. Kavas on reisirakendusi Minskisse, Bakuusse ja Kaasanisse.

Nõustamine Euroopa Liidu teemadel

Euroopa Komisjoni Eesti esindusega sõlmitud lepingu alusel jätkas kaubanduskoda 2019. aastal **Europe Directi Jõhvi Teabekeskuse** töö korraldamist. Selle eesmärgiks on nii era- kui juriidiliste isikute nõustamine kõigis Euroopa Liitu puudutavates küsimustes ning teavitus-ürituste korraldamine nii laiemale üldsusele kui ka konkreetsetele sihtgruppidele. Teavitamiseks Ida-Virumaa inimesi edukatest EL toetusega ellu viidud projektidest, osalesime aasta ettevõtte konkursi korraldamisel. Konkursi käigus valiti Ida-Virumaa Aasta Eurorahade Rakendajaks Trogar OÜ, kes on rajanud Purtse sadamasse Tulivee restorani ja turismikeskuse.

Ettevõtete tunnustamine

Eesmärgiga tunnustada parimaid ettevõtjaid ning väärtustada ettevõtlust ja ettevõtlikkust Ida-Virumaal korraldas kaubanduskoja Jõhvi esindus koos partneritega konkursi „Ida-Virumaa Aasta Ettevõtjad 2019”. Ida-Virumaa Aasta Ettevõtja tiitli pälvis Waldchnep OÜ kaasaegse tootmisettevõtte rajamise eest Narva. Lisaks kuulutati Jõhvi Kontserdimajas toimunud tunnustusüritusel välja võitjad veel järgmistes kategooriates: Ida-Virumaa Aasta Väikeettevõtte (InterVacTechnology OÜ), Ida-Virumaa Aasta Turismiettevõtte (Toila Sanatoorium AS), Ida-Virumaa Aasta Uustulnuk (Primatex Coatings OÜ), Ida-Virumaa Aasta Eurorahade Rakendaja (Trogar OÜ), Ida-Virumaa Aasta Ettevõtjate Sõber (Anneki Teelahk, Eesti Töötukassa Ida-Virumaa osakonna juht).

Kõigilt osapooltelt saadud positiivsest tagasisidest lähtudes toimub ettevõtluskonkurss Ida-Virumaal ka 2020. aastal.

Kaasarääkimine olulistel teemadel

Seoses rahapesuvastase võitluse meetmete rakendamisega Eestis tekkisid aasta jooksul teravad probleemid ettevõtete ja pankade vahel – pangad sulgesid arvelduskontosid ja ettevõtted ei saanud aru, miks peab oma ärimudeli kohta pangale järjest rohkem infot edastama. Selleks, et vastastikust arusaamist suurendada ja omavahelisest suhtlusest pingeid maha võtta, korraldas kaubanduskoja Jõhvi esindus koostöös Ida-Viru Ettevõtlus-

keskusega mitmeid kohtumisi ettevõtete ja pankade esindajate vahel. Praeguseks ei saa küll tõdeda, et selles valdkonnas enam probleeme pole, kuid toimunud kohtumiste tulemusel suurenes kindlasti arusaamine teise poole käitumise ajenditest ja põhjustest.

Koolitused

Seoses avaliku sektori ja riigi omanduses olevate ettevõtete üleminekuga e-arvetele korraldas Jõhvi esindus vastavasisuliselt koolitusi siinsetele ettevõtetele ning koostöös TalTech Virumaa Kolledžiga toimus ärihommikusöök, kus käsitleti intellektuaalse omandi kaitsega seonduvaid teemasid. Ida-Virumaale omaselt toimusid koolitused nii eesti kui ka vene keeles.

Väliskaubandusdokumendid

Ida-Viru ettevõtete ekspordi toetamiseks väljastas ja kinnitas kaubanduskoja Jõhvi esindus 2019. aastal üle tuhande väliskaubanduslase dokumendi või päritolusertifikaadi.

TARTU ESINDUS

Tartu esinduse tegevused lisaks liikmete info-päringutele vastamisele ning nende konsulteerimisele õiguslikes ja majanduslikes küsimustes olid 2019. aastal alljärgnevad.

Üritused

Aasta jooksul korraldati 12 koolitust ja seminari. Kõige suurema osalejate arvuga olid maksundust ja tööõiguse probleeme käsitlevad seminarid. Jätkuvalt oli populaarne kuuest seminarist koosnev finantskoolituste tsükkel firma võtmeisikutele.

Eesti-Läti piiriülese koostöö projekt

Jätkus Interregi kaasrahastatud Eesti-Läti piiriülese koostöö projekt Delbi 2, mis on suunatud Lõuna-Eesti ja Põhja-Läti ettevõtjatele. Partneriteks on Läti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Tartu Teaduspark ja Eesti Kaubanduskoda Lätis. Projekti prioriteetseteks sektoriteks on puit, toit ja turism.

Delbi 2 toel osalesid kolm Eesti puidufirmat traditsioonilisel Valmieras messil. Tartus toimival Maamessil olid Eesti-Läti ühisstendiga

väljas neli toidufirmat, neist kolm Lätist ja üks Eestist.

Projekti raames toimus aasta jooksul kolm äridelegatsioonide visiiti. Maikuu käisid 11 puidufirmade esindajat kahepäevasel kontaktreisil Põhja-Lätimaal eesmärgiga leida uusi koostööpartnereid ja vahetada kogemusi. Septembris olid Läti puiduettevõtjad vastukülaskäigul Tartus, lisaks osalemisele kontaktpäeval külastati aktsiaseltse Kodumaja ja Lasita Aken. Detsembris oli Eestis kahepäevasel visiidil Läti toidutootjate delegatsioon, külastati firmasid ja koostöös Läti saatkonnaga toimus kohtumine Eesti ettevõtjatega.

Septembris toimus Tartus järjekordne Eesti-Läti äriforum, mis oli pühendatud puidusektori võimalustele ja väljakutsetele. Äriforum lõppes Livoonia auhindade piduliku kätteandmisega. Nimetatud auhind antakse ühele Eesti ja ühele Läti ettevõttele, kes naaberriigi majandusse on palju panustanud. 2019. aasta laureaadid olid AS Latvijas Finieris ja AS Graanul Invest.

Tartu ettevõtlusnädala raames toimus projekti toel Tartus Eesti ja Läti idufirmade esindajate kokkusaamine.

Projekt Delbi 2 jätkub kuni aprillini 2020.

Osalemine töögruppides

Esindus osales erinevate kohaliku ettevõtluse edendamiseks mõeldud töögruppide ja komisjonide töös, näiteks Tartu linnavalitsuse poolt koordineeritava ettevõtluse tugistruktuuride ümarlaud.

Osalemine SA Tartu Ärinõuandla nõukogu töös.

Väliskaubandusdokumendid

Aasta jooksul väljastatud päritolusertifikaatide arv kasvas 1/3 võrra, esindus väljastas 1452 sertifikaati. Enim väljastati päritolusertifikaate Hiina suunas liikuvatele kaupadele.

PÄRNU ESINDUS

Pärnu esinduse tegevus oli 2019. aastal orienteeritud nii Pärnu piirkonnas kui mujal Eestis tegutsevatele ettevõtetele teenuste pakkumisele. Selleks korraldati koolitusi ja ärihommikusööke ning aidati kaasa ärikontaktide loomisele välisriikidega.

Seminarid ja koolitused

2019. aastal korraldas Pärnu esindus 11 koolitusseminari, millest sai osa 187 inimest. Lisaks Pärnule ja Tallinnale toimusid koolitusseminarid veel Kuressaares, Viljandis ja Rakveres, mille eesmärk oli tulla oma teenustega ettevõtetele veelgi lähemale. Traditsiooniliselt rääkisid tunnustatud lektorid ja spetsialistid ettevõtjatele huvipakkuvatel teemadel. Aktuaalseimaks osutus jätkuvalt maksumuudatustega seonduv temaatika.

Ärihommikusöögid

Kohalikus kogukonnas on saanud omamoodi kaubamärgiks meie korraldatavad ärihommikusöögid, kus ettevõtjate ja avaliku sektori esindajatega kohtuvad olulised inimesed. Möödunud aastal toimunud kolmel ärihommikusöögil esinesid rohkearvulisele publikule Euroopa Parlamendi liige **Urmas Paet**, väliskaubandus- ja infotehnoloogiainminister **Kert Kingo** ja rahandusminister **Martin Helme**, kes kõik kõnelesid oma valdkonna aktuaalsetel teemadel.

Osalemine Pärnumaa Kutsehariduskeskuse nõunike kogu töös ja Tartu Ülikooli Pärnu kolledži nõukogu töös

Pärnumaa Kutsehariduskeskuse nõunike kogus on kaubanduskoja esindajatel juhtiv roll ja Pärnu esinduse juhataja Toomas Kuuda on nõunike kogu esimees. Tartu Ülikooli Pärnu Kolledžis ollakse ülikoolilätlise isikuna nõukogu liige. Nende tegevustega aidatakse kaasa kutsehariduskeskuse ja Pärnu kolledži ning ettevõtjate koostööle ja õppekavade arendamisele lähtuvalt tööandjate huvidest.

Välja antud auhinnad

Kümnendat korda kaubanduskoja Pärnu esinduse poolt välja antava „Pärnumaa vastutustundlik ettevõtte” auhinna pälvis 2019. aastal Helmetal IMS OÜ ja ettevõtte juht Vitali Kangur.

Auhind omistatakse ettevõttele, kelle tegevus on märkimisväärselt aidanud kaasa kohaliku kogukonna arengule ning kelle majandusnäitajad on olnud stabiilselt head aastate lõikes, seejuures tegevus suunatud peamiselt välisurgudele. Helmetal IMS OÜ on kõrgelt hinnatud metallitöötlemise ja projekteerimisega tegelev ning uuenduslikke tooteid pakkuv ettevõte.

Majandusteemaline pärastlõuna

Kaubanduskoja Pärnumaa liikmed ja Swedbanki võtmekliendid kohtusid 12. korda meie korraldatud Majandusteemalisel pärastlõunal, kus inspireerivaid ideid ja kasulikke teadmisi jagasid **Raul Eamets**, Tartu Ülikooli professor ja Sotsiaalteaduste valdkonna dekaan, **Olavi Lepp**, Swedbank Eesti peadirektor ja **Joonas Hellerma**, teleajakirjanik ja kultuurisaate „Plekktrumm“ saatejuht.

Panus korraldamisse ja osalemine

- Võistlus „Pärnumaa parim õpilasfirma 2019“
- Pärnumaa ettevõtlusnädal
- Üle-eestiline õpilasfirmade jõululaat „Pärnumaa jõulud 2019“
- Omavalitsuspäev
- Pärnu linna ettevõtlustoetuse komisjon

Messid

Kaubanduskoja Pärnu esindus korraldas messisistendide ehituse ning messil osalevate Eesti ettevõtete tootenäidiste ja reklaammaterjalide transpordi kahele Araabia Ühendemiraatides toimunud messile. Dubais toimus maailma suurim toidu- ja joogisektori mess **Gulfood 2019** ning Abu Dhabi energiakongress ja mess **World Energy Congress**, mida külastas ka Vabariigi President Kersti Kaljulaid.

Huvi meie stendide ja toodete vastu oli suur ning meil oli hea meel aidata kaasa Eesti tutvustamisele.

Väliskaubandusdokumendid

2019. aastal väljastas Pärnu esindus rekordiliselt **3690** päritolusertifikaati ja muud väliskaubandusega seotud dokumenti.

SAAREMAA ESINDUS

Saaremaa esinduse eesmärk on tagada Saaremaal ja Hiiumaal kaubanduskoja liikmete

igapäevaste teenuste, konsultatsioonide, seminaride, koolituste ja väliskaubandusdokumentide kättesaadavus.

Saaremaa esindus väljastas ja kinnitas 2019. aastal 87 väliskaubandusdokumenti.

Üritused

2019. aastal korraldas Saaremaa esindus koostöös Pärnu esindusega maksumuudatuste alase koolitusseminari, millest võttis osa üle 20 inimese.

KAUBANDUSKODA KUI ETTEVÕTJATE SUHTLUSKANAL

Korraldasime 2019. aastal mitmeid pikkade traditsioonidega liikmeüritusi.

KEVADBALL

4. mail toimus Hilton Tallinn Park hotellis 23. korda kaubanduskoja Kevadbali, kus oli kohal üle 500 külalise. Õhtut juhtisid Reimo Sagor ja Piret Potisepp, tantsuks mängis ansambel Swingers. Publikut naerutas koomik Tigran Gevorkjan oma stand-up etteastega ning toimus oksjon, mille tulu läks vähiravifondile „Kingitud elu“. Õhtu jooksul sai teha meeoleukaid fotosid Photoboothis, Tradehouse'i ilunurgas värskendada oma jumestust ning Olympic Caisno pokkeri-, blackjacki- ja ruletilaudadel panna proovile oma õnn. Kõigi ballikülaliste vahel loosisime välja ehte Sangla Juveelialongilt ning reisi kahele Pariisi Estraveli ja Finnairi poolt. Peale balli lõppu jätkus pidu Olympic Park Casinos, kus toimus retrodisko.

Kevadbaliil andsime üle kaubanduskoja aumärgid inimestele, kes on mänginud olulist rolli Eesti ettevõtluskeskkonna arendamisel.

I klassi aumärgid

Mati Vetevool – AS M.V.WOOL juhataja, eriliste teenete eest ettevõtluse ja toidutööstuse pikaajalises arendamisel.

Heiki Einpaul – Hekotek AS juhataja esimees, eriliste teenete eest ettevõtluse ja tööstuse pikaajalises arendamisel.

Jüri Külvik – Lemeks AS juhataja esimees, eriliste teenete eest ettevõtluse ning metsa- ja

18 19

puidutööstuse pikaajalises edendamisel.

Neinar Seli – Estiko AS nõukogu esimees, eriliste teenete eest Eesti ettevõtluse ning tööstussektori arendamisel.

II klassi aumärgid

Simo Puustelli – Harju Elekter Kiinteistõid OY tegevdirektor/Satmatic OY juhataja esimees, eriliste teenete eest ettevõtluse ning tööstusvaldkonna rahvusvahelises arendamisel.

Rainer Saks – Välisministeeriumi kantsler, eriliste teenete eest Eesti välisdiplomaatia ja äridiplomaatia arendamisele kaasaitamisel.

III klassi aumärgid

Dmitri Jegorov – Rahandusministeeriumi maksu- ja tollipoliitika asekancler, eriliste teenete eest Eesti ettevõtlus- ja maksupoliitika edendamisel.

Indrek Peterson – Eesti Ehitusettevõtjate Liidu tegevdirektor, eriliste teenete eest Eesti ehitussektori edendamisel ning valdkonna ühistegevuse edendamisel.

Tenniseturniir

1. juunil toimus Pärnu Keslinna Tenniseväljakutel kaubanduskoja ja Harmeti tenniseturniir. Turniiril osales kokku 23 paari, kes olid võistlustules rändkarika ja Turkish Airlines'i poolt välja pandud lennupiletite nimel. Turniiri võitjateks mängisid end Tarmo Thomson (AS Prelvex) ja Rauno Loonurm (Harmet OÜ), II koha saavutasid Mart Nõmper (Rödl & Partner Estonia) ja Anastassia Solovieva (AS Katomsk), III kohale tulid Anneli Metsa (SA.MET AS) ja Sirli Laur (Ü&A OÜ). Lohutusturniiri võidu said Julia Mozberg (Helmes AS) ja Kristjan Abakanov (Ericsson Eesti AS).

Golfiturniir

13. juunil toimus Jõelähtmel Estonian Golf & Country Clubis kaubanduskoja ja Mateki golfiturniir, kus võistlesid 18 ettevõtlikku meeskonda. Esikoha noppis Hansavest Rental OÜ (Rainer Paks, Rasmus Paks, Allan Roosipuu, Derek Vaide), teisele kohale tuli RAMM Ehituse OÜ (Lauri Männiste, Siim Ehatamm, Rainer Boberg, Märt Mõistus) ning kolmanda koha sai Solar4You OÜ (Jaanus Simson, Rene Agurajuja, Hanno Strazds, Katrin Kiisa). Kõigi turniiril osalejate vahel loosisime välja ka Turkish Air-

lines'i poolt välja pandud lennupiletid kahele, mille võitis endale loosi tahtel Avo Raigla, kes esindas ettevõtet Saksa Automaatika OÜ.

Ärihooaja avamine

31. augustil avasime koos oma liikmete ja koostööpartneritega 2019/2020 ärihooaja kogupereüritusega MOMU Mootorispori Muuseumis. Päeva jooksul pakkusid meie head partnerid nii suurtele kui väikestele külalistele põnevaid tegevusi. Päeva peaesinejaks oli Karl-Erik Taukar, kes kõikide fännide rõõmuks jagas päeva lõpus ka autogramme. Lisaks toimusid Arno Sillati juhtimisel ekskursioonid Mootorispori Muuseumis, Urmo Aava rääkis huvilistele autospori suurürituste korraldamisest ning Spordinädal 2019 patroon Ott Kiivikas tutvustas spordinädala tegevusi. Visiitkaardiloosis leidsid uued omanikud mitmed auhinnad, peauhinnaks olnud perereisi Berliini Estraveli ja airBalticu poolt võitis Helena Veidenbaum (Mooncascade OÜ).

Koja aastapäeva vastuvõtt

6. novembril tähistasime kaubanduskoja 94. aastapäeva täitumist piduliku vastuvõtuga Maarjamäe lossis. Andsime üle tänukirjad ettevõtetele, kes on olnud pikaajalised koja liikmed. 2019. aastal täitis 65 aastat liikmelisust ABT ASil ja Tallinna Sadam ASil. Baltplast AS on olnud kaubanduskoja liige 40 aastat.

Täname koostööpartnereid:

Estravel, Nordica, Silberauto, Stillabunt, ABB, Liviko, Vähiravifond "Kingitud Elu", Olympic Casino, Tradehouse, Hilton Tallinn Park hotell, Lilli Jahilo, Extrahaus, Sangla Juveelialong, Dermosil, Finnair, Taktikalise Laskmise Keskus, Photobooth, Borealis Holding, Turkish Airlines, Nordic Hotel Forum, Corny, Monaco Restoran, Saku Õlletehas, Olde Hansa, A. le Coq, Coop Pank, Tööinspeksioon, Cramo, airBaltic, Salvest, MOMU Mootorispori Muuseum, 7Kohvipoissi, Balsnack, Harmet, Matek.

KAUBANDUSKOJA TRÜKISED JA VÄLJUNDID

Jätakuvalt ilmusid kõik liikmeid teavitavad ning välispartneritele suunatud väljaanded.

- 6 numbrit kaubanduskoja häälekandjat Teataja;
- 6 numbrit venekeelset häälekandjat Vestnik;
- iganädalane E-Teataja eesti keeles, üle nädala ilmuv venekeelne E-Vestnik ning kord kuus ilmuv ingliskeelne E-News;
- Estonian Export Directory 2018-2019, kus tutvustavad ennast Eesti ettevõtteid, kes soovivad oma kaupu ja teenuseid välisriikidele viia ja mujalt maailmast partnereid leida. Estonian Export Directory koostööpartner on FCR Media AS.
- Uudiskiri Export News. 2017. aasta augustist hakkas kaubanduskoda välja andma Eesti eksportööre tutvustavat elektroonilist uudiskirja Export News. Uudiskirja eesmärk on tutvustada Eesti eksportööride tegevusi ja saavutusi rahvusvahelisel tasandil. Uudiskirja saajateks on välisriikide saatkonnad Eestis ja välismaal, Eesti riigi ja EASi välisesindused, aukonsulid, välismaised kaubanduskodad jne (kokku ca 800 kontakti). 2019. aastal saatis koda uudiskirju välja neli, mille kõikide lugudega saad tutvuda kaubanduskoja ingliskeelsel kodulehel: www.koda.ee/en/news.
- Välja hakati saatma eraldi uudiskirju, milles kajastatakse tuleva kuu sündmusi ning Enterprise Europe Networki tegevusi.

MEEDIASUHTLUS

Kaubanduskoda on üks hinnatumaid majanduskeskkonna ja ettevõtluse teemadel seisukohtade andjaid. Meedia kasutab aktiivselt kaubanduskoja materjale avalikus ruumis kasutamiseks.

Kokku mainiti kaubanduskoda 2019. aastal meedias 1107 korral. Saatsime aasta jooksul välja üle 30 pressiteate, lisaks jõudis suur arv ettevõtjate jaoks olulistest teemadest ajakirjandusse kaubanduskoja kodulehe ja uudiskirja kaudu. Aasta jooksul jõudis meie sulest avalikkuse ette mitmeid arvamusküsimusi, milles rääkisime maksupoliitikast kuni hariduse kvaliteedi tõstmiseni.

Meedia teavitamiseks korraldati 4 pressikonverentsi: kaks ümbrikupalga küsitluse tulemuste

tutvustamiseks, piirikaubanduse uuringu tulemuste avalikustamiseks ja üks Tallinna-Helsingi hinnatasemete uuringu tulemuste avalikustamine.

KAUBANDUSKODA TUNNUSTAB

Eesti ettevõtete konkurentsivõime edetabel 2019

Konkurentsivõime edetabelit korraldab tunnistab kaubanduskoda tublimaid ettevõtteid. Eesmärgiks on selgitada välja konkurentsivõimelisemad ettevõtteid, pakkuda ettevõtetele võimalust võrrelda end teiste omasugustega ning hinnata Eesti ettevõtete edukust, tulemuslikkust ja jätkusuutlikkust.

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda on koostanud Eesti ettevõtete konkurentsivõime edetabelit aastast 2003. Konkursi raames koostatakse ettevõtete üldine konkurentsivõime paremusjärjestus majandusnäitajate põhjal. Arvestatakse kahe viimase aasta majandustegevuste näitajaid: müügitulu, puhaskasum, omakapital, töötajate arv ning tööjõukulu. Andmete analüüsi ja edetabelite koostamise partneriks on Eesti Konjunktuuriinstituut, tehes koostööd Lausanne'i Juhtimise Arendamise Instituudiga.

Konkurentsivõime edetabeli 2019 võitjad:

- **Merko Ehitus AS** - Konkurentsivõimelisim suurettevõtte.
- **CM Tallinn AS** - Konkurentsivõimelisim väike- ja keskettevõtte.
- **Intelligentne Grupp OÜ** - Konkurentsivõimelisim mikroettevõtte.

Konkurentsivõimelisimad ettevõtted valdkonniti:

- **Cleveron AS** - Konkurentsivõimelisim tööstus- ja energeetikaettevõtte
- **A. Le Coq AS** - Konkurentsivõimelisim toiduainetööstuse ettevõtte
- **AS Silberauto** - Konkurentsivõimelisim jaekaubandusettevõtte
- **CM Tallinn AS** - Konkurentsivõimelisim hulgikaubandusettevõtte
- **Novatours OÜ** - Konkurentsivõimelisim

20 21

turismiettevõtte

- **Kapitel AS** - Konkurentsivõimelisim kinnisvaraettevõtte
- **Tallink Grupp AS** - Konkurentsivõimelisim transpordi- ja logistikaettevõtte
- **Energiapartner OÜ** - Konkurentsivõimelisim arhitektuuri- ja projekteerimisettevõtte
- **Merko Ehitus AS** - Konkurentsivõimelisim ehitusettevõtte
- **Telia Eesti AS** - Konkurentsivõimelisim side-, kommunikatsiooni- ja IT-ettevõtte
- **Tornator Eesti OÜ** - Konkurentsivõimelisim põllu- ja metsamajandusettevõtte
- **Swedbank AS** - Konkurentsivõimelisim finantsvahendusettevõtte
- **Ramirent Baltic AS** - Konkurentsivõimelisim teenindusettevõtte

Edetabelites on avaldatud parimad ettevõtted. Kokku osales edetabelites 1856 ettevõtet. Valdandlikes edetabelites osales ettevõtteid järgmiselt: tööstus- ja energeetika 530, toiduainetööstus 65, jaekaubandus 97, hulgikaubandus 388, turism 44, kinnisvara 34, transport- ja logistika 133, projekteerimine ja arhitektuur 40, ehitus 140, side, kommunikatsioon ja IT 83, põllu- ja metsamajandus 35, finantsvahendus 34 ja teenindus 232.

Aasta ettevõtte 2019

Koos Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse ja Tööandjate Keskkonna konkursi Ettevõtluse Auhind parimatega kandideerisid Konkurentsivõime Edetabeli parimad tiitlile aasta ettevõtte 2019. Aasta ettevõtte tiitliga pärjati Kundas asuv puitmassi tehas AS Estonian Cell.

Aasta ettevõtte valis esinduslik žürii, kuhu kuulusid väliskaubandus- ja infotehnoloogiaminister Kert Kingo, Eesti Panga president Madis Müllner, Rektorite Nõukogu juhatuse esimees Mait Klaassen, Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumi tegevjuht Kristiina Esop, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda juhatuse liige ja Chemi-Pharmi juhatuse liige Ruth Oltjer, Eesti Tööandjate Keskkonna juht Arto Aas, endine EASi juhatuse esimees Alo Ivask ja EASi ettevõtluse keskuse direktor Tanel Rebane.

Eesti parimate ettevõtete tunnustamise pidulikkude galat korraldavad Ettevõtluse Arendamise

Sihtasutus, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda ja Eesti Tööandjate Keskkond. Konkursi kohta leiab täiendavat infot kodulehelt:

www.ettevotluskonkurss.ee

Noore ettevõtja preemia

Juba viiendat aastat järjest valisid kaubanduskoda ja Swedbank välja Noore ettevõtja. Aasta noore ettevõtja tiitli pälvis 28-aastane ettevõtja Ardo Kaurit, kes on ettevõtte Ampler Bikes asutaja ja tegevjuht. Ampler Bikes toodab peamiselt ekspordiks elektrijalgrattaid. Üleandmine toimus Eesti Parimad Ettevõtted pidulikul auhinagalal 11. oktoobril 2019.

Preemiale kandideerida saavad kõik kuni 35-aastased Eestis registreeritud ettevõtte omanikud ja/või juhid, kelle tegevus on olnud silmapaistev, kes kasutanud oma ettevõtluses innovaatilisi lahendusi ja juba ekspordib või plaanib seda tegema hakata. 2019. aastal kandideeris preemiale 16 ettevõtlikku noort, kelle hulgas valis võitja välja žürii.

Žüriis osalesid Eesti Kaubandus-Tööstuskoda peadirektor Mait Palts, Swedbanki äriplaneerimise osakonna juht Aira Nigul-Lepp, Eesti Vabariigi Presidendi majandusnõunik Heido Vitsur, Estraveli tegevjuht Anne Samlik ning eelmise aasta noore ettevõtja preemia laureaat ja ettevõtte eAgronom tegevjuht ja asutaja Robin Saluoks.

Swedbank ASi välja pandud 5000 euro suurune preemia anti välja juba viiendat korda. Konkursi korraldavad Eesti Kaubandus-Tööstuskoda ja Swedbank AS ning algatust toetab president Kersti Kaljulaid.

RAAMATUPIDAMISE AASTARUANNE

KONSOLIDEERITUD BILANSS

(eurodes)	Lisa	31/12/2019	31/12/2018
AKTIVA			
Käibevara			
Raha ja pangakontod	2	1 811 326	1 803 294
Lühiajalised finantsinvesteeringud	3	1 601 999	1 347 000
Nõuded ostjate vastu		95 471	122 603
Mitmesugused nõuded		17 206	16 560
Ettemakstud tulevaste perioodide kulud	4	163 542	85 160
Käibevara kokku		3 689 544	3 374 617
Põhivara			
Materiaalne põhivara			
Maa ja ehitised	6	722 296	830 944
Masinad ja seadmed	6	18 513	15 460
Muu põhivara	6	0	560
Materiaalne põhivara kokku		740 809	846 964
Immateriaalne põhivara	7	8 855	19 930
Põhivara kokku		749 664	866 894
AKTIVA KOKKU		4 439 208	4 241 511
PASSIVA			
Lühiajalised kohustused			
Ostjate ettemaksed	9	257 147	240 079
Võlad tarnijatele		14 095	45 822
Mitmesugused võlad	9	427 395	366 780
Maksuvõlad	10	103 610	119 711
Viitvõlad			
Võlad töötajatele	9	43 609	41 584
Muud viitvõlad	9	426 177	396 492
Viitvõlad kokku		469 786	438 076
Lühiajalised kohustused kokku		1 272 033	1 210 468
Netovara			
Reservid	11	478 625	478 625
Eelmiste perioodide akumulieeritud tulem		2 552 418	2 532 067
Aruandeaasta tulem		136 132	20 351
Netovara kokku	11	3 167 175	3 031 043
PASSIVA KOKKU		4 439 208	4 241 511

22 23

KONSOLIDEERITUD TULUDE JA KULUDE ARUANNE

(eurodes)	Lisa	2019	2018
TULUD			
Müügitulu	13	897 724	800 534
Liikme- ja sisseastumismaksud	14	949 758	911 363
Muud tegevustulud	15	343 426	271 058
Tulud kokku		2 190 908	1 982 955
KULUD			
Mitmesugused tegevuskulud	16	686 074	665 627
Tööjõu kulu	17	1 244 295	1 168 904
a) palgakulud		929 985	873 661
b) sotsiaalmaksud		314 310	295 243
Kulum	6,7	133 712	133 612
Kulud kokku		2 064 081	1 968 143
PÕHITEGEVUSE TULEM		126 827	14 812
FINANTSTULUD ja -KULUD			
Intressitulud		9 305	5 542
Intressikulud		0	3
Kokku finantstulud ja -kulud		9 305	5 539
ARUANDEAASTA TULEM		136 132	20 351
ARUANDEAASTA TULEM KOKKU		136 132	20 351

KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE

(eurodes)	Lisa	2019	2018
I. RAHAVOOD PÕHITEGEVUSEST			
1.1. Põhitegevuse tulem		126 827	14 812
1.2. Korrigeerimised		133 712	133 612
*Põhivara kulum ja väärtuse langus	6,7	133 712	133 612
1.3. Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus		-51 896	14 137
1.4. Äritegevusega seotud kohustuste ja ettemaksete muutus		61 565	259 071
RAHAVOOD PÕHITEGEVUSEST KOKKU		270 208	421 632
II. RAHAVOOD INVESTEERIMISTEGEVUSEST			
2.1. Põhivarade soetus (soetusmaksumus)	6,7	-16 482	-10 888
2.2. Laekunud intressid		9 305	5 542
2.3. Makstud intressid		0	-3
2.4. Lühiajaline finantsinvesteering		-254 999	-650 000
RAHAVOOD INVESTEERIMISTEGEVUSEST KOKKU		-262 176	-655 349
RAHAVOOD KOKKU		8 032	-233 717
RAHA ja RAHA EKVIVALENDID PERIOODI ALGUSES	2	1 803 294	2 037 011
RAHA ja RAHA EKVIVALENTIDE MUUTUS		8 032	-233 717
RAHA ja RAHA EKVIVALENDID PERIOODI LÕPUS	2	1 811 326	1 803 294

24 25

KONSOLIDEERITUD NETOVARA MUUTUSTE ARUANNE

(eurodes)	Reservid	Akumuleeritud tulem	Kokku
Saldo 31.12.2017	478 625	2 532 067	3 010 692
Aruandeperioodi tulem	0	20 351	20 351
Saldo 31.12.2018	478 625	2 552 418	3 031 043
Aruandeperioodi tulem	0	136 132	136 132
Saldo 31.12.2019	478 625	2 688 550	3 167 175

RAAMATUPIDAMISE AASTARUANDE LISAD

Lisa 1. Raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestusmeetodid ja hindamisalused

31. detsembril 2019 lõppenud majandusaasta kohta koostatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud lähtudes Eesti finantsaruandluse standardist, mis tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele. Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (kaubanduskoda) on oma põhikirja järgi vabatahtliku liikmelisuse alusel Eesti Vabariigis kehtestatud korras registreeritud juriidilisi ja üksikisikuid ühendav mittetulundusühing. Kaubanduskoja põhikirjaline eesmärk ei ole oma liikmetele ainelise tulu saamine ja jaotamine. Kaubanduskoda kasutab oma tulusid üksnes ühingu põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks.

Kaubanduskoja juhatus otsustas 16.03.2007 soetada 64,7% Eesti Konjunktuuriinstituudi AS (EKI) aktsiatest. Seisuga 31.12.2019 kuulus kaubanduskojale 100% EKI aktsiatest.

Kasumiaruanne on koostatud Raamatupidamise seaduse lisas 2 toodud kasumiaruande skeemi nr. 1 alusel.

Konsolideerimisgruppi kuuluvad juriidilised isikud kasutavad olulisel osal ühtseid arvestuspõhimõtteid. Arvestuspõhimõtteid rakendatakse järjepidevalt kõigi aruandes esitatud perioodide kohta.

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja arvestusvaluutaks on euro. Raamatupidamise aastaaruanne on esitatud eurodes.

Konsolideerimise põhimõtted

Tütarettevõtte

Tütarettevõtteks loetakse sellist ettevõtet, milles kaubanduskoda omab rohkem kui 50% hääleõiguslikest aktsiatest, on muul moel võime-

line valitsema tema tegevus- ja finantspoliitikat lepingu või kokkuleppe alusel või kui kaubanduskojal on õigus nimetada või tagasi kutsuda enamust tegevjuhtkonna ja kõrgema juhtorgani liikmetest. Tütarettevõtte raamatupidamisaruanded lülitatakse konsolideeritud aruandesse alates valitsemise tekkimise hetkest kuni valitsemise lõppemiseni.

KONSOLIDEERIMINE

Konsolideeritud aruandes on rida-realt konsolideeritud kõik EKI finantsnäitajad. Kaubanduskoja ja EKI omavahelised tehingud ja saldod on elimineeritud.

Kaubanduskoja konsolideerimata aruannetes, mis on esitatud konsolideeritud aastaaruande lisades, kajastatakse investering tütarettevõttesse soetusmaksumuses.

FINANTSVARA JA -KOHUSTISED

Finantsvaraks loetakse raha, lühiajalisi finantsinvesteeringuid, nõudeid ostjate vastu ja muid lühi- ja pikaajalisi nõudeid. Finantskohustusteks loetakse tarnijatele tasumata arveid, viitvõlgasid ja muid lühi- ja pikaajalisi võlakohustisi.

Finantsvara ja -kohustised võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, milleks on antud finantsvara või -kohustise eest makstud või saadud tasu õiglane väärtus. Finantskohustised kajastatakse bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses.

Finantsvara eemaldatakse bilansist, kui konsolideerimisgrupi liige kaotab õiguse finantsvarast tulenevatele rahavoogudele või ta annab kolmandale osapoolle üle varast tulenevad rahavood ning enamiku finantsvaraga seotud riskidest ja hüvedest. Finantskohustis eemaldatakse bilan-

sist siis, kui see on rahuldatud, lõpetatud või aegunud.

Finantsvara oste ja müüke kajastatakse järjepidevalt väärtuspäeval, st päeval, mil konsolideerimisgrupi liige saab ostetud finantsvara omanikuks või kaotab omandiõiguse müüdü finantsvara üle.

RAHA JA RAHA LÄHENDID

Raha ning raha lähendina kajastatakse raha kassas ja pangas, nõudmiseni hoiuseid ning lühiajalisi (üldjuhul alla 3 kuulise lunastustähtajaga) pangadeposiite.

LÜHIAJALISED FINANTSINVESTEERINGUD

Lühiajalised finantsinvesteeringuid aktsiatesse ja teistesse väärtpaperitesse on bilansis hinnatud, lähtudes nende õiglasest väärtusest. Õiglase väärtuse hindamisel on aluseks finantsinvesteeringu turuväärtus aruandekuupäeval. Juhtudel, kui õiglast väärtust ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata, on lühiajalised finantsinvesteeringud kajastatud bilansis soetusmaksumuses.

NÕUDED OSTJATE VASTU

Nõudeid ostjate vastu kajastatakse bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses. Ostjatelt laekumata arved on bilansis hinnatud tõenäoliselt laekuvatest summadest lähtudes. Seejuures hinnatakse iga kliendi laekumata arveid eraldi, arvestades teadaolevat informatsiooni kliendi maksevõime kohta. Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded on kajastatud tegevuskuludes. Lootusetud nõuded on kantud bilansist välja. Varem alla hinnatud ebatõenäoliste nõuete laekumisi kajastatakse ebatõenäoliste nõuete kulu vähenemisena.

MATERIAALNE PÕHIVARA

Olulisuse printsiibist lähtudes kajastatakse põhivarana need varaobjektid, mille soetus-

maksumus ületab 320 eurot ja mille kasulik eluiga on üle ühe aasta. Madalama soetusmaksumusega või lühema kasuliku elueaga varaobjektid kantakse kasutusse võtmisel kuluks ning nende üle peetakse arvestust bilansiväliselt.

Materiaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kuludest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja -asukohta. Materiaalse põhivara kajastamisel bilansis on selle soetusmaksumusest maha arvatud akumulieeritud kulum ja vara väärtuse langusest tulenevad allahindlused.

Juhul, kui materiaalse põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest olulistest komponentidest, millel on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid raamatupidamises arvele eraldi varaobjektidena, määrates neile eraldi amortisatsiooninormid vastavalt komponendi kasulikule elueale.

Koda kasutab materiaalse põhivara amortiseerimisel lineaarset meetodit.

Materiaalse põhivara gruppidele on üldjuhul määratud järgmised kasulikud eluead:

Materiaalse põhivara grupp	Kasulik eluiga
Ehitised ja rajatised	12,5–20 aastat
Masinad ja seadmed	3–5 aastat
Muu materiaalne põhivara	3–5 aastat

Kui materiaalse põhivara objektile on tehtud selliseid parendustöid, mis vastavad põhivara kajastamise kriteeriumitele, siis need kulutused lisatakse põhivara objekti soetusmaksumusele. Muud kulutused, mis pigem säilitavad põhivara võimet luua majanduslikku kasu, kajastatakse aruandeperioodi kuludes.

IMMATERIAALNE PÕHIVARA

Immateriaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kuludest. Immateriaalset põhivara kajastatakse bilansis tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võima-

likud väärtuse langusest tulenevad allahindlused.

Amortisatsioonimäärad lähtuvad vara kasulikust elueast ning immateriaalse põhivara amortiseerimisel kasutatakse lineaarse amortisatsiooni meetodit.

Immateriaalse põhivara gruppidele on üldjuhul määratud järgmised kasulikud eluead:

Immateriaalse põhivara grupp	Kasulik eluiga
Tarkvara	3 aastat

RENDIARVESTUS

Kapitalirendiks loetakse rendisuhet, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Ülejäänud rendilepinguid käsitletakse kasutusrendina.

ETTEVÕTE KUI RENTNIK

Kasutusrendi maksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kuluna.

ETTEVÕTTE TULUMAKS

Vastavalt Eesti Vabariigi seadustele ei maksustata Eestis ettevõtte aruandeaasta kasumit. Tulumaksu makstakse dividendidelt, kingitustelt, annetustelt, vastuvõtukuludelt, ettevõtlu-sega mitteseotud väljamaksetelt ning siirdehinna korrigeerimistelt. Kehtiv maksumäär on 20% (tasumisele kuuluv maksusumma moodustab 20/80 netoväljamaksest). Alates 2019. aastast rakendub regulaarselt makstavatele dividendile madalam maksumäär 14% (14/86 netoväljamaksest). Sealjuures kohaldub madalam maksumäär 2020. aastal makstavatele dividendidele, mille summa moodustab kuni 2/3 aastatel 2018 ning 2019 jaotatud ja maksustatud keskmistest netodividendidest.

Dividendidelt makstav ettevõtte tulumaks kajastatakse kasumiaruandes tulumaksukuluna ning bilansis eraldisena dividendide väl-

jaakuutamise hetkel, sõltumata perioodist, mille eest dividendid välja kuulutatakse või millal dividendid tegelikult välja makstakse. Tulumaksu tasumise kohustus tekib dividendide reaalsele väljamaksmisele järgneva kuu 10. kuupäeval. Maksustamissüsteemi omapäras- tult ei teki Eestis registreeritud ettevõtetele edasilükkunud tulumaksuvara ega kohustusi. Maksimaalne tulumaksukohustus, mis kaas- neks vaba omakapitali väljamaksmisel dividen- didena, on toodud aastaaruande lisa 12.

Kaubanduskoda ei jaota oma liikmete vahel tulemit.

Tütarettevõtte EKI saab vajadusel dividende jaotada.

PÕHITEGEVUSE TULUD

Liikmemaksud kajastatakse tuluna perioodil, mille eest need tasuti.

Tulu teenuste müügist kajastatakse lähtudes valmidusastme meetodist, teenuse osutami- sest saadavad tulud ja kasum kajastatakse proportsionaalselt samades perioodides nagu teenuse osutamisega kaasnevad kulutused.

Intressitulu kajastatakse lähtudes vara sise- misest intressimäärast. Dividenditulu kajasta- takse vastava nõudeõiguse tekkimisel.

PROJEKTARVESTUS

Rahvusvaheliste projektide puhul ei kajastata makstud summasid oma kuluna ega saadud summasid oma tuluna, vaid neid kajastatakse vastavalt nõude ja kohustusena. Tulude ja kulude aruandes kajastatakse vajadusel ainult vahendamisest teenitud netotulu või tekkinud netokulu.

SIHTFINANTSEERIMINE

Sihtfinantseerimiseks nimetatakse Euroopa Liidu toetusfondide jt ettemakseid, mille tuluna kajastamise tingimused ei ole täidetud. Sihtfi- nantseerimist eristavad muust abist asjaolud,

28 29

et selle rahalist väärtust on võimalik usaldus- väärselt mõõta ning selle saamine on seotud teatud tingimustele vastamisega.

Tegevuse sihtfinantseerimist kajastatakse tuluna siis, kui sihtfinantseerimise laekumine on praktiliselt kindel ja sihtfinantseerimisega seotud sisulised tingimused on täidetud.

Saadud sihtfinantseerimine, mille puhul tuluna kajastamise tingimused ei ole täidetud, kajas- tatakse bilansis kohustusena. Vastavat kohus- tust kajastatakse bilansis lühi- või pikaajalisena olenevalt sellest, millal toimub sihtfinantseeri- misega kaasnevate tingimuste täitmine.

RAHAVOOGUDE ARUANNE

Rahavoogude aruanne on koostatud kaudsel meetodil – põhitegevuse rahavoogude leidmi- sel on korrigeeritud põhitegevuse tulemit eli- mineerides mitterahaliste tehingute mõju ja põhitegevusega seotud käibevarade ning lühi- ajaliste kohustuste saldode muutused.

Investeerimis- ja finantseerimistegevusest tulenevaid rahavoogusid kajastatakse otse- meetodil.

SEOTUD OSAPOOLED

Osapooled on seotud, kui ühel osapoolel on valitsev mõju teise osapoolle üle või oluline mõju teise osapoolle äriilistele otsustele.

Aastaaruande koostamisel on loetud seotud osapoolteks:

- omanikke;
- teisi samasse konsolideerimisgruppi kuulu- vaid ettevõtteid (sh teised tütarettevõtted);
- tegev- ja kõrgemat juhtkonda.

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peamisteks seo- tud osapoolteks on juhatusega seotud ettevõt- ted, mis on Eesti Kaubandus-Tööstuskoja liik- med.

ARUANDEKUUPÄEVA JÄRGSED SÜND- MUSED

Raamatupidamise aastaaruandes kajastuvad olulised varade ja kohustiste hindamist mõju- tavad asjaolud, mis ilmnisid bilansi kuupäeva 31. detsember 2019 ja aruande koostamise kuupäeva vahemikul, kuid on seotud aruan- deperioodil või varasemal perioodil toimunud tehingutega. Vt. lisa 20.

LISA 2. RAHA JA PANGAKONTOD

(eurodes)

	31.12.2019	31.12.2018
Sularaha kassas	936	1 235
Pangakontod	1 020 390	866 413
Tähtajaline hoius	790 000	935 646
Raha ja pangakonto kokku	1 811 326	1 803 294

Tähtajaliste hoiuste koosseisus on kajastatud erinevad lühiajalised deposiidid tähtajaga kuni 3 kuud ja intressimääraga 0,01% kuni 0,3%.

LISA 3. LÜHIAJALISED FINANTSINVESTEERINGUD

(eurodes)

	31.12.2019	31.12.2018
LHV pank	520 000	665 000
Luminor pank	499 999	500 000
Coop pank	400 000	0
Coop pank	150 000	150 000
Coop pank	32 000	32 000
Kokku	1 601 999	1 347 000

Liik	pank	summa	tähtaeg	intress
Tähtajaline hoius	LHV	520 000	15.10.2020	0,10%
Tähtajaline hoius	Coop	400 000	15.08.2021	1,10%
Tähtajaline hoius	Luminor	499 999	30.07.2020	0,60%
Tähtajaline hoius	Swedbank	50 000	10.04.2020	0,01%
Tähtajaline hoius	Swedbank	50 000	10.05.2020	0,01%
Tähtajaline hoius	Swedbank	50 000	10.06.2020	0,01%
Tähtajaline hoius	Swedbank	32 000	4.10.2020	0,01%

Finantsinvesteeringutelt teenitud netotulu summa moodustas 2019. aastal 9 305 eurot (2018: 5 542 eurot).

30 31**LISA 4. ETTEMAKSTUD TULEVASTE PERIOODIDE KULUD** (eurodes)

	31.12.2019	31.12.2018
Kindlustuse maksed	1 155	720
Reklaami, kirjastuse jm. ettemaksed	10 775	24 042
Messide ja visiitide ettemaksed	151 586	60 398
Täiendav lapsepuhkuse tasu	26	0
Kokku	163 542	85 160

LISA 5. PIKAAJALISED FINANTSINVESTEERINGUD

(eurodes)

		Eesti Konjunktuuriinstituut AS
Asukoht		Eesti Vabariik
Põhitegevusala		Teadus- ja arendustegevus sotsiaal- ja humanitaar-teaduste vallas
Aktsiate arve 31.12.2018		4080
Aktsiate arve 31.12.2019		4080
Osalus 31.12.2018		100%
Osalus 31.12.2019		100%
Soetusmaksumus Kaubanduskoja bilansis 31.12.2018	bilansis	133 461
Soetusmaksumus Kaubanduskoja bilansis 31.12.2018	bilansis	133 461
Omakapital seisuga	31.12.2019	31.12.2018
Aktsiakapital	26 112	26 112
Reservkapital	2 612	2 612
Eelmiste perioodide jaotamata kasum	72 454	71 314
Aruandeaasta kasum	1 909	1 140
Omakapital kokku	103 087	101 178
Osalus tütarettevõtte omakapitalis	100%	100%
Kojale kuuluv osa omakapitalist	103 087	101 178
Bilansiline väärtus kapitaliosaluse meetodil (lisa 18)	103 087	101 178

LISA 6. MATERIAALSE PÕHIVARA LIIKUMINE

(eurodes)

Soetusmaksumus	Maa ja ehitised	Masinad ja seadmed	Muu materiaalne põhivara	KOKKU
Soetusmaksumus 31.12.17	2 333 908	126 627	70 950	2 531 485
Soetamine	0	13 982	0	13 982
Soetusmaksumus 31.12.19	2 333 908	140 609	70 950	2 545 467
Amortisatsioonikulu				
Amortisatsioonikulu 31.12.18.	1 502 964	111 167	70 390	1 684 521
Amortisatsioonikulu	108 648	10 102	1 680	120 430
Amortisatsioonikulu 31.12.19.	1 611 612	122 096	70 950	1 804 658
Jääkväärtus				
Jääkväärtus 31.12.18.	830 944	15 460	560	846 964
Jääkväärtus 31.12.19.	722 296	18 513	0	740 809

LISA 7. IMMATERIAALNE PÕHIVARA

(eurodes)

Soetusmaksumus	Tarkvara	KOKKU
Soetusmaksumus 31.12.18.	127 612	127 612
Soetamine	2 500	2 500
Soetusmaksumus 31.12.19.	130 112	130 112
Amortisatsioonikulu		
Amortisatsioonikulu 31.12.18.	107 682	107 682
Amortisatsioonikulu	13 575	13 575
Amortisatsioonikulu 31.12.19.	121 257	121 257
Jääkväärtus		
Jääkväärtus 31.12.18.	19 930	19 930
Jääkväärtus 31.12.19.	8 855	8 855

32 33**LISA 8. KASUTUSRENT**

(eurodes)

Ettevõtte kui rentnik

2019. aastal moodustasid masinate ja seadmete kasutusrendimaksed 20 846 eurot (2018: 15 397 eurot).

Koja esinduste rendimakseid on tasutud kogusummas 6 512 eurot (2018: 6 501 eurot). Tartu esindus 913 eurot (2018: 913 eurot), Pärnu esindus 2 820 eurot (2018: 2 820 eurot), Jõhvi esindus 1 099 eurot (2018: 1 088 eurot), Kuressaare esindus 1 680 eurot (2018: 1 680 eurot). EKI ruumide rendimakseid on tasutud summas 34 962 eurot (2018: 34 962 eurot). Kokku tasuti rendimakseid 2019. aastal 41 474 eurot (2018: 41 463 eurot) (vt. Lisa 16). Valdava osa ruumide rendilepinguid saab lõpetada 2–3 kuu etteteatamise ajaga.

LISA 9. LÜHIAJALISED KOHUSTISED

(eurodes)

Ostjate ettemaksud	31.12.2019	31.12.2018
Liikmemaksude ettemaksud	17 055	16 415
Muud ettemaksud	0	0
Uuring	240 092	223 664
Kokku	257 147	240 079
Mitmesugused võlad		
Arbitraažikohtu vahendid*	426 077	365 462
Dispasöörivate vahendid**	1 318	1 318
Kokku	427 395	366 780

* Arbitraažikohtu lahendamise lepingulistest ja teistest tsiviilõiguslikest suhetest, sealhulgas väliskaubandus- ja muudest rahvusvahelistest majandussuhetest tulenevaid vaidlusi. Arbitraažikohtu vahendite all kajastatakse summat, mille kasutamine toimub arbitraažikohtu nõukogu otsusel muuhulgas arbitraažikohtu nõukogu liikmete tegevuse kompenseerimiseks arbitraažikohtu juhtimisel (sh osalemise eest arbitraažikohtu nõukogu istungitel), ning arbitraažikohtu kulude katmiseks arbitraažimenetluse arendamisel ja suhtlemisel teiste alaliste tegutsevate arbitraažikohtutega ning muude kulude katmiseks.

** Kaubandusliku meresõidu üldvariid kvalifitseerivad ja kahju jaotamise arvestust koostavad koja juurde kuuluvad dispasöörid.

Võlad töötajatele:	31.12.2019	31.12.2018
Puhkusereservi kohustus	43 459	41 498
Võlad töötajatele	150	86
Kokku	43 609	41 584
Muud viitvõlad:		
Läbiarveldused	423 473	392 015
Eurocardi tehingud	900	3 807
Võlgnevus aruandvatele isikutele	1 804	670
Kokku	426 177	396 492

Läbiarvelduste (lühiajalised võlad ja saadud ettemaksud peamiselt erinevate projektide läbiviimisel) summa 423 473 eurot moodustub erinevate pooleliolevate projektide summast (sh Enterprise Europe Network summas 141 194 eurot, Delbi 2 summas 26 945 eurot, LEF Network to China 51 180 eurot, Apprent 2 287 eurot, Euremnex 100 531 eurot, EU-Give 15 447 eurot, Inbets 28 327 eurot, Qualify 16 994 eurot, Arengukoostöö 3 131 eurot, jm 37 437 eurot).

LISA 10. MAKSUKOHUSTUSED

(eurodes)

Maksuliik	31.12.2019	31.12.2018
Sotsiaalmaks	55 250	54 445
Üksikisiku tulumaks	30 805	29 932
Töötuskindlustusmaks	3 693	3 492
Kohustuslik kogumispension	2662	2465
Erisoodustuste tulumaks	411	1 068
Käibemaks	10 789	28 309
Kokku	103 610	119 711

LISA 11. NETOVARA

(eurodes)

Vastavalt juhatuse poolt kinnitatud strateegiale on varasematel perioodidel moodustatud reservid summas 478 625 eurot (2018: 478 625 eurot). Reservide ja reservfondi kasutamine toimub juhatuse otsusega põhikirjaliste tegevuste katteks. Seisuga 31.12.2019 moodustab netovara kokku 3 167 175 eurot (2018: 3 031 043 eurot).

LISA 12. TINGIMUSLIKUD KOHUSTISED

(eurodes)

Tulumaks

EKI jaotamata kasum seisuga 31.12.2019 moodustas 74 363 eurot (2018: 72 454 eurot). Maksimaalne võimalik tulumaksukohustuse summa, mis võib kaasneda kogu jaotamata kasumi väljamaksmisel dividendidena, on 14 873 eurot (2018: 14 491 eurot), seega netodividendidena oleks võimalik välja maksta 59 490 eurot (2018: 57 963 eurot). Tingimusliku tulumaksukohustise arutamisel on lähtutud maksumäärast 20%, kuna EKI pole 2018. ja 2019. aastal dividende jaotanud ja soodusmaksumäära seetõttu kasutada ei saa.

34 35

LISA 13. MÜÜGITULU TEGEVUSALADE JA GEOGRAAFILISTE PIIRKONDADE LÖIKES

(eurodes)

Müügitulu jaguneb tegevusalade löikes järgnevalt:	2019	2018
Kontaktteenused	13 541	6 843
Väliskaubandusteenused	222 960	167 183
Kirjastus- ja reklaamteenused	28 233	39 341
Regionaalsete esinduste teenused	137 618	119 905
Liikmeüritused	46 169	36 079
Juriidilised teenused	11 345	6 612
Saalide üürimise teenused	3 437	10 028
Muud teenused	4 775	333
EKI uuringud	429 646	414 210
Kokku	897 724	800 534

Müügitulu jaguneb geograafiliste piirkondade löikes järgnevalt:

Eesti	747 670	695 300
Euroopa Liit	133 563	94 741
Muud	16 491	10 493
Kokku	897 724	800 534

Aruandeaastal osutati teenuseid liikmetele 367 280 euro ning 2018. aastal 279 713 euro eest.

LISA 14. LIIKME- JA SISSEASTUMISMAKSUD

Juhatus liikmetega seotud ettevõtete poolt tasutud liikmemaksud on toodud lisas 19. (eurodes)

	2019	2018
Sisseastumismaks	10 380	7 680
Liikmemaks	939 378	903 683
Kokku	949 758	911 363

Kaubanduskoja liikmeskonda kuulus seisuga 31.12.2019 3 361 juriidilisest isikust liiget ning seisuga 31.12.2018 3 241 juriidilisest isikust liiget.

LISA 15. MUUD TEGEVUSTULUD

Muud tegevustulud moodustuvad summas 343 426 eurot 77 erineva sisuga ja mahuga projektide läbiviimisest (2018: 271 058 eurot).

LISA 16. MITMESUGUSED TEGEVUSKULUD

Juhatusel liikmetega seotud ettevõtete kaudu ostud on toodud lisas 19.
(eurodes)

	Lisa	2 019	2 018
Kaubanduskoja Teataja		49 993	50 827
IT kulu		53 350	58 992
Trükiste kulu		27 006	24 662
Projektikulud		145 656	170 681
Komanderingukulu		9 081	8 079
Side- ja postikulu		15 007	15 780
Kantseleikulu		11 172	11 769
Majanduskulu		33 047	32 843
Remondikulu		47 236	11 632
Transpordikulu		50 810	48 456
Rahvusvaheliste organisats. liikmemaks		22 944	23 024
Ruumide rent	8	41 474	41 629
Muud kulud		122 831	111 550
Käibemaksu proportsiooni arvestuskulu		56 467	55 703
Kokku mitmesugused tegevuskulud		686 074	665 627

LISA 17. TÖÖJÕUKULUD

Kaubanduskoja keskmine töötajate arv 2019. aastal oli 34 (2018: 37) sh TL alusel töötavaid isikuid oli 32 (2018: 35) ning VÕS lepingu alusel töötavaid isikuid oli 2 (2018:2) ning tütarettevõttes Eesti Konjunktuuriinstituut AS (EKI) 19 töötajat (2018: 19), sh TL alusel töötavaid isikuid oli 19 (2018: 18) ning VÕS lepingute alusel töötavaid isikuid ei olnud (2018: 1).

2019. aasta palkade ja tasude kogusumma oli 1 244 295 eurot (2017: 1 168 904 eurot).

LISA 18. KAUBANDUSKOJA KONSOLIDEERIMATA FINANTSINFORMATSIOON

Emaettevõtte põhiaruannete koostamisel on järgitud samu arvestuspõhimõtteid, mida on rakendatud ka konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel.

MTÜ Eesti Kaubandus-Tööstuskoja konsolideerimata bilanss

(eurodes)

AKTIVA	31.12.2019	31.12.2018
Käibevara		
Raha ja pangakontod	1 612 725	1 608 810
Lühiajalised finantsinvesteeringud	1 451 999	1 197 000
Nõuded ostjate vastu	64 274	101 922
Mitmesugused nõuded	17 206	16 560

36 37

Ettemakstud tulevaste perioodide kulud	163 542	85 160
Käibevara kokku	3 309 746	3 009 452
Põhivara		
Pikaajalised finantsinvesteeringud		
Tütarettevõtte aktsiad	133 461	133 461
Pikaajalised finantsinvesteeringud kokku	133 461	133 461
Materiaalne põhivara		
Maa ja ehitised	722 296	830 944
Masinad ja seadmed	18 513	15 460
Muu inventar	0	560
Materiaalne põhivara kokku	740 809	846 964
Immateriaalne põhivara	8 855	19 930
Põhivara kokku	883 125	1 000 355
AKTIVA KOKKU	4 192 871	4 009 807
PASSIVA		
Lühiajalised kohustused		
Ostjate ettemaksed	17 055	16 415
Võlad tarnijatele	10 588	43 847
Mitmesugused võlad	427 395	366 780
Maksuvõlad	84 267	95 346
Viitvõlad		
Võlad töötajatele	29 840	27 601
Muud viitvõlad	426 177	396 492
Viitvõlad kokku	456 017	424 093
Lühiajalised kohustused kokku	995 322	946 481
Netovara		
Reservid	478 625	478 625
Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	2 584 701	2 565 490
Aruandeaasta tulem	134 223	19 211
Netovara kokku	3 197 549	3 063 326
PASSIVA KOKKU	4 192 871	4 009 807

MTÜ Eesti Kaubandus-Tööstuskoja konsolideerimata tulude-kulude aruanne
(eurodes)

TULUD	2019	2018
Müügitulu	445 119	364 668
Liikme- ja sisseastumismaksud	949 758	911 363
Muud tegevustulud	343 426	271 058
Tulud kokku	1 738 303	1 547 089
KULUD		
Mitmesugused tegevuskulud	607 625	573 798
Tööjõu kulu	871 907	825 717
a) palgakulud	651 591	617 080
b) sotsiaalmaksud	220 316	208 637
Kulum	133 712	133 612
Kulud kokku	1 613 244	1 533 127
PÕHITEGEVUSE TULEM	125 059	13 962
FINANTSTULUD ja -KULUD		
Intressitulud	9 164	5 252
Intressikulud	0	-3
Kokku finantstulud ja -kulud	9 164	5 249
ARUANDEAASTA TULEM	134 223	19 211

MTÜ Eesti Kaubandus-Tööstuskoja konsolideerimata rahavoogude aruanne
(eurodes)

I RAHAVOOD PÕHITEGEVUSEST	2019	2018
1.1. Põhitegevuse tulem	125 059	13 962
1.2. Korrigeerimised	133 712	133 612
*Põhivara kulum ja väärtuse langus	133 712	133 612
1.3. Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	-41 380	34 214
1.4. Äritegevusega seotud kohustuste ja ettemaksete muutus	48 841	183 427
RAHAVOOD PÕHITEGEVUSEST KOKKU	266 232	365 215

38 39

II RAHAVOOD INVESTEERIMISTEGEVUSEST

2.1. Põhivara soetus (soetusmaksumus)	-16 482	-10 888
2.2. Laekunud intressid	9 164	5 252
2.3. Tasutud intressid	0	-3
2.3. Lühiajaline finantsinvesteering	-254 999	-500 000
RAHAVOOD INVESTEERIMISTEGEVUSEST KOKKU	-262 317	-505 639
RAHAVOOD KOKKU	3 915	-140 424
RAHA ja RAHA EKVIVALENDID PERIOODI ALGUSES	1 608 810	1 749 234
RAHA ja RAHA EKVIVALENTIDE MUUTUS	3 915	-140 424
RAHA ja RAHA EKVIVALENDID PERIOODI LÕPUS	1 612 725	1 608 810

MTÜ Eesti Kaubandus-Tööstuskoja konsolideerimata netovara aruanne
(eurodes)

	Reservid	Akumuleeritud tulem	KOKKU
Saldo 31.12.2017	478 625	2 565 490	3 044 115
Aruandeperioodi tulem	0	19 211	19 211
Saldo 31.12.2018	478 625	2 584 701	3 063 326
Aruandeperioodi tulem	0	134 223	134 223
Saldo 31.12.2019	478 625	2 718 924	3 197 549
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste			
- bilansiline väärtus			-133 461
- bilansiline väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil			103 087
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital 31.12.2018			3 167 175
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital 31.12.2017			3 031 043

LISA 19. TEHINGUD SEOTUD OSAPUOLTEGA

Juhatuse liikmeid 2019. aastal ja 2018. aastal ei tasustatud. Tegevjuhtkonnas on 6 liiget ning tegevjuhtkonnale arvestatud tasude suurus 2019. aastal oli 297 715 eurot (2018: 275 413 eurot).

Juhatuse liikmete kaudu seotud ostud eurodes:			
ettevõtte nimi	kelle kaudu	2019	2018
Chemi-Pharm AS	Ruth Oltjer	954	607
Eesti Energia AS	Väino Kaldoja	23 293	24 406

Nordic Hotels OÜ	Feliks Mägi	870	0
Nordic Contractors AS	Toomas Luman	7	0
Lydia Hotell OÜ	Neinar Seli	525	147
Silberauto Eesti AS	Väino Kaldoja	0	2 177
Kokku		25 649	2 784

Juhatuse liikmetega seotud ettevõtted on Eesti Kaubandus-Tööstuskoja liikmed ning antud ettevõtted tasuvad liikmemaksu ning ostavad muid teenuseid.

Juhatuse liikmete kaudu seotud müügid eurodes:

ettevõtte nimi	kelle kaudu	liikmemaks 2019	liikmemaks 2018	muu 2019	muu 2018
Nordecon AS	Toomas Luman	950	950	615	0
Nordic Contractors AS	Toomas Luman	315	315	11 336	3 176
Arealis AS	Toomas Luman	270	270	1 641	0
NG Investeeringud OÜ	Andres Järving	220	145	0	1 035
Baltika AS	Meelis Milder	625	625	170	759
Silberauto AS	Väino Kaldoja	1 830	1 830	7 000	7 822
Silwi Autoehituse AS	Väino Kaldoja	315	270	0	0
Eesti Energia AS	Väino Kaldoja	7 193	7 193	16 877	1 955
Tarfurgo OÜ	Väino Kaldoja	315	0	0	0
Sangar AS	Gunnar Kraft	625	950	126	254
Tallinna Kaubamaja Grupp AS	Gunnar Kraft	2 200	0	95	0
Nordic Hotels OÜ	Feliks Mägi	625	625	20	0
Astri AS	Eve Toots	345	0	60	0
U.S Invest AS	Jaan Toots	0	625	0	0
Tarmetec OÜ	Toomas Lepp	0	950	0	101
Tahe Outdoors OÜ	Janek Pohla	655	0	0	0
Tahe Kayaks OÜ	Janek Pohla	440	0	565	0
Matek AS	Sven Mats	625	625	3 530	3 121
Salvest AS	Veljo Ipits	625	625	3 795	4 057
Chemi-Pharm AS	Ruth Oltjer	440	440	2 820	1 462
Cybernetica AS	Oliver Väärtnõu	625	440	3 819	11 816
Baltic Workboats AS	Oliver Väärtnõu	315	0	559	0
Swedbank AS	Robert Kitt	0	2 200	0	3 756
Kapitel AS	Robert Kitt	270	0	0	0
Standard AS	Enn Veskimägi	625	625	2 582	587
Eesti Raudtee AS	Enn Veskimägi	1 830	0	1 581	0
Eesti Mööblitootjate Liit MTÜ	Enn Veskimägi	220	0	0	0
Estiko AS	Neinar Seli	270	0	3 520	0
Estiko-Plastar AS	Neinar Seli	625	0	985	0
Lydia Hotell OÜ	Neinar Seli	345	0	0	0
Kokku		24 178	19 703	61 696	39 900

40 41

LISA 20. ARUANDEKUUPÄEVA JÄRGSED SÜNDMUSED

Vabariigi Valitsus kuulutas 12. märtsil 2020 .a. välja eriolukorra, mis algselt kehtib kuni 1. maini 2020.a, 24. aprillil pikendati eriolukorda 17. maini, et pidurdada koroonaviiruse (COVID-19) levikut Eestis ning moodustas valitsuskomisjoni, et tõkestada koroonaviiruse levikut, lahendada rahvatervise ning majanduse probleeme.

Eriolukorra meetmed on muutnud suure osa Eesti inimeste ja ettevõtjate elukorraldust. Valitsus otsustas **keelata avalikud kogunemised** ja viia **koolid kaugõppele**, kehtestas **sanitaarkontrolli piiridel** ning **sulges kultuuri- ja spordiasutused 1. maini 2020**. Alates 25. märtsist tuleb avalikes kohtades ja siseruumides (välja arvatud kodus) **hoida teiste inimestega vähemalt 2 meetrit vahet**. Avalikus kohas võib **koos viibida kuni 2 inimest**. Piirang ei kehti peredele ja avalike ülesannete täitjatele. Alates 27. märtsist on eriolukorra juhi korraldusel **suletud kaubanduskeskused. Avatuks jäävad** seal toidupood, apteegid, telekommunikatsiooni ettevõtete müügikohad, pangakontorid, pakiautomaadid ning kauplused, kus müüakse või laenutatakse abivahendeid ja meditsiiniseadmeid vastava kaardi alusel. **Kaubanduskeskuste söögikohtades** on lubatud vaid **toidu kaasamüük**. Teistes poodides tuleb liikuda kas üksi või kahekesi ning hoida vähemalt 2 meetrit vahet. Sisse- ja väljapääsude juurde tuleb panna desinfitseerimisvahendid. Poed peavad seda tagama. **Söögikohad ja baarid** tuleb öhtul **kell 22 sulgeda**, toidu kaasamüük ja kojuvedu võib pärast kl 22 jätkuda.

Kaubanduskoja töökorraldust on vastavalt eriolukorrale muudetud. Enamus töötajatest töötavad kodukontorites. Koda on füüsiliselt avatud tööpäeval kella 13.00 kuni 16.00, et väljastada päritolusertifikaate jm tõendamist vajavaid dokumente. Rakendatud on inimeste füüsilist kontakti piiravaid meetmeid ning kasutusele on võetud desinfitseerimisvahendid ja maskid (sh klientidele, kes kaubanduskoda külastavad).

Füüsilist kohalolu nõudvad seminarid ja koolitused on peatunud. Virtuaaltegevused jätkuvad, ent oluliselt väiksemas mahus. Seoses ülepiiriliste liikumis- ja reisipiirangutega on peatunud kõik töötajate komanderingud erinevate projektide sihtriikidesse. Ühe rahvusvaheliste projektide projektijuhi koon-dame kuna töökohustused on vähenenud miinimumini ning lähitulevikus ei ole tõenäoline ka nende taastumine.

Samas on eriolukorra algusest suurenenud juriidiliste ja muude konsultatsioonide maht ning samuti oleme suurendanud kommunikatsioonitegevuste mahtu, et viia oluline info nii eesti kui vene ja inglise keeles meie liikmeteni. Samuti on aktiivne kaasaraäkimine majanduspoliitilistel teemadel sh majanduse abimeetmete väljatöötamisel. Suhtlus avaliku sektori esindajatega on tihenunud.

Liikmete värbamine ning samuti uute liikmete liitumine kaubanduskojaga on jätkunud, kuid mõnevõrra väiksemas mahus võrreldes möödunud aasta sama ajaga.

Kaubanduskoja regionaalsete esinduste töö on jätkunud tavapärastel (võimalusel kodukontorist ja piirates isikute füüsilisi kontakte). Kaubanduskoja liikmeskonnale eriolukorra mõju ulatus selgub 2021.a. liikmemaksu tähtajal.

JUHATUSE ALLKIRJAD 2019. AASTA MAJANDUSAASTA ARUANDELE

Koja Juhatus on majandusaasta aruande, mis koosneb tegevusaruandest, raamatupidamise aastaruandest ning audiitori järeldusotsusest, läbi vaadanud ja üldkoosolekule esitamiseks heaks kiitnud.

Toomas Luman, juhatuse esimees _____

Väino Kaldoja, juhatuse aseesimees _____

Gunnar Kraft, juhatuse aseesimees _____

Andres Järving, juhatuse liige _____

Veljo Ipits, juhatuse liige _____

Robert Kitt, juhatuse liige _____

Sven Mats, juhatuse liige _____

Meelis Milder, juhatuse liige _____

Feliks Mägi, juhatuse liige _____

Janek Pohla, juhatuse liige _____

Ruth Oltjer, juhatuse liige _____

Neinar Seli, juhatuse liige _____

Eve Toots, juhatuse liige _____

Enn Veskimägi, juhatuse liige _____

Oliver Väärtnõu, juhatuse liige _____

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

42 43

JUHATUS BOARD / ПРАВЛЕНИЕ

Juhatuse esimees
President • Председатель правления

TOOMAS LUMAN
Nordic Contractors AS
Juhatuse esimees • Chairman of the Board
Председатель правления

Juhatuse aseesimees
Vice President • Заместитель председателя

VÄINO KALDOJA
Silberauto AS
Juhatuse esimees • Chairman of the Board
Председатель правления

Juhatuse aseesimees
Vice President • Заместитель председателя

GUNNAR KRAFT
Sangar AS
Juhatuse esimees • Chairman of the Board
Председатель правления

44 45

VELJO IPITS
Salvest AS
Juhatuse esimees
Chairman of the Board
Председатель правления

ANDRES JÄRVING
NG Investeeringud OÜ
Juhatuse esimees
Chairman of the Board
Председатель правления

ROBERT KITT
Swedbank AS
Juhatuse esimees
Chairman of the Board
Председатель правления

EVE TOOTS
Astri AS
Juhatuse liige
Member of the Board
Член правления

SVEN MATS
Matek AS
Juhataja
Manager
Руководитель

MEELIS MILDER
Baltika AS
Juhatuse esimees
Chairman of the Board
Председатель правления

FELIX MÄGI
Nordic Hotels OÜ
Juhatuse esimees
Chairman of the Board
Председатель правления

RUTH OLTJER
Chemi-Pharm AS
Juhataja
Manager
Руководитель

JANEK POHLA
Tahe Outdoors OÜ
Juhatuse liige
Member of the Board
Член правления

ENN VESKIMÄGI
Standard AS
Juhatuse esimees
Chairman of the Board
Председатель правления

OLIVER VÄÄRTNÕU
Cybernetica AS
Juhatuse esimees
Chairman of the Board
Председатель правления

NEINAR SELI
Estiko AS
Nõukogu esimees
Chairman of the Board
Председатель правления

TÖÖTAJAD STAFF / РАБОТНИКИ

MAIT PALTS
Peadirektor
Director General
Генеральный директор
Mait.Palts@koda.ee

KAUR ORGUSAAR
Kommunikatsioonijuht
Communication Manager
Руководитель сферы коммуникаций
Kaur.Orgusaar@koda.ee

POLIITIKAKUJUNDAMISE- JA ÕIGUSOSAKOND / POLICY FORMATION AND LEGAL DEPARTMENT / ОТДЕЛ ПРАВА И ФОРМИРОВАНИЯ

MARKO UDRAS
Politikakujundamise- ja õigusosakonna juhataja
Head of the Department
Руководитель отдела
Marko.Udras@koda.ee

REET TEDER
Poliitikanõunik
General Policy Adviser
Советник в сфере политики
Reet.Teder@koda.ee

MERIKE KOPPEL
Jurist
Lawyer
Юрист
Merike.Koppel@koda.ee

LIISI HANSEN
Ettevõtlikkuse valdkonna projektijuht
Entrepreneurship Project Manager
Руководитель проекта сферы образования
Liisi.Hansen@koda.ee

KRISTINA JERJOMINA
Jurist
Lawyer
Юрист
Kristina.Jerjomina@koda.ee

TEENUSTE OSAKOND / DEPARTMENT OF SERVICES / ОТДЕЛ ОБСЛУЖИВАНИЯ

PIRET POTISEPP
Teenuste osakonna direktor
Director of Services
Директор по обслуживанию
Piret.Potisepp@koda.ee

KADRI RIST
Projektijuht
Project Manager
Руководитель проекта
Kadri.Rist@koda.ee

TÖÖTAJAD STAFF / РАБОТНИКИ

MARJU MÄNNIK
Väliskaubanduse vanemnõunik
Foreign Trade Senior Counsellor
Ст. советник по
внешней торговле
Marju.Mannik@koda.ee

ALEKSANDRA KRIVENTSOVA
Väliskaubanduse nõunik
Foreign Trade Counsellor
Советник по внешней
торговле
Aleksandra.Kriventsova@koda.ee

LEA AASAMAA
Enterprise Europe Networki
koordinaator
Enterprise Europe Network coordinator
Координатор международной
сети Enterprise Europe
Lea.Aasmaa@koda.ee

TURUNDUS- JA LIKMESUHETE OSAKOND / MARKETING DEPARTMENT / ОТДЕЛ МАРКЕТИНГА

MOONIKA KUKK
Turundusdirektor
Marketing Director
Директор маркетинга
Moonika.Kukk@koda.ee

GERLY JOSTOV
Projektijuht
Project manager
Руководитель проекта
Gerly.Jostov@koda.ee

ANNELI PERNE
Projektijuht
Project Manager
Руководитель проекта
Anneli.Perne@koda.ee

JANNE-LY PRIKS
Kliendisuhete spetsialist
Client Relations Specialist
Специалист по связям
с клиентами
Janne-Ly.Priks@koda.ee

MARJU RAAVEL
Kliendisuhete spetsialist
Client Relations Specialist
Специалист по связям
с клиентами
Marju.Raavel@koda.ee

FINANTS- JA HALDUSOSAKOND / ACCOUNTING AND ADMINISTRATION DEPARTMENT / ФИНАНСОВЫЙ И АДМИНИСТРАТИВНЫЙ ОТДЕЛ

ENE RAMMO
Finantsdirektor
Financial Director
Финансовый директор
Ene.Rammo@koda.ee

KRISTEL SOOANS
Assistent
Assistant
Ассистент
Kristel.Sooans@koda.ee

SERGEI PETROV
Majahaldur
House Manager
Управляющий домом
Sergei.Petrov@koda.ee

46 47

PÄRNU ESINDUS / REGIONAL OFFICE IN PÄRNU ПЯРНУСКОЕ ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВО

TOOMAS KUUDA
Pärnu esinduse juhataja
Head of Pärnu office
Заведующий
Toomas.Kuuda@koda.ee

KATI KRASS
Projektijuht
Project Manager
Руководитель проекта
Kati.Krass@koda.ee

TARTU ESINDUS / REGIONAL OFFICE IN TARTU ТАРТУСКОЕ ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВО

TOOMAS HANSSON
Tartu esinduse juhataja
Head of Tartu office
Заведующий
Toomas.Hansson@koda.ee

RIINU OTT
Assistent
Assistant
Ассистент
Riinu.Ott@koda.ee

JÕHVI ESINDUS / REGIONAL OFFICE IN JÕHVI ЙОХВИСКОЕ ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВО

MARGUS ILMJÄRV
Jõhvi esinduse juhataja
Head of Jõhvi office
Заведующий
Margus.Ilmjarv@koda.ee

KURESSAARE ESINDUS / REGIONAL OFFICE IN KURESSAARE / СААРЕМААСКОЕ ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВО

SIRJE AEG
Sekretär
Assistant
Секретарь
Sirje.Aeg@koda.ee

ОТЧЕТ О ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Эстонская торгово-промышленная палата является представительской организацией предпринимателей с добровольным членством. Её основной миссией является содействие развитию предпринимательства в Эстонии посредством создания благоприятной для предпринимателей экономической среды, а также оказания практических услуг.

Торговая палата – наиболее влиятельная, старейшая и самая крупная представляющая интересы предпринимателей организация в Эстонии, заслужившая высокое международное признание. Торговая палата – равноправный партнер правительства, участвующий в формировании экономической и политической среды в Эстонии.

Правление Торговой палаты состоит из 15 членов. На общем собрании 30 мая 2019 года было избрано новое правление Торговой палаты в составе 15 человек на следующие 4 года. В 2019 году правление палаты провело 10 собраний.

В 2019 году средняя численность персонала Палаты составляла 34 человека, и в дочернем предприятии – Эстонском институте конъюнктуры AS (EKI) – работали 19 человек.

Общая сумма расходов на заработную плату и прочие выплаты в 2019 году достигла 1 244 295 евро.

Финансовые показатели	2019 г.	2018 г.
Доход от продаж (евро)	897 724	800 534
Рост оборота (%)	12,14%	-3,20%
Коэффициент текущей ликвидности	2,90	2,79

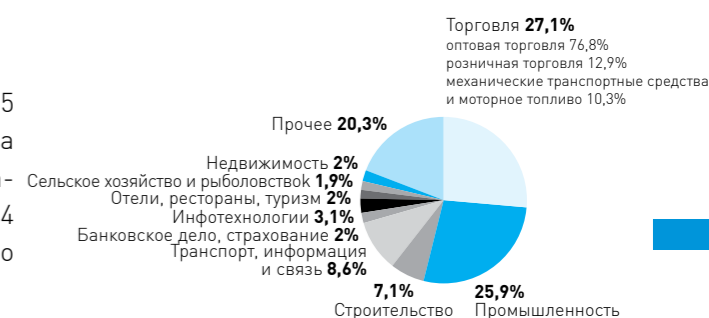
Формулы, использованные при расчете относительных чисел:
 Рост оборота (%) = (доход от продаж 2019 – доход от продаж 2018) / доход от продаж 2018*100

Коэффициент покрытия краткосрочных обязательств (в разах) = оборотное имущество / краткосрочные обязательства

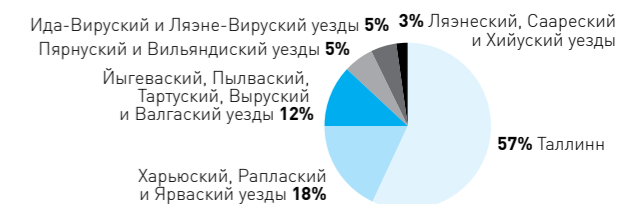
ЧЛЕНСКИЙ СОСТАВ ТОРГОВОЙ ПАЛАТЫ

По состоянию на 31 декабря 2019 года общая численность членов Торговой палаты составляла 3 361 предприятие. В 2019 году состав Палаты пополнился 357 новыми членами, и из её рядов было исключено 237 членов.

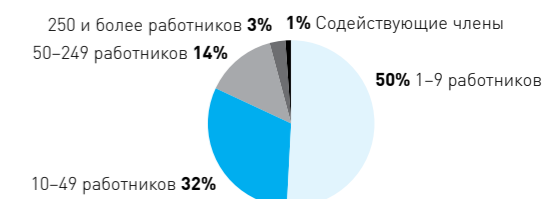
Распределение предприятий-членов ТПП по сферам деятельности

Распределение предприятий-членов ТПП по регионам

Распределение предприятий-членов ТПП по их размеру (численности работников)

АКТИВНАЯ РОЛЬ ПАЛАТЫ ПО ПРЕДСТАВЛЕНИЮ ИНТЕРЕСОВ ЕЕ ЧЛЕНОВ

В соответствии с уставом одной из важнейших целей Торговой палаты является представление общих интересов своих членов в процессе формирования экономической политики Эстонии, а также участие в представлении предложений органам государственного и административного управления с целью совершенствования законодательства.

В 2019 году юристы Торговой палаты поработали свыше 5 500 страниц связанных с законотворчеством материалов, и обращались более чем к 11 000 предприятий с просьбой высказать свою позицию относительно планируемых изменений правовых актов. В результате мы представили министерствам, Рийгикогу и другим государственным учреждениям 130 письменных мнений по поводу законопроектов, намерений о разработке, программ деятельности и прочих документов. Кроме того, мы выдвинули предложения по внесению изменений и дополнений действующих правовых актов. Представители Торговой палаты в составе рабочих групп активно участвовали в связанной с законотворчеством деятельности.

ВАЖНЕЙШИЕ ТЕМЫ:

Изменения Коммерческого кодекса

По заказу Министерства юстиции подготовлен документ, включающий сотни предложений по изменению Коммерческого кодекса. Торговая палата выступила против целого ряда планируемых поправок. Например, мы возражали против предложения придать законную силу принудительной выплате дивидендов, согласно которому в случае выполнения определенных критериев миноритарные собственники получили бы право требовать от паевого товарищества или акционерного общества выплаты дивидендов, если мажоритарные собственники не приняли решение о выплате дивидендов. Обратная связь, поступившая от членов Палаты, свидетельствует о том, что предприятия не

считают необходимым также упразднение требования о наличии кворума, предоставление миноритарным собственникам права на выход и отмену связанных с акциями ограничений. Законопроект об изменениях Коммерческого кодекса будет готов в первой половине 2020 года.

Смягчение формальных требований при продаже доли

Рийгикогу инициировал разработку законопроекта, целью которого является смягчение формальных требований при продаже доли. Если сегодня продать долю возможно, как правило, только через нотариуса, то согласно проекту это можно сделать также и на основании подписанного в цифровом формате договора купли-продажи или также и в иной форме, если устав паевого товарищества разрешает это. Это означает, что согласно проекту продажа доли может происходить и на основании устного договора или посредством социальных сетей, если это допускается уставом. Торговая палата не поддерживает данное изменение. Подобное решение создает путаницу, в значительной мере уменьшает правовую определенность, может вызвать споры и тем самым оказать негативное влияние на деловую среду Эстонии. Вместе с тем, Палата поддерживает идею о том, что для отчуждения доли не нужно идти к нотариусу, а для заключения сделки будет достаточно подписи в цифровом формате.

Иммиграционная квота

Первоначально Министерство внутренних дел предложило выдать в текущем году всего около 650 для видов на жительство, предназначенных для работы. Кроме того, данные квоты предполагалось выдавать только в пяти сферах (обрабатывающая промышленность, информация и связь, грузоперевозки и складское хозяйство, образование и здравоохранение). В прочих случаях желающим получить вид на жительство, подпадающий под квоту, пришлось бы ходатайствовать о согласии министра. Благодаря противодействию Торговой палаты и других сторон министерство отказалось от этого предложения.

50 51

В результате правительство приняло решение о том, что в 2020 году иммиграционная квота будет составлять 1 314 человек, то есть, на одного меньше, чем в 2019 году. Из общего числа иммиграционных квот 56 видов на жительство было забронировано для творческих работников, спортсменов, тренеров и иностранцев, прибывающих в Эстонию на основании международного договора. Ходатайствовать о предоставлении оставшихся 1 258 видов на жительство могут все остальные иностранцы.

Изменения закона об иностранцах

На протяжении года государство предложило несколько проектов об изменении Закона об иностранцах, согласно которым планировалось возложить на иностранцев и их работодателей новые обязанности, а также более широкую ответственность. Например, рассматривалось предложение, в соответствии с которым эстонские предприятия должны были платить подоходный налог с заработной платы своего арендованного иностранного работника, если зарубежный арендодатель не уплатил этот налог в Эстонии. Благодаря возражениям Палаты эта обязанность была исключена, и согласно последней версии законопроекта подоходный налог с заработной платы арендованного работника в Эстонии должен платить только работодатель арендованного работника.

Государство предложило также и целый ряд позитивных идей, связанных с иностранной рабочей силой. Например, мы высказались в поддержку плана создания портала самообслуживания при Департаменте полиции и погранохраны, посредством которого иностранцам и их работодателям будет предоставлена возможность представлять государственным ведомствам (Департамент полиции и погранохраны, Налогово-Таможенный департамент, Трудовая инспекция, Касса по безработице) данные и документы, связанные с проживанием и работой иностранца в Эстонии. В дальнейшем данные и документы могли бы автоматически перемещаться между государственными учреждениями.

Помимо этого мы вышли в Министерство внутренних дел с предложением упразднить содержащееся в Законе об иностранцах требование о том, что для выдачи предназначенного для работы вида на жительство необходимо разрешение Кассы по безработице. Данное предложение не было учтено министерством.

Изменения Закона о банкротстве

В рамках ревизии права, касающегося неплатежеспособности, был составлен проект изменения Закона о банкротстве, включающий около 150 поправок. По оценке Палаты производство по делу о банкротстве следует ускорить, и требования кредиторов необходимо удовлетворять в большем объеме. Однако для этого нет необходимости вносить в закон такое большое количество изменений. Например, Палата выступила против предложения установить более строгие правила относительно займов, предоставленных предприятию его собственником. Мы также не считаем необходимым создание при Департаменте конкуренции службы по контролю неплатежеспособности, основной задачей которой является выявление причин противозаконно вызванной неплатежеспособности и посредством своей деятельности повышение выплат кредиторам. Вместо создания новой службы эти же задачи можно было бы возложить на уже имеющиеся государственные учреждения. Мы также не считаем необходимым расширение обязанности подачи заявления о банкротстве на пайщиков, если у паевого товарищества нет управления.

Проект Закона об отходах

Торговая палата в сотрудничестве с целым рядом профессиональных союзов решительно выступила против проекта Закона об отходах, принятие которого повлекло бы за собой повышение расходов для предприятий на десятки миллионов евро в год. Например, предлагалось дополнить закон требованием, в соответствии с которым производитель должен был предоставить информацию о том, сколько энергии и материалов было затрачено на изготовление продукта (к примеру, огурца или велосипеда). Кроме того,

Министерство окружающей среды желало дополнить закон обязанностью местного сбора отходов упаковки, согласно которой у каждого дома и квартирного товарищества необходимо было поставить контейнер для упаковки, и связанные с его опустошением расходы возложить на предприятия-упаковщики. Благодаря давлению Торговой палаты Рийгикогу не принял данный законопроект.

Изменения Закона об упаковке

Для перенятия целого ряда директив Европейского союза Министерство окружающей среды составило проект изменения Закона об отходах и Закона об упаковке, самым проблемным положением которых является установление целевых показатели для принятия в обращение товарной упаковки. Если на сегодняшний день государством установлены контрольные показатели рециклинга суммарно для всех видов упаковки (транспортной, групповой и товарной упаковки), то в дальнейшем будут отдельные целевые показатели также и для товарной упаковки. Поскольку данная обязанность не проистекает из директив Европейского союза, то их установление влечет за собой повышение расходов для предприятий. Поскольку у государства, вероятно, отсутствуют возможности для осуществления контроля над достижением целевых показателей, то мы предложили министерству отказаться от введения данного требования.

Посольства и иностранные представительства EAS

На протяжении года Палата неоднократно выходила в государственные органы с предложением перевести зарубежные представительства Министерства иностранных дел и иностранные представительства EAS под управление одного министерства. Неразумно держать сеть экономических дипломатов в сфере юрисдикции двух разных министерств. Когда руководство, финансирование, постановка целей и реализация задач зарубежных представительств происходит в разных министерствах, это не способствует успешному развитию сети экономических дипломатов и деятельности во имя общих целей.

Правило шести месяцев

Согласно установленному Законом о налогообложении правилу 6-ти месяцев между принятием изменения Закона о налоге и его вступлением в силу, как правило, должно оставаться не менее шести месяцев. По оценке суда, правило шести месяцев не является строгим правилом, которое законодатель должен соблюдать при установлении нормы. Например, при внесении изменения в Закон о налоге, обусловленного сменой правительства, можно уклоняться от правила шести месяцев. Поскольку остаётся неясным, в каких случаях необходимо следовать правилу 6-ти месяцев, а когда нет, то мы вышли в Рийгикогу с предложением уточнить данное правило. В законе должны быть однозначно приведены исключения, касающиеся случаев, когда от этого правила можно отклоняться. Предыдущий состав Рийгикогу не принял к сведению наше предложение.

Изменения Закона о пожарной безопасности

Государство планирует внести ряд изменений в закон о пожарной безопасности. Например, ежегодный отчет о пожарной безопасности планируется заменить осмотром состояния пожарной безопасности, который может составлять исключительно специалист, имеющий свидетельство о соответствующей квалификации. Торговая палата направила в Министерство внутренних дел предложение, согласно которому в дальнейшем каждое предприятие могло бы иметь право принимать решение о составлении ежегодного отчета о пожарной безопасности, либо через каждые три года проводить осмотр состояния пожарной безопасности. Министерство не учло наше предложение, и рассмотрение проекта в Рийгикогу продолжается в текущем году.

Мера поддержки для повышения эффективности использования ресурсов

В конце сентября правительство приняло решение, согласно которому предприятия горнодобывающей и обрабатывающей промышленности лишались возможности обращаться к государству с ходатайством

52 53

о предоставлении субсидий для инвестиций, направленных на улучшение ресурсоэффективности. Торговая палата совместно с одиннадцатью представительскими организациями предпринимателей вышла в Рийгикогу с предложением продолжить выплату субсидий для инвестиций в ранее запланированном объеме, то есть добавить к мерам около 39 миллионов евро и при первой возможности открыть тур подачи заявок о предоставлении инвестиций. Рийгикогу не принял к сведению наше предложение.

Изменения закона о гендерном равноправии

На рассмотрение в Рийгикогу находился проект, согласно которому все работодатели должны не менее одного раза в течение двух лет представлять работникам информацию о равном обращении с мужчинами и женщинами (например, сведения о средней зарплате работников – женщин и мужчин). По оценке Палаты, обнародование дополнительной информации может не принести предполагаемой пользы. Поскольку во многих организациях на одних и тех же должностях не работают как мужчины, так и женщины, то невозможно сравнить их зарплаты. Согласно проекту планировалось также ввести перечень данных относительно гендерной принадлежности, которые все работодатели должны собирать о своих работниках и хранить их. Торговая палата выступила против этого проекта, так как его принятие увеличило бы административную нагрузку предприятий. Помимо этого, вызывает сомнение способность предлагаемых изменений содействовать сокращению разницы в зарплатах, основанной на гендерной принадлежности. Рийгикогу не принял законопроект.

Изменения Закона о противодействии отмыванию денег и финансированию терроризма

На рассмотрении в Рийгикогу находился проект, согласно которому на собственника имущества возлагалась обязанность доказывать, что удерживаемые государством деньги не имеют незаконное происхождение. Если лицо не в состоянии или не желает

доказать легальное происхождение своего имущества, то, согласно законопроекту, это имущество разрешалось подвергнуть конфискации. Палата поддерживает цель законопроекта, состоящую в снижении риска крупных случаев отмывания денег в международном масштабе, однако содержащиеся в законопроекте ограничения основных прав не согласуются с принципами правового государства. Прежде, чем устанавливать какие-либо нормы, необходимо очень тщательно проанализировать их возможное влияние и соответствие Основному закону. В данном случае это не было сделано. Рийгикогу согласился с нашим мнением и не принял законопроект.

Пенсионные фонды

Торговая палата уведомила Рийгикогу о том, что не поддерживает перевод II ступени пенсионного фонда на добровольную основу. Мы обратили внимание Рийгикогу на существенные риски, сопутствующие проведению реформы, составленной второпях и игнорируя правила законотворчества.

Помимо этого в сфере своего внимания мы держали показатели инвестиций пенсионных фондов Эстонии в эстонскую экономику. Если в начале 2016 года из активов пенсионных фондов в экономику нашей страны было инвестировано около 5,5 процента, то в 2019 году этот показатель уже превысил 14 процентов. При этом, однако, во второй половине в связи с планируемой пенсионной реформой он понизился до 13-ти процентов.

Изменение, связанное с Арбитражным судом Торговой палаты

Вступило в силу изменение Гражданского процессуального кодекса, согласно которому решение Арбитражного суда Эстонской торгово-промышленной палаты подлежит принудительному исполнению, причем, более не нужно предварительно признавать его подлежащим исполнению со стороны суда. Это означает, что решение Арбитражного суда Торговой палаты вступает в силу в момент его вынесения, и с ним можно незамедлительно отправиться к судебному исполнителю и возбудить исполнительное

производство. Такое же исключение предусматривается для решений, вынесенных в ходе производства третейского суда Нотариальной палаты. Решения остальных действующих в Эстонии арбитражных судов необходимо признавать подлежащими исполнению со стороны суда, что влечет за собой дополнительные расходы времени и финансов.

Защита ценных сельскохозяйственных земель

На рассмотрении в Рийгикогу находился проект закона, согласно которому планировалось в чрезмерно большом масштабе ограничить права собственников ценных пахотных земель. Например, в соответствии с проектом собственнику земельного участка запрещалось использовать землю для строительной деятельности, сажать на ней деревья или кусты или позволить ей зарости кустарником. Торговая палата выступила против законопроекта, поскольку данные ограничения противоречат Основному закону, непропорционально ущемляя основное право собственности и свободу предпринимательства. Помимо этого в Законе о планировании уже сегодня имеются возможности для защиты ценных сельскохозяйственных земель, и планируемые законопроектом изменения не являются крайне необходимыми. Рийгикогу принял во внимание критику Торговой палаты, а также других заинтересованных групп и отказался от принятия изменений Закона об организации сельской жизни и сельскохозяйственного рынка.

Плата за пустую кассету

Под давлением Торговой палаты и других сторон Рийгикогу не принял изменения Закона об авторском праве, согласно которым планировалось ввести т.н. плату за пустую кассету в размере до 4-х евро для компьютеров, телевизоров, приставок цифрового телевидения, мобильных телефонов и прочих записывающих устройств. Помимо роста расходов изменение повлекло бы за собой повышение административной нагрузки дистрибьюторов и продавцов. Целью поправки являлось желание платить авторам справедливое вознаграждение за то,

что их произведения разрешено бесплатно копировать для личных нужд без согласия автора. Ранее Торговая палата предлагала платить авторам справедливое вознаграждение через госбюджет.

Приграничная торговля с Латвией

Торговая палата уже в четвертый раз заказала Эстонскому институту конъюнктуры исследование приграничной торговли. Результаты проведенного анализа показали, что хотя в 2020 году еще были желающие отправиться в Латвию для покупки алкогольных напитков, однако по сравнению с 2019 годом доля людей, планирующих непременно поехать в соседнюю страну за алкоголем, за год понизилась на 7 процентных пунктов (с 14% до 7%).

Изменения Закона о госзакупках

Хотя новый закон о госзакупках вступил в силу в сентябре 2017 года, на протяжении 2019 года Министерство финансов собирало мнения различных заинтересованных групп относительно того, какие еще изменения следовало бы внести в данный закон. По предложению своих членов Палата представила целый ряд предложений о внесении поправок. Касались они, например, распределения расходов в ходе процедуры оспаривания, отклонение всех ofert в случае превышения предполагаемой стоимости тендера, а также вопроса о том, в каких случаях для квалификации oferента заказчик может опираться на бесплатные данные в банках данных и на данные, имеющиеся у заказчика. Проект закона об изменении Закона о государственных закупках будет готов в 2020 году.

Изменения Закона о рекламе

Министерство экономики и коммуникации разработало проект изменений закона о рекламе, согласно которому, кроме прочего, планировалось смягчить требования к рекламе потребительских кредитов, которые в настоящее время достаточно строгие. Сейчас, например, запрещено вместе рекламировать холодильник и возможности его приобретения в рассрочку. В проекте предлагалось упразднить это ограничение, и Па-

лата поддержала данные изменения. Однако в 2019 году законопроект не достиг стадии рассмотрения в Рийгикогу.

Изменения Закона о туризме

Министерство экономики и коммуникации составило законопроект, на основании которого предприятие, предлагающее услуги размещения, должно регистрировать своих посетителей в электронном формате и представлять необходимые сведения, по сути дела, в режиме реального времени Департаменту полиции и погранохраны. Торговая палата придерживается мнения о том, что если государство желает иметь доступ к данным останавливающихся в учреждениях размещения гостей в режиме онлайн, то государству следует нести также и сопутствующие изменению расходы. Это означает, что государство должно возместить предприятиям по размещению расходы, возникающие у них в связи с интегрированием собственной информационной системы с базой данных Департамента полиции и погранохраны. Согласно проекту данные расходы возлагаются на предприятия по размещению. Помимо этого министерство планирует смягчить действующие для предприятий размещения нормы, что во всех отношениях является положительным.

Изменения Закона о безопасности

Палата направила в Министерство внутренних дел свое мнение относительно изменений закона о деятельности в сфере безопасности, согласно которому, кроме прочего, требования, предъявляемые к работникам внутренней охраны, становятся более строгими. Если сейчас предприятие может силами внутренней охраны самостоятельно организовать лишь охрану имущества, то в будущем в рамках внутренней охраны далее заниматься нарушителями порядка могли бы работники внутренней охраны по аналогии с деятельностью охранников. Помимо этого к работникам внутренней охраны предъявляются такие же требования, что и к охранникам, в том числе, в части возраста, образования, профессионального и последующего обучения, физической подготовки, личных качеств, рабочей одежды и прочего. По оценке Палаты подоб-

ный подход не всегда является разумным и обоснованным. Для работника внутренней охраны должны были бы действовать более строгие требования лишь в ситуации, когда он, по сути, выполняет задачи, аналогичные задачам охранника. Вместе с тем, более строгие требования не являются обоснованными, например, в том случае, если предприятие организует внутреннюю охрану только для охраны имущества.

Оплата труда руководителей котирующихся на бирже предприятий

Если изначально новые правила обнаружения вознаграждения руководителей котирующихся на бирже предприятий планировалось применять как в отношении членов правления, так и членов совета, то по предложению Палаты члены совета были исключены из этого списка. Помимо этого Рийгикогу учел предложение Палаты относительно того, что предписания акционеров касательно политики оплаты деятельности руководства носят рекомендательный для совета характер и не являются обязательными для исполнения. Поддержку нашло также и предложение о том, что отчет об оплате необходимо утвердить в качестве приложения к годовому хозяйственному отчету, а не отдельного отчета.

Роль местных самоуправлений в содействии развитию предпринимательства

В сотрудничестве с Estonian Business School мы провели опрос среди местных самоуправлений, желая выяснить, какие благоприятствующие развитию местного бизнеса условия создают самоуправления, какие факторы ограничивают их возможности по содействию предпринимательству, и что нужно делать для устранения возникающих препятствий. Совместно с Государственным контролем мы составили список самоуправлений, которые, по мнению предпринимателей, наиболее благожелательно относятся к бизнесу. На основании результатов опроса совместно с Государственным контролем мы составили инструкцию по составлению части программы развития местного самоуправления, касающейся предпринимательства.

Юристы дали консультации 135 предприятиям

В 2019 году члены Торговой палаты активно пользовались услугами наших правоведов. Юристы консультировали членов Палаты по вопросам всех важнейших сфер деятельности, с которыми предприниматели сталкиваются в своей повседневной деятельности. Наибольший интерес по-прежнему представляли консультации, связанные с договорами. Мы помогали предприятиям составлять различные договоры (преимущественно договоры продажи и договоры подряда) и проводили анализ уже заключенных контрактов. Помимо этого к нашим юристам обращались, например, по вопросам, связанным с налогами, трудовым правом, обязательственным правом и отмыванием денег.

АРБИТРАЖНЫЙ СУД ТОРГОВОЙ ПАЛАТЫ

Арбитражный суд Эстонской торгово-промышленной палаты действует в качестве постоянного третейского суда в Эстонии с 1992 года. Решением правления ЭТПП от 11.04.2019 были внесены изменения в регламент Арбитражного суда. В соответствии с новым регламентом третейский суд решает споры, проистекающие из частноправовых отношений, в том числе также и из внешне-торговых и прочих международных экономических отношений независимо от стоимости иска. На практике решались споры с исковой стоимостью, начиная от нескольких тысяч евро и заканчивая десятками миллионов евро.

Решения Арбитражного суда вступают в силу с момента их принятия, и подлежат непосредственному исполнению на международном уровне.

- В 2019 году в Арбитражный суд поступило 14 исковых заявлений. Для окончательного решения спора Арбитражному суду были переданы материалы 5 дел (в т.ч. дела, принятые к производству в 2018 году).
- В пяти случаях исковые материалы были

возвращены. Производство было прекращено по той причине, что стороны нашли решение до реального начала судебного производства.

- Из числа поступивших в 2019 году в Арбитражный суд дел в восьми случаях, по меньшей мере, одна из сторон была из-за пределов Эстонии.
- В международных спорах сторонами являлись коммерческие объединения из Люксембурга, Норвегии, Великобритании, Литвы, Финляндии, Швеции, Венгрии.
- Причиной и объектом споров в основном являлись договоры. На договоры купли-продажи и договоры займа в этом году пришлось около ¼ всех споров, а остальную часть составляли споры по договорам негласного простого товарищества, инвестиций, оказания услуг управления, поставок и т.д. Среди прочего в Арбитражный суд поступали обращения с просьбой взыскать неполученную прибыль и компенсацию за причиненный ущерб, а также, например, выявленные в ходе арбитражного производства правовые плоды.
- Споры, проистекающие из строительных и связанных с ними договоров в 2019 году, несколько отодвинулись на второй план.

ПРЕДСТАВИТЕЛЬ ТОРГОВОЙ ПАЛАТЫ В ЕВРОПЕЙСКОМ ЭКОНОМИЧЕСКОМ И СОЦИАЛЬНОМ КОМИТЕТЕ

В находящемся в Брюсселе Европейском экономическом и социальном комитете (ЕКЭСВ), являющемся консультативным органом, состоящим из представителей гражданского общества стран-членов Европейской комиссии (ЕК), в качестве представителя Эстонской торгово-промышленной палаты продолжила работу Реэт Тедер.

2019-й год был годом выборов для Европейского союза: страны-члены избирали депутатов Европейского парламента (ЕП), и к концу года определился и новый состав Европейской комиссии. Это означало также сокращение потока регулятивных документов – инициатив и предложений Комиссии.

56 57

Как представитель интересов предпринимателей Реэт Тедер входила и продолжает входить в состав группы работодателей и активно участвовала в работе трех разных секций: INT (внутренний рынок, защита потребителя), ECO (макрэкономика, налоговая политика) и TEN (транспорт, энергетика, инфраструктура и инфотехнология).

Однако уменьшение направляемых от ЕК инициатив еще не означало снижение объема работы ЕКЭСВ. Поступало достаточно большое количество различных мнений, отражавших частные инициативы. Поскольку большая часть граждан ЕС, а также представители многих государств-членов ЕКЭСВ выступают за более масштабное перераспределение, урезание права принятия решений государств-членов и за более широкое регулирование экономики и общества, чем это было прежде, то основное внимание пришлось направить на предупреждение введения неразумных запретов и ограничений, защиту права Эстонии на принятие решений и защиту свободы предпринимательства в целом. Более настойчивыми стали также стремления представителей некоторых западных стран ЕС защитить свои рынки от наступления рабочей силы из восточных государств. Успешное противостояние этой направленности можно назвать одним из важнейших достижений года.

Большинство выдвинутых Реэт Тедер предложений по изменению мнений ЕКЭСВ было направлено именно на защиту права Эстонии на принятие решений, против унификации налогов (в т.ч. ставок), а также в поддержку предпринимательства и экономической деятельности. Достаточно внимания потребовал также и вопрос о брексите. Вмешаться в него по сути дела не было шанса, однако можно было делиться информацией о возможном влиянии и последствиях брексита, и делалось это в максимальной степени заблаговременно. Реэт Тедер последовательно делилась информацией о брексите, иных тенденциях и инициативах в ЕС, а также мнениях ЕКЭСВ в «Вестнике» и других информационных каналах Торговой палаты. Определенного времени потребова-

ла также и организаторская деятельность. Так Реэт Тедер участвовала в подготовке ознакомительной дискуссии перед выборами в ЕП, когда она организовала визит делегации ЕКЭСВ в Таллинн, в ходе которого были собраны данные о функционировании новых экономических моделей. Следует отметить, что Эстония в данной сфере была достаточно успешной.

УЧАСТИЕ ТОРГОВО- ПРОМЫШЛЕННОЙ ПАЛАТЫ В ФОРМИРОВАНИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ

В 2019 году Торговая палата продолжила активное участие в выполнении программы обучения предпринимательству «Edu ja Tegu» (Успех и дело). Это реализуемая по инициативе Министерства образования и науки всеэстонская программа, нацеленная на продвижение обучения предпринимательству на всех уровнях образования и углубление предприимчивого образа мысли.

В рамках программы мы привлекли предпринимателей к различным видам деятельности с тем, чтобы придать более практический характер образованию и обучению предпринимательству, а также нацелить школы и предприятия на более широкое сотрудничество. В рамках программы Торговой палаты по обучению предпринимательству «Edu ja Tegu», а также в сотрудничестве с Целевым учреждением «Эстонское научное агентство» было проведено два семинара, внимание участников которых было сосредоточено именно на упомянутых темах. В Таллинне и Тарту состоялись воодушевляющие семинары по сотрудничеству «Kooli ja ettevõtte koostööst sünnivad tulevikutegijad» (В результате сотрудничества школы и предприятий рождаются будущие созидатели). В прошедших в Таллинне и Тарту семинарах приняли участие представители более 150 предприятий и школ. Участники семинаров делились своими историями сотрудничества между эстонскими школами и предприятиями, а в ходе практических занятий в творческих мастерских стороны обмени-

вались контактами и обсуждали различные возможности совместной деятельности. Уже второй раз под руководством Торговой палаты была реализована всеэстонская инициатива «Tööle kaasa!» (С собой на работу!)! В мероприятии участвовало около 200 школ и 900 работодателей, которые привлекли к участию события в общей сложности 3 300 учащихся, которых оказалось в два раза больше, чем в 2018 году. Инициатива была нацелена на учащихся 1–9 классов, и в ее рамках эстонские предприятия, по меньшей мере, на один день открыли двери для детей своих работников, создав для них в сотрудничестве со школами и родителями наилучшие и разнообразные возможности для ознакомления с трудовой жизнью. В ходе реализации инициативы партнерами по сотрудничеству Торговой палаты были Министерство образования и науки, Целевое учреждение Innove и Эстонская касса по безработице.

В 2019 году завершилась реализация финансируемого Европейской комиссией проекта «ApprEnt: Refining Higher Education With Enterprises in Europe». Целью проекта является развитие обучения на рабочем месте в системе высшего образования при сотрудничестве университетов и предприятий. Партнерами проекта были восемь европейских государств. Из каждой страны участвовал один университет и одна предпринимательская организация, в частности, Эстонию представляли Таллиннский университет и Эстонская торгово-промышленная палата.

В рамках проекта были разработаны следующие инструктивные материалы:

- Рекомендуемые ApprEnt принципы деятельности при создании более эффективной модели обучения на рабочем месте на уровне высшего образования.
- Инструкция по составлению договора об обучении на рабочем месте на уровне высшего образования.
- Обучение менторов и наставников для обучения на рабочем месте на уровне высшего образования. Образец учебной программы по обучению менторов.

- Маркетинговый пакет: обучение на рабочем месте на уровне высшего образования: обучаясь, обучаем, обучая, учимся.

Начиная с 2019 года, Торговая палата участвует в проекте URBACT III «On Board», реализуемом под руководством Таллиннского департамента образования. Его цель заключается в развитии сотрудничества между таллинскими образовательными учреждениями и сообществом, что позволит сделать обучение в детских садах и школах ближе к жизни и увлекательнее, а также поддержать предприимчивость детей и молодежи. Таллинн участвует в проекте совместно с пятью другими городами Европы: Виладеканс (Испания, ведущий партнер), Нант (Франция), Хальмстад (Швеция), Албергария-а-Велья (Португалия) и Познань (Польша). Работа по проекту продолжается до конца 2020 года, и его поддерживает Фонд регионального развития Европейского союза.

В 2019 году под руководством Министерства образования и науки было положено начало планированию новой образовательной стратегии «Программа развития сферы образования на 2021–2035 гг.». В этом процессе участвует также и Торговая палата, привлекая к работе и информируя о ней предпринимателей. Разработка новой образовательной стратегии завершится в 2020 году.

УСЛУГИ, ПРЕДЛАГАЕМЫЕ ЧЛЕНАМ ТОРГОВОЙ ПАЛАТЫ

Предоставляемые Эстонской торгово-промышленной палаты услуги распределяются следующим образом:

- Бизнес-визиты и поездки делегаций;
- Информационные услуги и связанные с партнерством услуги, предоставляемые посредством сети Enterprise Europe Network (в т.ч. мониторинг конкурсов на госзакупки);
- Внешнеторговые услуги;
- Обучение, семинары и другие мероприятия;
- Консультирование по вопросам в сфере

экспорта и внешней торговли;

- Международные проекты;
- Услуги по поддержке проектов, реализуемых в различных сферах (такие как развитие креативной экономики или консультирование по вопросам в сфере окружающей среды и энергии);
- Прочие услуги (реклама, аренда помещений и пр.).

Бизнес-визиты и поездки делегаций, а также встречи с целью установления контактов

В течение года Палата подготовила 12 бизнес-визитов на высоком уровне в 18 государствах:

- Организация визитов делегаций представителей деловых кругов, сопровождавших Президента Республики во время поездок в Объединенные Арабские Эмираты и Дубай, а также в Кувейт и Португалию;
- Организация визитов на высоком уровне в государства-участники сотрудничества по развитию Министерства иностранных дел в Армению и Грузию, Иорданию и Ливан, Вьетнам, Индонезию и Филиппины, Руанду, а также в Казахстан и Узбекистан;
- Организация поездки бизнес-делегации, сопровождавшей вице-канцлера Министерства экономики и коммуникации во время его визита в Польшу;
- Организация для предпринимателей возможности участвовать в поездке по установлению контактов в Беларусь.

Благодаря финансированию Министерства по делам сельской жизни мы организовали также поездки с целью установлению контактов для предприятий пищевого сектора в Швецию и Китай. Уже третий год подряд в сотрудничестве с агентством по брендингу работодателя Instar EBC мы организовали поездку с целью установления контактов для руководителей по персоналу. Местом назначения на этот раз был Стокгольм. В течение года мы приняли целый ряд бизнес-делегаций из Габона, Египта, Китая, Ирана, Молдовы, Словакии, Шри-Ланки, Беларуси и других государств. Кроме того, Палата организова-

ла встречи с целью установлению контактов для целого ряда иностранных делегаций. В рамках проекта сотрудничества по развитию Торговая палата имела также возможность в сотрудничестве с Министерством иностранных дел пригласить в Эстонию целый ряд бизнес-делегаций и организовать визиты на высоком уровне. Целью этих поездок являлось представление экономики и предпринимательской среды Эстонии, а также установление долгосрочных деловых связей с предпринимателями из выбранных развивающихся стран. В течение года мы приняли четыре бизнес-делегации на высоком уровне из Габона, Египта, Молдовы и Шри-Ланки.

Предоставляемые в рамках сети Enterprise Europe Network услуги по установлению контактов и мониторинг конкурсов на госзакупки

В 2019 году продолжала свою деятельность сеть Enterprise Europe Network (EEN), софинансируемая Европейской комиссией (COSME, Horizon 2020), пятью эстонскими партнерами и фондом EAS. Сеть, в которую входит свыше 600 партнеров со всего мира, имеет возможности по поиску деловых партнеров для эстонских предприятий в желаемых целевых государствах. В 2019 году сведения о конкретных контактах были переданы 35-ти эстонским предприятиям. Помимо этого в различных целевых государствах проводятся встречи в формате B2B, в которых предоставляется возможность участия местных предприятий. В 2019 году 83 эстонских предприятия участвовали в 24 различных B2B встречах по установлению контактов. В результате было заключено в общей сложности 11 соглашений о сотрудничестве между предприятиями.

Внешняя торговля

Рост количества выданных палатой сертификатов происхождения продолжался и в 2019 году. Всего было выдано 19 957 сертификатов, что является самым высоким результатом за последние десять лет. Наибольшее число сертификатов по-прежнему выдается для представления в России, Украине, Китае и Беларуси. В 2019 году продолжалось

активное использование книжек АТА, которых было выдано 159 штук. По аналогии с сертификатами происхождения, это лучший результат на протяжении последнего десятилетия. Торговая палата по-прежнему являлась партнером Министерства иностранных дел и Европейской комиссии в сфере внешней торговли. Проведен ряд информационных мероприятий по освещению связанных с брекситом аспектов и объединены мнения предпринимателей по этому вопросу.

Обучение, семинары и другие мероприятия

В 2019 году Палата организовала 136 мероприятий, в которых приняли участие 6 500 человек.

В том числе:

- В сотрудничестве с Фондом содействия развитию предпринимательства (EAS) и банком Swedbank была проведена конференция по вопросам экспорта «Made in Estonia 2019»;
- В сотрудничестве с Work in Estonia продолжались встречи по вопросам вербовки рабочей силы из-за рубежа;
- В сотрудничестве с Союзом предприятий пищевой промышленности мы провели два курса обучения для разработчиков продукта пищевого сектора, сосредоточенных именно на данной сфере;
- В формате networking продолжилось проведение популярных мероприятий клуба Академии экспорта и женского клуба Академии экспорта;
- В сотрудничестве с департаментом предпринимательства Тартуской городской управы, SPARK-Demo и Тартуским научным парком проведено обучение предпринимателей Южной Эстонии по целому ряду важных тем;
- В сотрудничестве с посольством Нидерландов в Эстонии, сетью Соглашения о разнообразии и PARE проведено «Утро вдохновения» на тему разнообразия;
- Совместно с Фондом содействия развитию предпринимательства (EAS) осуществлялась реализация программы развития экспорта 2, нацеленной на развитие экспорта на рынке Финляндии;
- Проведены различные семинары по фи-

нансовым и бухгалтерским вопросам, на темы обязанностей членов правления, а также по многим другим важным вопросам.

Консультирование по вопросам экспорта и внешней торговли

Консультирование по вопросам экспорта оказало серьезную поддержку как начинающим, так и опытным экспортерам. Для первых Торговая палата является, скорее, нейтральной третьей стороной, предоставляющей инструкции, рекомендации и советы, касающиеся начала занятия экспортной деятельностью. Для вторых мы занимаемся поиском конкретных контактов на определенном целевом рынке, еще не охваченного сетью контактов предпринимателя.

Сотрудники Торговой палаты уже многие годы предлагают своим клиентам консультирование по внешнеторговым вопросам. Экспортеры, отправляющие свои товары в третьи страны, в один голос утверждают, что это в существенной степени упростило их работу и ускорило выполнение необходимых процедур. Особенно ценят консультирование те, кто прежде вообще не имел дела с внешнеторговыми документами.

Международные проекты

Эстонская торгово-промышленная палата на протяжении многих лет участвовала в различных международных проектах. В 2019 году мы участвовали в пяти проектах, направленность и внимание которых были нацелены на различные цели.

Проекты были следующими:

- В ноябре 2019 года завершился финансируемый Европейской комиссией пилотный проект «EU-GIVE», направленный на наращивание потенциала предприятий экономики совместного потребления. В рамках проекта мы провели информационное мероприятие, сосредоточенное на экономике совместного использования, ряд обучающих курсов и предоставили персональные консультации по 14-ти инициативам в сфере шеринг-экономики. Три инициативы получили возможность участвовать в заключительном мероприятии

60 61

проекта в Брюсселе, где веб-платформа Raamatuvaetus.ee выиграла общеевропейский конкурс pitching;

- Продолжалась реализация проекта INBETS. Его целью является в первую очередь изучение, затем развитие и создание инновационных и переносимых моделей, а также рабочих инструментов, при помощи которых в будущем передача малых и средних предприятий может стать более успешной. Одной из задач проекта является также создание условий, позволяющих сделать данные рабочие инструменты доступными и используемыми для всех предприятий региона. Реализация проекта INBETS стала возможной благодаря финансированию INTERREG, предоставляемого Европейским союзом. Ведущим партнером проекта является Baltic Sea Academy, а одним из его партнеров стала Эстонская торгово-промышленная палата. Ознакомиться с проектом можно на веб-сайте: www.inbets.eu;
- В рамках деятельности по проекту «LEF Network to China: создание Латвийско-Эстонско-Финской сети сотрудничества по поддержке экспорта в Китай» состоялись совместные поездки в Китай с целью установления контактов эстонских, латвийских и эстонских предприятий, участие совместным стендом на специализированных выставках, составление представляющих сектор материалов на китайском языке, обучение по вопросам экспорта, исследования рынка, поддержка на местах, позволяющая найти подходящих партнеров в Китае, и помочь предприятиям создать свою сеть. Ведущим партнером проекта является Латвийская торгово-промышленная палата, партнерами – Эстонская торгово-промышленная палата, Латвийский кластер производителей деревянных домов, Эстонский союз производителей деревянных домов и Университет прикладных наук Сатакунта в Финляндии;
- Началась реализация проекта QUALIFY (Quality standards and authenticity to foster competitiveness of agrifood SMEs), занимающегося тематикой предупреждения фальсификации продуктов питания, а так-

же проверкой качества пищевых продуктов на предприятиях пищевого сектора. В проекте участвуют Government of Catalonia – Department of Agriculture, Livestock, Fisheries and Food (ведущий партнер, Каталония), Эстонская торгово-промышленная палата, Chamber of Agriculture of la Vienne (Франция), Chamber of Commerce and Industry (Словения), Bulgarian Chamber of Commerce and Industry (Болгария), Region of Thessaly (Греция). Цель проекта Qualify заключается в совершенствовании управления стандартами качества малых и средних предприятий, предупреждая фальсификации и применяя самые лучшие и сложные стандарты качества, которые соответствуют законодательству и обеспечивают более конкурентоспособную продукцию более высокого качества;

- Продолжалась реализация проекта INBETS. Начиная с марта 2018 года, Эстонская торгово-промышленная палата приступила к реализации европейского проекта EUREMnext. Проект рассчитан на 3 года и финансируется на основании соглашения о субсидировании № 785032 по программе Европейского союза Horizon 2020. Главным результатом проекта является направление в Эстонию разработанной в Германии программы обучения European Energy Manager и её адаптация к нашим условиям. Программа предназначена для обучения руководящего состава предприятий сферы энергетики, и она содержит как исходную теоретическую информацию, так и практические сведения о возможностях оптимизации энергопотребления предприятий и их применении. На первых курсах обучения, проходивших с декабря 2018 по октябрь 2019 года, участвовали представители 15 промышленных предприятий, 13 из которых успешно окончили курсы (курс обучения предусматривал участие в обучении, письменную курсовую работу, а также сдачу экзамена). Дополнительная деятельность касается обучения, способствующего повышению энергоэффективности, а также в предложении имеющих отношение к данной тематике информационных материалов более широкой целевой группе.

ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВА ТОРГОВО-ПРОМЫШЛЕННОЙ ПАЛАТЫ

ЙЫХВИСКОЕ ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВО

Йыхвиское представительство Торговой палаты в 2019 году продолжило свою деятельность с целью повышения эффективности коммерческой деятельности предприятий и расширения их экспортных возможностей.

Международное сотрудничество

В ходе общения с предприятиями выяснилось, что они по-прежнему заинтересованы в сотрудничестве с государствами, расположенными на территории бывшего Советского Союза. Так Йыхвиское представительство в 2019 году организовало визиты предприятий в Россию, Армению, Грузию, Беларусь, Казахстан и Узбекистан. В свою очередь в Эстонии мы принимали бизнес-делегации из Беларуси и России.

Обратная связь участников поездок была положительной, и в результате визита целому ряду предприятий удалось установить реальное сотрудничество с новыми партнерами. Так, например, в участвовавшее в поездке предприятие, занимающееся производством варенья, закупило у нового партнера по сотрудничеству замороженные ягоды. Предприятие по управлению центрами обслуживания совместно с найденным в ходе визита деловым партнером открыло международный колл-центр, а в ходе посещения Беларуси были заключены окончательные соглашения о начале прямых авиарейсов между Таллинном и Минском. Можно привести еще целый ряд таких примеров нового сотрудничества, когда были найдены субподрядчики, поставщики, партнеры по сотрудничеству в области технологии, состоялись встречи с предприятиями своей сферы, с которыми порой можно просто обмениваться опытом и строить планы на будущее.

Поддержку организации целого ряда визитов оказало Министерство иностранных дел Эстонии из средств «Программы сотрудничества по развитию». Исходя из поступив-

шей от предприятий положительной обратной связи, Йыхвиское представительство продолжает организацию визитов в 2020 году. Уже запланированы поездки в Минск, Баку и Казань.

Консультирование по тематике, связанной с Европейским союзом

На основании договора, заключенного с Эстонским представительством Европейской комиссии, Торговая палата продолжала в 2019 году организацию работы **Йыхвиского представительства центра информации Europe Direct**. Его целью является консультирование как частных, так и юридических лиц по всем касающимся Европейского союза вопросам, а также организация информационных мероприятий как для широкой общественности, так и для конкретных целевых групп. Мы информировали жителей Ида-Вирумаа об успешных проектах, реализованных благодаря поддержке ЕС, участвовали в проведении конкурса «Предприятие года», в ходе которого предприятием года Ида-Вирумаа, успешно реализовавшим субсидии Европейского союза, было выбрано Trogar OÜ, которое построило ресторан «Tulivee» и туристический центр в порту Пуртсе.

Выражение признания лучшим предприятиям

С целью выразить признание лучшим предприятиям и отметить повышение роли и значимости предпринимательства и предприимчивости в Ида-Вирумаа Йыхвиское представительство Торговой палаты совместно с партнерами провело конкурс «Предприятие года Ида-Вирумаа 2019». Титула «Предприятия года Ида-Вирумаа» было удостоено Waldchener OÜ за строительство современного производственного предприятия в Нарве. Помимо этого на торжественном мероприятии в Йыхвиском концертном зале были объявлены победители в следующих категориях: малое предприятие года Ида-Вирумаа (InterVacTechnology OÜ), туристическое предприятие года Ида-Вирумаа (Toila Sanatoorium AS), предприятие-дебютант года Ида-Вирумаа (Primatec Coatings OÜ), предприятие года Ида-Вирумаа, успеш-

62 63

но реализовавшее субсидии Европейского союза (Trogar OÜ), друг предпринимателей года Ида-Вирумаа (Аннеки Теэлахк, руководитель отдела Ида-Вирусского отделения Эстонской кассы по безработице).

Принимая во внимание поступившую от всех сторон-участниц положительную обратную связь, предпринимательский конкурс состоится в Ида-Вирумаа также и в 2020 году.

Активное участие в дискуссиях на важнейшие темы

В связи с применением мер, направленных на борьбу с отмыванием денег, в Эстонии в течение года возникали острые проблемы между предприятиями и банками. Банки закрывали расчетные счета, а предприятия не могли понять, почему необходимо представлять банку информацию о своей бизнес-модели в нарастающих объемах. Для улучшения взаимопонимания и снятия напряжения в общении между собой Йыхвиское представительство Торговой палаты в сотрудничестве с Центром предпринимательства Ида-Вирумаа организовало ряд встреч между представителями предприятий и банков. Хотя на сегодняшний день мы еще не можем признать, что в этой сфере больше не осталось проблем, однако в результате состоявшихся контактов определенно повысилось понимание мотивов и причин поведения другой стороны.

Обучение

В связи с переходом публичного сектора и находящихся в собственности государства предприятий на электронные счета представительство в Йыхви организовало соответствующее обучение для местных предприятий. В сотрудничестве с Вирумааским колледжем TalTech состоялся деловой завтрак, на котором обсуждались темы, связанные с защитой интеллектуальной собственности. По сложившейся в Ида-Вирумаа традиции обучение проводилось как на эстонском, так и на русском языке.

Внешнеторговые документы

С целью поддержки экспорта предприятий

Ида-Вирумаа Йыхвиское представительство Торговой палаты выдало и утвердило в 2019 году более тысячи внешнеторговых документов или сертификатов происхождения.

ТАРТУСКОЕ ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВО

В дополнение к ответам на обычные информационные запросы членов и их консультированию по правовым и хозяйственным вопросам Тартуское представительство в 2019 году занималось также следующими направлениями деятельности.

Мероприятия

В течение года мы провели 12 курсов обучения и семинаров. Наибольшее число участников присутствовало на семинарах, где рассматривались проблемы, связанные с налогообложением, и трудовым правом. По-прежнему пользовался популярностью состоявшийся из шести семинаров цикл обучения в области финансов для руководящего состава предприятий.

Эстонско-Латвийский проект трансграничного сотрудничества

Продолжилась реализация софинансируемого по программе Interreg Эстонско-Латвийского проекта трансграничного сотрудничества Delbi 2, направленного на предпринимателей Южной Эстонии и Северной Латвии. Его партнерами являются Латвийская торгово-промышленная палата, Эстонская торгово-промышленная палата, Тартуский научный парк и представительство Эстонской торгово-промышленной палаты в Латвии. Приоритетными секторами проекта являются лесоматериалы, продукты питания и туризм.

При поддержке Delbi 2 три эстонских деревообрабатывающие фирмы участвовали в работе традиционной ярмарки в Валмиере. На проходившей в Тарту сельскохозяйственной ярмарке с совместным эстонско-латвийским стендом были представлены четыре фирмы по производству продуктов питания, три из которых представляли Латвию и одна – Эстонию.

В рамках проекта в течение года состоялось три визита бизнес-делегаций. В мае представители одиннадцати деревообрабатывающих фирм, желающих найти новых партнеров по сотрудничеству и обменяться опытом, находились в двухдневной поездке с целью установления контактов в Северной Латвии. В сентябре представители латвийских деревообрабатывающих предприятий с ответным визитом посетили Тарту, и помимо участия в контактном дне побывали в акционерных обществах Kodumaja и Lasita Aken. В декабре с двухдневным визитом в Эстонию побывала делегация предприятий пищевой промышленности Латвии, члены которой посетили эстонские фирмы, и в сотрудничестве с латвийским посольством была проведена встреча с эстонскими предпринимателями.

В сентябре в Тарту прошел очередной Эстонско-латвийский бизнес-форум, посвященный возможностям и проблемам деревообрабатывающего сектора. Бизнес-форум завершился торжественным вручением призов «Ливония». Данного приза удостоивается одно эстонское и одно латвийское предприятие, которое внесло большой вклад в экономику соседнего государства. Лауреатами 2019 года стали AS Latvijas Finieris и AS Graanul Invest.

При поддержке проекта в рамках Тартуской недели предпринимательства в Тарту состоялась встреча представителей стартапов Эстонии и Латвии.

Реализация проекта Delbi 2 продолжалась до апреля 2020 года.

Участие в рабочих группах

Представительство участвовало в работе различных рабочих групп и комиссий, нацеленных на продвижение местного предпринимательства. Например, состоялось заседание координируемого Тартуской городской управой круглого стола на тему опорных структур предпринимательства.

Продолжалось участие в работе совета Фонда «Тартуская бизнес-консультация».

Внешнеторговые документы

Количество выданных представительством в течение года сертификатов происхождения выросло на 1/3, и всего было оформлено 1 452 сертификата. Наибольшее число сертификатов происхождения предназначалось для товаров, экспортируемых в Китай.

ПЯРНУСКОЕ ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВО

Деятельность Пярнуского представительства в 2019 году была ориентирована на предложение услуг предприятиям, действующим как в Пярнуском регионе, так и в других регионах Эстонии. С этой целью мы проводили обучение и деловые завтраки, а также содействовали установлению бизнес-контактов на внешних рынках.

Семинары и курсы обучения

В 2019 году Пярнуское представительство провело 11 обучающих семинаров, в которых приняло участие свыше 187 человек. В дополнение к Пярну и Таллинну обучающие семинары состоялись также в Курессааре, Вильянди и Раквере, целью которых являлось продвижение своих услуг ближе к предприятиям. По традиции известные лекторы и специалисты говорили на темы, представляющие интерес для предпринимателей. Наиболее актуальной по-прежнему оставалась тематика, связанная с налоговыми изменениями.

Деловые завтраки

В местном сообществе организуемые нами деловые завтраки, в ходе которых с предпринимателями и представителями публичного сектора встречаются интересные собеседники, уже стали своего рода брендом. На состоявшихся в минувшем году трех деловых завтраках перед многочисленными участниками выступили член Европейского парламента **Урмас Паэт**, министр внешней торговли и инфотехнологии **Керт Кинго** и министр финансов **Мартин Хелме**, которые поделились мнением на актуальные темы своей сферы деятельности.

Участие в работе совета консультантов Пярнуского центра профессионального об-

64 65

разования и совета Пярнуского колледжа Тартуского университета

Представители Торговой палаты играют руководящую роль в деятельности Совета консультантов Пярнуского центра профессионального образования, а руководитель Пярнуского представительства Тоомас Кууда является председателем совета консультантов. В Пярнуском колледже Тартуского университета он является также внеуниверситетским членом совета.

Участие в данной деятельности способствует сотрудничеству Центра профессионального образования и Пярнуского колледжа с предпринимателями, а также разработке учебных программ исходя из интересов работодателей.

Вручение премий

Лауреатом проводившегося в десятый раз Пярнуским представительством Торговой палаты конкурса на соискание премии «Ответственный предприниматель Пярнумаа» в 2019 году стали Helmetal IMS OÜ и руководитель предприятия Виталий Кангур.

Премия присуждается предприятию, деятельность которого в существенной мере способствовала развитию местного сообщества, экономические показатели оставались стабильно положительными на протяжении нескольких лет, при этом, его деятельность была направлена преимущественно на внешние рынки. Helmetal IMS OÜ – это завоевавшее высокую оценку и уважение предприятие, занимающееся обработкой металла и проектированием, а также предлагающее инновационную продукцию.

Послеобеденный час

на экономические темы

Члены Пярнуского представительства Торговой палаты и ключевые клиенты банка Swedbank в 12-й раз встречались на организованном нами послеобеденном часе на экономические темы, в ходе которого вдохновляющими идеями и полезными знаниями поделились **Рауль Заметс**, профессор Тартуского университета и декан сферы социальных наук, **Олави Лепп**, генераль-

ный директор Swedbank Eesti и **Йоонас Хеллерма**, тележурналист и ведущий передачи о культуре «Plekktrum» (Жестяной барабан).

Вклад в организацию и участие

- Конкурс «Лучшая ученическая фирма Пярнумаа 2019»
- Неделя предпринимательства Пярнумаа
- Общеэстонская рождественская ярмарка ученических фирм «Рождество в Пярнумаа 2019»
- День самоуправления
- Пярнуская городская комиссия по поддержке предпринимательства

Выставки и ярмарки

Пярнуское представительство Торговой палаты организовало строительство выставочных стендов и доставку образцов продукции и рекламных материалов эстонских предприятий, участвовавших в работе двух проходивших в Объединенных Арабских Эмиратах выставок. В Дубае состоялась крупнейшая в мире выставка сектора пищевой промышленности и производства напитков **Gulfood 2019**, а в Абу-Даби прошёл энергетический конгресс и выставка **World Energy Congress**, которую посетила также президент республики Керсти Кальюлайд. Интерес к нашим стендам и продуктам был достаточно высоким, и мы с удовольствием участвовали в представлении Эстонии.

Внешнеторговые документы

В 2019 году Пярнуское представительство выдало рекордное количество – **3 690** – сертификатов происхождения и прочих связанных с внешней торговлей документов.

СААРЕМААСКОЕ ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВО

Целью деятельности Сааремааского представительства являлось оказание членам Палаты на Сааремаа и Хийумаа повседневных услуг, проведение консультаций, семинаров, обучения, выдача внешнеторговых документов и др. Сааремааское представительство выдало и подтвердило в 2019 году 87 внешнеторговых документов.

Мероприятия

В 2019 году Сааремааское представительство в сотрудничестве с Пярнуским представительством провело обучающий семинар на тему налоговых изменений, в котором приняло участие более 20 человек.

ТОРГОВО-ПРОМЫШЛЕННАЯ ПАЛАТА КАК КАНАЛ ОБЩЕНИЯ МЕЖДУ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЯМИ

В 2019 году мы провели для своих членов целый ряд мероприятий, имеющих многолетнюю традицию.

ВЕСЕННИЙ БАЛ

4 мая в отеле Hilton Tallinn Park в 23-й раз состоялся Весенний бал Торговой палаты, на котором присутствовали более 500 гостей. Ведущими вечера были Реймо Сагор и Пирет Потисепп, танцевальную музыку исполнял ансамбль Swingers. Развлекал публику комик Тигран Геворкян, выступивший со своим стендап-представлением, и был проведен также аукцион, доход от которого был направлен в фонд борьбы с раком «Kingitud elu» (Подаренная жизнь). На протяжении всего вечера можно было делать забавные фотографии в фотокабинке Photobooth, в уголке красоты Tradehouse – освежить свой макияж, а за столами Olympic Casino для покера, блэк-джека и рулетки – испытать удачу. Между гостями бала были разыграны украшения от ювелирного салона Sangla, а также поездка на двоих в Париж, предложенная компаниями Estravel и Finnair. По окончании бала праздник продолжился в Olympic Park Casino, где состоялась ретро-дискотека.

На Весеннем балу знаки почета Торговой палаты были вручены лауреатам, сыгравшим важную роль в формировании предпринимательской среды Эстонии.

Знак почета I класса

Мати Ветевоол – руководитель AS M.V.WOOL, за особые заслуги и многолетнее участие в деле развития предпринимательства и пищевой промышленности.

Хейки Эйнпауль – председатель правле-

ния Hekotek AS, за особые заслуги и многолетнее участие в деле развития предпринимательства и промышленности.

Юри Кюльвик – председатель правления Lemeks AS, за особые заслуги и многолетнее участие в деле развития предпринимательства и лесной и деревообрабатывающей промышленности.

Нейнар Сели – председатель совета Estiko AS, за особые заслуги в деле развития предпринимательства и промышленного сектора Эстонии.

Знак почета II класса

Симо Пуустелли – исполнительный директор Harju Elekter Kiinteistöt OÜ / председатель правления Satmatic OÜ, за особые заслуги в деле развития предпринимательства и промышленной сферы на международном уровне.

Райнер Сакс – канцлер Министерства иностранных дел, за особые заслуги в деле содействия развитию зарубежной дипломатии и бизнес-дипломатии Эстонии.

Знак почета III класса

Дмитрий Егоров – вице-канцлер по вопросам налоговой и таможенной политики Министерства финансов, за особые заслуги в деле развития политики Эстонии в области предпринимательства и налоговой политики.

Индрек Петерсон – исполнительный директор Союза строительных предприятий Эстонии, за особые заслуги в деле развития строительного сектора Эстонии, а также совместной деятельности в данной сфере.

Теннисный турнир

1 июня на теннисных кортах в центре Пярну состоялся турнир по теннису Торговой палаты и фирмы Hargmet. В турнире участвовали 23 пары, сражавшиеся за переходящий кубок и выставленные фирмой Turkish Airlines авиабилеты. Победителями турнира стали Тармо Томсон (AS Prelvex) и Рауно Лоонурм (Harmet OÜ), второе место заняли Март Нымпер (Rödl & Partner Estonia) и Анастасия Соловьева (AS Katomsk), на третьем месте оказались Аннели Метса (SA.MET AS) и Сирли Лаур (Ü&A OÜ). Победа в утешительном

66 67

турнире досталась Юлии Мозберг (Helmes AS) и Кристьяну Абаканову (Ericsson Eesti AS).

Турнир по гольфу

13 июня в гольф-клубе Estonian Golf & Country Club в Йыэляхтме состоялся турнир по гольфу Торговой палаты и фирмы Matek, в котором соревновались 18 команд предпринимателей. Первого места добилась команда Hansavest Rental OÜ (Райнер Пакс, Расмус Пакс, Аллан Роозипуу, Дерек Вайде), на втором месте – RAMM Ehituse OÜ (Лаури Мяннисте, Сийм Эхатамм, Райнер Боберг, Мярт Мыйстус) и на третьем месте – Solar4You OÜ (Яанус Симсон, Рене Агурайуя, Ханно Страздс, Катрин Кийза). Среди всех участников турнира мы разыграли также выставленные фирмой Turkish Airlines авиабилеты на двоих, которые по воле фортуны достались Аво Райгла, представлявшему предприятие Saksa Automaatika OÜ.

Открытие бизнес-сезона

31 августа вместе со своими членами и партнерами по сотрудничеству мы открыли новый бизнес-сезон 2019/2020 гг. мероприятием для всей семьи, которое прошло в музее автоспорта MOMU. В этот день наши добрые партнеры предложили множество увлекательных занятий как для взрослых, так и для маленьких посетителей. Гвоздем программы стал Карл-Эрик Таукар, который на радость своих фанатов в конце дня дал автографы всем желающим. Помимо этого под руководством Арно Силлата состоялись экскурсии в Музее автоспорта, Урмо Аава рассказал всем заинтересованным об организации крупных мероприятий в сфере автоспорта, а патрон Спортивной недели 2019 Отт Кийвикас представил события спортивной недели. В розыгрыше визитных карточек новых владельцев обрели многочисленные призы, главный из которых – семейную поездку в Берлин, выставленную фирмами Estravel и AirBaltic, – выиграла Хелена Вейденбаум (Mooncascade OÜ).

Прием по случаю годовщины Торговой палаты

6 ноября в замке Маарьямяэ состоялся тор-

жественный прием, посвященный 94-й годовщине Торговой палаты. На вечере были вручены благодарственные грамоты предприятиям, которые на протяжении многих лет входят в состав Торговой палаты. В 2019 году исполнилось 65 лет членства в Торговой палате предприятий ABT AS и Tallinna Sadam AS. Предприятие Baltplast AS является членом Палаты на протяжении уже почти 40 лет.

Мы благодарим партнеров по сотрудничеству:

Estravel, Nordica, Silberauto, Stillabunt, ABB, Liviko, Фонд борьбы с раком "Kingitud Elu", Olympic Casino, Tradehouse, отель Hilton Tallinn Park, Lilli Jahilo, Extrahaus, ювелирный салон Sangla, Dermosil, Finnair, Центр тактической стрельбы, Photobooth, Borealis Holding, Turkish Airlines, Nordic Hotel Forum, Corny, ресторан Monaco, Saku Õlletehas, Olde Hansa, A. le Coq, Coop Pank, Трудовая инспекция, Cramo, airBaltic, Salvest, музей автоспорта MOMU, 7Kohvi-poissi, Balsnack, Harmet, Matek.

ПЕЧАТНЫЕ ИЗДАНИЯ И ПУБЛИКАЦИИ ТОРГОВОЙ ПАЛАТЫ

Мы продолжаем выпускать информационные издания для членов Палаты, а также печатную продукцию, адресованную иностранным партнерам:

- 6 номеров печатного органа Торговой палаты «Teataja»
- 6 номеров печатного органа Торговой палаты на русском языке «Вестник»
- еженедельная новостная рассылка «E-Teataja» на эстонском языке, выходящая каждую вторую неделю новостная рассылка «Э-Вестник» на русском языке, а также ежемесячная новостная рассылка на английском языке E-News;
- «Estonian Export Directory 2018–2019» (Каталог экспортеров Эстонии), в котором как по сферам деятельности, так и в алфавитном порядке представлены сведения об эстонских предприятиях, желающих вывести свои товары и услуги на внешний рынок и найти партнеров в других странах

мира. Партнер по сотрудничеству, участвующий в составлении каталога «Estonian Export Directory» – FCR Media AS.

- Информационный бюллетень «Export News». В августе 2017 года Торговая палата приступила к выпуску электронного информационного бюллетеня «Export News», представляющего экспортирующие предприятия Эстонии. Цель издания – знакомить читателя с деятельностью и достижениями эстонских экспортеров на международном уровне, его получателями являются иностранные посольства в Эстонии и за рубежом, заграничные представительства эстонского государства и EAS, почетные консулы, торговые палаты иностранных государств и др. (всего около 800 контактов). В 2019 году палата разослала семь бюллетеней, со всеми статьями которого можно ознакомиться на англоязычном сайте Торговой палаты по адресу: www.koda.ee/en/news.
- Мы приступили к рассылке отдельного бюллетеня, в котором находят отражение события предстоящего месяца и деятельность сети Enterprise Europe Network.

ОБЩЕНИЕ СО СМИ

Эстонская торгово-промышленная палата является одной из самых уважаемых организаций, чье мнение относительно тематики, касающейся экономической среды и предпринимательства, всегда ценилось достаточно высоко. Средства массовой коммуникации часто обращаются к материалам Торговой палаты с целью их использования в публичном пространстве.

В 2019 году Торгово-промышленная палата упоминалась в СМИ в общей сложности 1 107 раз. В течение года Торговая палата разослала свыше 30 сообщений для прессы, кроме того, множество важных для предпринимателей тем нашли отражение в печати, благодаря домашней странице и информационным рассылкам Торговой палаты. В минувшем году вниманию общественности было предложено множество статей представлявших мнение Торговой палаты, тема-

тика которых охватывала различные сферы, начиная от налоговой политики и заканчивая повышением качества образования.

Проведено 4 пресс-конференции для информирования СМИ, две из которых были посвящены представлению результатов опроса относительно зарплат в конвертах, обнародованию результатов исследования приграничной торговли и одна – для представления результатов сравнительного исследования уровня цен в Таллинне и Хельсинки.

ТОРГОВАЯ ПАЛАТА ВЫРАЖАЕТ ПРИЗНАНИЕ

Таблица первенства эстонских предприятий по конкурентоспособности 2019 года

Составление таблицы первенства по конкурентоспособности позволяет Торговой палате выразить признание лучшим предприятиям Эстонии. Целью составления топ-таблицы конкурентоспособности является определение самых конкурентоспособных предприятий, предложение фирмам возможности сравнить свою деятельность с результатами других коллег, и дать оценку успешности, результативности и устойчивости развития предприятий Эстонии.

Эстонская торгово-промышленная палата занимается составлением таблицы первенства эстонских предприятий по конкурентоспособности с 2003 года. В рамках конкурса составляется общий рейтинг конкурентоспособности предприятий на основании показателей их экономической деятельности. В расчет принимаются показатели хозяйственной деятельности за последние два года: доход от продаж, чистая прибыль, собственный капитал, численность работников и расходы на рабочую силу. Партнёром Палаты по анализу данных и составлению таблицы первенства является Эстонский институт конъюнктуры в сотрудничестве с Международным институтом управленческого развития в Лозанне.

Победители конкурса «Таблица первенства по конкурентоспособности 2019»:

- **Merko Ehitus AS** - Самое конкурентоспо-

68 69

собное крупное предприятие

- **CM Tallinn AS** - Самое конкурентоспособное малое и среднее предприятие.
- **Intelligentne Grupp OÜ** - Самое конкурентоспособное микропредприятие.

Самые конкурентоспособные предприятия по сферам деятельности:

- **Cleveron AS** - Самое конкурентоспособное предприятие в сфере промышленности и энергетики
- **A. Le Coq AS** - Самое конкурентоспособное предприятие пищевой промышленности
- **AS Silberauto** - Самое конкурентоспособное предприятие розничной торговли
- **CM Tallinn AS** - Самое конкурентоспособное предприятие оптовой торговли
- **Novatours OÜ** - Самое конкурентоспособное туристическое предприятие
- **Kapitel AS** - Самое конкурентоспособное предприятие в сфере недвижимости
- **Tallink Grupp AS** - Самое конкурентоспособное предприятие в сфере транспорта и логистики
- **Energiapartner OÜ** - Самое конкурентоспособное предприятие в сфере архитектуры и проектирования
- **Merko Ehitus AS** - Самое конкурентоспособное строительное предприятие
- **Telia Eesti AS** - Самое конкурентоспособное предприятие в сфере связи, коммуникации и ИТ
- **Tornator Eesti OÜ** - Самое конкурентоспособное предприятие в сфере сельского и лесного хозяйства
- **Swedbank AS** - Самое конкурентоспособное предприятие в сфере финансового посредничества
- **Ramirent Baltic AS** - Самое конкурентоспособное предприятие обслуживания

В «Таблице первенства по конкурентоспособности» представлены лучшие предприятия, и в её составлении участвовало 1 856 предприятий, которые по сферам деятельности распределялись следующим образом: промышленность и энергетика – 530, пищевая промышленность – 65, розничная торговля – 97, оптовая торговля – 388, туризм – 44, недвижимость – 34, транспорт и

логистика – 133, проектирование и архитектура – 40, строительство – 140, связь, коммуникация и ИТ – 83, сельское и лесное хозяйство – 35, финансовое посредничество – 34 и обслуживание – 232 предприятия.

ПРЕДПРИЯТИЕ ГОДА 2019

Победители проводимого Фондом содействия развитию предпринимательства (EAS) и Центрального союза работодателей конкурса «Премии в области предпринимательства» вместе с лучшими участниками «Таблицы первенства по конкурентоспособности» боролись за звание «Предприятия года 2019». В минувшем году этого титула был удостоен расположенный в Кунда завод по производству древесной массы AS Estonian Cell.

Предприятие года выбирало представительное жюри, в состав которого входили: министр внешней торговли и инфотехнологии Керт Кинго, президент Банка Эстонии Мадис Мюллер, председатель правления Совета ректоров Майт Клаассен, исполнительный руководитель Форума ответственного предпринимательства Кристийна Эсоп, член правления Эстонской торгово-промышленной палаты и член правления Chemi-Pharm Руть Ольтер, председатель Центрального союза работодателей Эстонии Арто Аас, бывший председатель правления EAS Ало Иваск и директор Центра предпринимательства EAS Танел Ребане.

Организаторами торжественного вечера, на котором премии в сфере предпринимательства были вручены лучшим предприятиям Эстонии, являются Фонд содействия развитию предпринимательства, Эстонская торгово-промышленная палата и Центральный союз работодателей Эстонии. С дополнительной информацией о конкурсе можно ознакомиться на веб-сайте: www.ettevotluskonkurss.ee

Премия молодого предпринимателя

Уже пятый год подряд Торговая палата и Swedbank выбирали «Молодого предпри-

нимателя». В ходе проведения конкурса титула «Молодой предприниматель года» был удостоен 28-летний предприниматель Ардо Каурит, являющийся учредителем и исполнительным руководителем предприятия Ampler Vikes, занимающегося производством электрических велосипедов, которые отправляются преимущественно на экспорт. На торжественной церемонии чествования лучших предприятий Эстонии 11 октября 2019 г. премии были вручены лауреатам.

Участвовать в конкурсе могут все собственники и/или руководители зарегистрированных в Эстонии предприятий в возрасте до 35 лет, достигшие благодаря своей деятельности выдающихся результатов, использующие в предпринимательстве инновационные решения и уже экспортирующие свою продукцию или планирующие заняться экспортом. В 2019 году на соискание

премии претендовали 16 предприимчивых молодых людей, из числа которых жюри выбирало победителя.

В состав жюри входили: генеральный директор Эстонской торгово-промышленной палаты Майт Палтс, руководитель отдела бизнес-банкинга банка Swedbank Айра Нигул-Лепп, советник президента республики по экономическим вопросам Хейдо Витсур, исполнительный директор Estravel Анне Самлик, а также лауреат премии «Молодой предприниматель» 2018 года – исполнительный руководитель и учредитель предприятия eAgronom Робин Салуокс.

Учрежденная Swedbank AS премия в размере 5 000 евро была вручена уже в пятый раз. Конкурс проводят Эстонская торгово-промышленная палата и Swedbank AS, инициативу поддерживает также президент Керсти Кальюлайд.

ESTONIAN
CHAMBER OF COMMERCE
AND INDUSTRY

ANNUAL REPORT 2019

70 71

MANAGEMENT REPORT

The Estonian Chamber of Commerce and Industry is an organisation based on voluntary membership that represents entrepreneurs with a mission to promote entrepreneurship through creating an entrepreneur-friendly business environment and providing practical services.

The Chamber of Commerce is the most influential, oldest and largest business organisation in Estonia that has a good international reputation.

The Chamber of Commerce is an equal partner for the government in forming the economic environment in Estonia.

The Board of the Chamber of Commerce consists of 15 members. On the General Meeting of the year 2019 held on 30 May 2019, a new 15-member Board was elected for the next four years. In 2019, the Board of the Chamber of Commerce held in total 10 meetings.

In 2019, the average number of employees of the Chamber of Commerce was 34 and its subsidiary Eesti Konjunktuuriinstituut AS (EKI) employed 19 people.

In 2018, the total sum of salaries and remunerations was €1,244,295.

Key financial ratios	2019	2018
Sales revenue (€)	897 724	800 534
Growth of turnover (%)	12.14%	-3.20%
Current ratio	2.90	2.79

Formula used to calculate ratios:

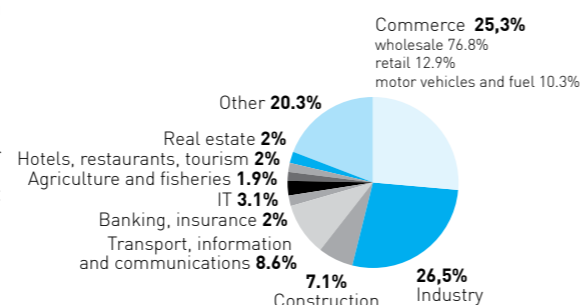
Growth of turnover (%) = (sales revenue 2018 – sales revenue 2017) / sales revenue 2017 * 100

Current ratio (ratio) = current assets / short-term liabilities

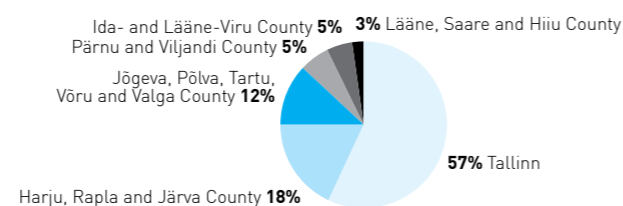
MEMBERS OF THE CHAMBER OF COMMERCE

As of 31 December 2019, the Chamber had 3,361 members. During the year 357 new members joined and 237 members left the Chamber.

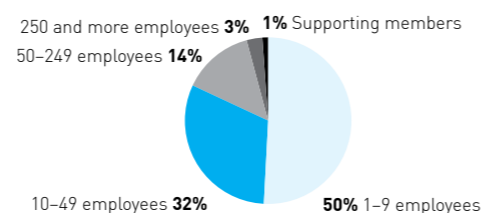
Distribution of Members by Areas of Activity

Distribution of Members by Regions

Distribution of Members by Number of Employees

72 73

THE CHAMBER'S ACTIVE ROLE IN REPRESENTING ITS MEMBER'S GENERAL INTERESTS

According to the Articles of Association, one of the most important purposes of the Chamber of Commerce is to represent the interests of its members in the formation of Estonian economic policies and to participate in making proposals for improving legislation.

In 2019, we reviewed approximately 5,500 pages of materials related to legislative drafting and requested feedback from more than 11,000 companies on the planned amendments of acts. As a result, we submitted to the ministries, parliament and other government bodies in total 130 written opinions on draft acts, development intents, action plans and other documents. Additionally, we made proposals on amending and updating the existing legal acts. Representatives of the Chamber also participated in the work of different working groups related to legislative drafting.

MOST IMPORTANT TOPICS

Amendments to the Commercial Code

The Ministry of Justice commissioned a document that contains hundreds of proposals for amending the Commercial Code. The Chamber is against several planned amendments. For example, we are against the proposal to legalise payment of forced dividends according to which minority shareholders would have the right, provided certain criteria are met, to request payment of dividends from a private limited company or public limited company if the majority shareholders have not made a decision on the payment of the dividends. Feedback from the members of the Chamber revealed that companies do not consider it necessary to abolish the quorum requirement, to grant the right to withdraw for minority shareholders and to abolish the restrictions related to shares. The draft of the amendment of the Commercial Code will be completed in the first half of the year 2020.

Relieving the formal requirement for the sale of a share

The parliament has initiated a draft act, the aim of which is to relieve the formal requirement for the sale of shares. While today, as a general rule, a share can only be sold through a notary, then according to the draft, it would be possible through a digitally signed contract of sale or in any other format, if permitted by the articles of association. This means that according to the draft, a share can be sold through a verbal contract or social media if so allowed with the articles of association. The Chamber does not support such amendment. Such solution would create confusion, would significantly decrease legal certainty, may cause disputes and thereby have a negative impact on the Estonian business environment. At the same time, the Chamber supposes the idea that it would not be necessary to go to a notary to transfer a share; instead, digital signature would be enough to perform the transaction.

Immigration quota

Initially, the Ministry of the Interior came out with the proposal according to which the quota for residence permits for work would be only approximately 650 for the new year and the residence permit for working would be granted only in five areas of activity (processing industry, information and communication, transport and warehousing, education and healthcare). In other cases, it would have been necessary to obtain the consent of the minister in order to obtain a residence permit under the quota. Due to objections from the Chamber of Commerce and other stakeholders, the Ministry abandoned this proposal.

In the end, the Government passed the respective decision according to which the immigration quota for 2020 would be 1,314, i.e. one less than in 2019. Among the immigration quota, 56 residence permits have been reserved for creative workers, athletes, coaches and aliens that come to Estonia under foreign agreements. The remaining 1,258 residence permits are open for application for all aliens.

Amendments to the Aliens Act

The state prepared several draft amendments for the Aliens Act with which they wanted to

impose new obligations and bigger liability on aliens and their employers. For example, there was a proposal on the table according to which an Estonian company is required to pay income tax on the salary of their rented employee who is an alien if the renting party has not paid the tax in Estonia. As a result of the Chamber's opposition, this obligation was not established and according to the last version of the draft, only the employer of the rented employee must pay the Estonian income tax on the salary of the rented employee.

The state proposed several positive ideas in relation to foreign labour force. For example, we support the plan to create a self-service environment for the Police and Border Guard Board through which it would be possible for aliens and their employers to submit data and documents to the state in relation to an alien's living and working in Estonia (to the Police and Border Guard Board, Tax and Customs Board, Labour Inspectorate, Unemployment Insurance Fund). Data and documents would from then on move automatically between government agencies. Additionally, we proposed the Ministry of the Interior to remove from the Aliens Act the requirement that a permit from the Unemployment Insurance Fund is required to issue a residence permit for working. This proposal was not taken into account by the Ministry.

Amendments to the Bankruptcy Act

Within the framework of the insolvency law revision, a draft amendment act of the Bankruptcy Act was prepared, containing approximately 150 amendments. In the opinion of the Chamber, the bankruptcy proceedings should be made more operative and the claims of creditors should be satisfied in larger volume, but it is not necessary to make that many amendments to the law. For example, we are against the amendment according to which stricter rules would be established for loans granted to companies by the owners. Furthermore, we do not find it necessary to establish an insolvency service to the Competition Board, the main aim of which would be to investigate the causes of illegally caused insolvencies and through their activities, increase payments made to creditors. Instead of establishing a new service, all

these tasks could be given to an existing government agency. Furthermore, we do not find it necessary to extend the obligation to submit bankruptcy applications to shareholders if a private limited company has no management board.

Draft Waste Act

The Chamber of Commerce in cooperation with various professional associations was strongly against the draft Waste Act which would have increased the costs of businesses by tens of millions of euros a year. For example, there was an intention to add to the act a requirement that a manufacturer has to provide information on how much energy and materials was spent on making a product (e.g. a cucumber or bicycle). Additionally, the Ministry of the Environment wanted to add to the Act an obligation to collect packaging waste on site, according to which a packaging container should be placed near each house and apartment association, and the costs related to emptying the container should be covered by packaging companies. The parliament did not pass the draft Waste Act due to pressure from the Chamber of Commerce.

Amendments to the Packaging Act

The Ministry of the Environment prepared a draft of the Waste Act and Packaging Act amendment in order to transpose several European Union directives. The most problematic provision of the draft act is establishing a target number for recycling of sales packaging. While today, the state has established a target number for recycling as a total for all packaging (transport, group, sales), then in the future there would be a separate target number for sales packaging. As this obligation does not arise from the European Union directives, its implementation will bring costs for companies and the state most probably does not have the capacity to carry out checks over the performance of the target number, we proposed the ministry to abandon the plan to implement this requirement.

Embassies and foreign representatives of Enterprise Estonia

During the year, the Chamber made several proposals for the state to bring the foreign rep-

74 75

resentations of the Ministry of Foreign Affairs and foreign representatives of Enterprise Estonia under the governance of one ministry. It is not reasonable to keep the network of economic diplomats in the area of governance of two separate ministries. If the management, financing, goal-setting and realisation of activities of foreign representatives are conducted in different ministries, it does not promote the development of the network of economic diplomats and acting in the name of a common goal.

Six-month rule

According to the six-month rule established in the Taxation Act, as a general rule, there must be six months between passing an amendment of a tax law and its entry into force. In the opinion of the court, however, the six-month rule is not a strict rule that the legislator must observe when establishing norms. For example, upon establishing a tax law amendment that arises from the change in government, the six-month rule may be deviated from. As it is unclear, in which cases the six-month rule must be followed and when not, we proposed the parliament to clarify the six-month rule. The law should state clearly the special cases when the rule may be deviated from. The previous parliament did not take our proposal into account.

Amendments of the Fire Safety Act

The state is planning to make several changes to the Fire Safety Act. For example, there is a plan to replace the annual fire safety report with fire safety inspection which may be prepared only by a specialist who holds a respective professional certificate. The Chamber of Commerce has suggested to the Ministry of the Interior that each company could have the right to decide if they prepare the fire safety report each year or fire safety inspection every three years. The ministry did not take our proposal into consideration. Processing of the draft act will continue in the parliament in 2020.

Support measure for resource efficiency

At the end of September, the government made a decision according to which the mining and processing industry companies no longer have the possibility to request a support from the state for making investments aimed at improv-

ing resource efficiency. The Chamber together with 11 business organisations made a proposal to the parliament to continue payment of the investment support in the previously planned volume, i.e. add approximately 39 million euros back to the measure and open an application round for investments as soon as possible. The parliament did not take our proposal into account.

Amendments to the Gender Equality Act

The parliament was processing a draft according to which all employers are required to present to their employees data on equal treatment of women and men (e.g. average salary of female and male employees) at least twice a year. In the opinion of the Chamber, disclosing additional information might not be as beneficial as expected, because many organisations do not have men and women working on the same positions, due to which their salaries are not comparable. The draft aimed at establishing a list of gender-based data, which all employers are required to collect and store on their employees. The Chamber was against the draft, because that would have increased administrative burden on companies, but it is questionable if the amendments would have helped to decrease gender-based salary gap. The parliament did not pass the draft act.

Amendments to the Money Laundering and Terrorist Financing Act

The parliament processed a draft act that obligated an owner of an asset to prove that the money withheld by the state is not of illegal origin. If a person cannot or is not able to prove the legal origin of their assets, the draft act allowed confiscating such assets from a person. The Chamber supports the goal of the Chamber to decrease the risk of occurrence of major international money laundering cases, but the restrictions to the fundamental rights planned with the draft act are not in line with the principles of a state based on the rule of law. Before establishing any norms, it should be analysed very carefully what are the potential impacts and their compliance with the constitution. In this case it has not been done. The parliament agreed with our positions and did not pass the draft act.

Pension funds

The Chamber informed the parliament that we do not support making the second pillar of pension voluntary. We drew the attention of the parliament to important risks that come along with carrying out a reform that is conducted in haste and by ignoring the rules of legislative drafting.

Additionally, we keep an eye on how much do the pension funds invest in Estonian economy. While at the beginning of the year 2016, ca 5.5 percent of the pension fund assets was invested in Estonia, then in 2019 it grew to over 14 percent, but decreased to 13 percent in the second half of the year in relation to the planned pension reform.

Change related to the Chamber's Court of Arbitration

Amendment of the Code of Civil Procedure entered into force. According to the amendment, a decision of the Court of Arbitration of the Chamber is subject to compulsory enforcement without it having to be declared enforceable by a court. This means that a decision of the Court of Arbitration of the Chamber will enter into force from the moment it is made and it can immediately be taken to a bailiff and execution proceedings can be started. A similar exception is provided for the decisions made in the Court of Arbitration of the Chamber of Notaries. The decisions of other courts of arbitration in Estonia must be declared executable by the court, which means additional time and money spent.

Protection of valuable agricultural land

The parliament was working on a draft act, which aimed at limiting the rights of the owners of valuable agricultural land to a very large extent. For example, according to the draft act, it was forbidden for the owners of the land to use the land for construction activities, plant trees or bushes on the land or let the plot of land grow into a scrubland. The Chamber was against the draft act because such restrictions are in conflict with the constitution, disproportionately violating the fundamental right of ownership and freedom to do business. Furthermore, the Planning Act features the possibilities to protect valuable agricultural land already now and the

amendments planned with the draft act are not essential. The parliament listened to the criticism of the Chamber and other stakeholders and did not pass the amendments to the Rural Development and Agricultural Market Development Act.

Empty cassette fee

With pressure from the Chamber and other stakeholders, the parliament did not pass the amendments to the Copyright Act, which aimed at establishing an empty cassette fee of up to 4 euros on computers, television sets, digiboxes, mobile telephones and other recording devices. In addition to increased costs, the amendment would have increased the administrative burden on importers and sellers. The aim of the amendment was to pay fair compensation to authors for allowing free copying of their works for personal use without the consent of the author. The Chamber of Commerce has previously made a proposal to pay fair remuneration to authors through the state budget.

Border trade with Latvia

For the fourth consecutive year, the Chamber commissioned from the Estonian Institute of Economic Research a survey, which revealed that although there are plans to buy alcoholic beverages from Latvia, then compared to the year 2019, the share of persons who want to go buy alcohol from Latvia has decreased by 7% (from 14% to 7%).

Amendment of the Public Procurements Act

Although the new Public Procurements Act entered into force in September 2017, the Ministry of Finance collected feedback from different interest groups on which amendments should be made to the act in 2019. By the proposal of its members, the Chamber presented several ideas for amendments. They concerned, for example, distribution of costs in contestation proceedings, rejection of all tenders if the expected cost of procurement is exceeded and the question, when a contracting entity may rely on the free data in a database and existing data available for the contracting entity in order to qualify a tenderer. The draft Public Procurements Amendment Act will be completed in 2020.

76 77

Amendment of the Advertising Act

The Ministry of Economic Affairs and Communications developed amendments to the Advertising Act, which among other things aimed at alleviating the requirements for consumer credits advertising, which are very strict at the moment. For example, at the moment it is prohibited to advertise together a refrigerator and paying for it in instalments. The draft act aimed at removing that restriction. The Chamber supported the amendments. The draft act was not taken into processing by the parliament in 2019.

Amendment of the Tourism Act

The Ministry of Economic Affairs and Communication prepared a draft act according to which an accommodation establishment must register its visitors electronically and submit the necessary data in, what is essentially real time, to the Police and Border Guard Board. The Chamber is of the opinion that if the state wishes to have a real time access to the data of guests staying at accommodation establishments, the state must cover the costs that come along with the amendment. This means that the state must compensate to the accommodation establishments the costs that the accommodation establishment has in relation to interfacing their information system to the data base of the Police and Border Guard Board. According to the draft act, these costs would have to be covered by the accommodation establishments. Additionally, the ministry is planning to loosen the requirements for accommodation establishments, which is positive.

Amendment of the Security Act

We sent to the Ministry of the Interior our positions on the amendments of the Security Act, which aim, among other things, making requirements for internal guarding employees stricter. If at the moment, a company can organise only guarding of their property through internal guarding, in the future it would be possible to deal with violators with the help of internal guarding service as it would be with the help of security workers. Furthermore, the amendments establish the same requirements for internal guarding employees as for the security workers, including in terms of age, education, vocation and further training, physical

preparedness, characteristics, work clothing etc. In the opinion of the Chamber, such approach is not always reasonable or justified. There should be stricter requirements for internal guarding employees only if the tasks are in essence the same as the tasks of security personnel. At the same time, stricter requirements are not justified when a company is organising internal guarding only for guarding their property.

Remuneration of the executives of stock companies

While initially it was planned to apply the new rules for disclosing the remuneration of executives of stock companies for the members of board as well as council, the members of council were left out of the list after a proposal from the Chamber. Additionally, the parliament took into account the Chambers suggestion that the guidelines of shareholders in terms of remuneration policies of executives would be of recommended nature and not mandatory. The proposal to approve the remuneration report as an annex to the annual report and not as a separate report was also supported.

Role of local municipalities in promoting entrepreneurship

In cooperation with the Estonian Business School, we carried out a survey among local municipalities in order to find out how the local municipalities promote development of local businesses, what are the factors restricting their possibilities to promote entrepreneurship and what should be done to remove the hindrances. In cooperation with the State Audit Office, we mapped entrepreneur-friendly attitudes of local municipalities among entrepreneurs. Based on the results of the survey, we prepared, in cooperation with the State Audit Office, a guideline for preparing the entrepreneurship part of the local municipalities' development plan.

Jurists provided advice to 135 companies

In 2019, the members used actively the services of our jurists. They provided advice to our members in all important areas, which the companies have to face in their daily activities. Contracts were still the most popular topic

of consultations. We helped the companies in drawing up different kinds of contracts (mostly sales and employment contracts) and carried out analyses of contracts. Additionally, there were questions about taxes, labour law, law of obligations and money laundering.

COURT OF ARBITRATION OF THE CHAMBER OF COMMERCE

The Court of Arbitration of the Estonian Chamber of Commerce and Industry operates as a permanent arbitration court since the year 1992. With the decision of the Board of the Estonian Chamber of Commerce and Industry dated 11.04.2019, the rules of the Court of Arbitration were amended. According to the rules of the Court of Arbitration, the arbitration court settles disputes arising from private law relationships, including foreign trade and other international business relations, irrespective of the price of the action. In practice, there have been disputes from a couple of thousand euros to tens of millions of euros. The decisions of the Court of Arbitration enter into force from the moment the ruling is made and are directly internationally applicable.

- In 2019, the Court of Arbitration received 14 statements of claim. The materials of 5 actions were submitted for final solution of disputes (including actions submitted in 2018).
- Returned the materials of actions in five cases. The proceedings were ended due to the fact that the parties found a solution before the proceedings could start.
- In eight cases received in 2019, at least one of the parties was from outside Estonia.
- In international disputes the parties were companies from Luxembourg, Norway, United Kingdom, Lithuania, Finland, Sweden, and Hungary.
- The main cause and object of the disputes is contracts. This year, nearly ¾ of the disputes concerned purchase and sale or loan contracts and the remaining share had to do with silent partnership, investment, management service, supply and other contracts. Among other things, the Court of Arbitration was requested to request payment of loss of profit

and caused damages as well as fruits of the law identified in the arbitration proceedings.

- Disputes arising from construction and related contracts were not as much in focus also in 2019.

REPRESENTATIVE OF THE CHAMBER OF COMMERCE AT THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE

Reet Teder continued as the representative of the Chamber of Commerce in the European Economic and Social Committee (EESC), which is a consultative body consisting of the representatives of the civil society of the member states of the European Commission.

2019 was a year of elections for the European Union. The European Parliament (EP) was elected and by the end of the year the new European Commission was also set. This also meant decrease in the regulative flow (initiatives and proposal) of the Commission. As a representative of the interests of entrepreneurs, Reet Teder participated in the employer's committee and its three sections: INT (internal market, consumer protection), ECO (macro-economy, tax policy) and TEN (transport, energy, infrastructure).

Decrease in the number of initiatives from the European Commission did not mean that the EESC had less work. There were very many own-initiative opinions. As the majority of the citizens of the EU as well as the representatives of the member states in the EESC stand for larger re-distribution, decrease in the member states' right to decide and more regulated economy and society, the main focus was on preventing unreasonable prohibitions and restrictions, and on protecting Estonia's right to decide and the overall freedom to do business. Attempts of certain western-minded representatives of the EU states to protect the markets of their countries against labour force from the eastern countries became stronger. Successfully standing against it was one of the most important achievements of the year.

78 79

The majority of the proposals for amendments of EESC opinions presented by Reet Teder were aimed at protecting Estonia's right to decide, against harmonising taxes (including rates) and in support of entrepreneurship and economic activities. Brexit took its share of the attention – it was impossible to interfere in it in content, but it was possible to share information on the impacts of Brexit and as soon as possible. Reet Teder provided information on Brexit as well as other trends in the EU, initiatives and opinions of the EESC continuously in the Chambers publication *Teataja* and other information channels. Organisational activities required their share of the time. Reet Teder participated in organising the introductory discussion before the EP elections when she organised the visit of the EESC delegation to Tallinn, during which data were collected on the functioning of the new economic models. Estonia has been successful in that field.

CHAMBER OF COMMERCE DESIGNING EDUCATION POLICY

In 2019, the Chamber of Commerce continued to contribute to the entrepreneurship studies programme *Edu ja Tegu*. This is a nationwide programme carried out by the initiative of the Ministry of Education and Research, which aims at promoting entrepreneurship studies on all levels of education and propagating entrepreneurial mindset.

Within the framework of the programme we have engaged entrepreneurs in various activities in order to make education and entrepreneurial studies more practical and guide schools and businesses to work together. Two seminars were organised in cooperation between the cooperation network coordinated by the Chamber of Commerce *Edu ja Tegu* and the Estonian Research Council. These two seminars focused on the abovementioned topics. Inspirational cooperation seminars 'Future success is born in cooperation between school and companies' took place in Tallinn and Tartu. There were in total over 150 representatives from companies and schools who participated in the seminars. During the seminars, partici-

pants shared their experience regarding what has already been done in cooperation between Estonian schools and companies, and during the practical workshops, the parties shared contacts and discussed different cooperation opportunities.

For already the second time, a nationwide initiative *Tööle kaasa!* was carried out by the leadership of the Chamber of Commerce in 2019. In total 900 employers and 200 schools included over 3300 pupils in the initiative. The number of participants was twice that of the previous year. The initiative was aimed at pupils in forms 1 to 9 and during it Estonian companies opened the doors to the children of their employees for at least one day in order to provide them better and more diverse opportunities to become acquainted with working life in cooperation with schools and parents. The cooperation partners of the Chamber were the Ministry of Education and Research, SA Innove and Estonian Unemployment Insurance Fund.

In 2019, the "ApprEnt: Refining Higher Education With Enterprises in Europe" project financed by the European Commission ended. The aim of the project was to develop apprenticeship learning in higher education in cooperation between universities and business organisations. The partners came from eight European countries, one higher education institution and one business organisation from each country, Estonia was represented by Tallinn University and Estonian Chamber of Commerce and Industry.

The following guideline materials were developed within the framework of the project:

- ApprEnt's recommended activity principles for creating an apprenticeship-based learning model on a better higher education level.
- Instructions for preparing an agreement for apprenticeship-based learning on higher education level.
- Training for mentors and instructors for apprenticeship-based learning on higher education level. Sample curriculum for mentor training.
- Marketing package: apprenticeship-based learning in higher education: through learning we teach, through teaching we learn.

Since 2019, the Chamber participates in the URBACT III 'On Board' project lead by the Tallinn Board of Education. Its aim is to develop cooperation between educational institutions and the community in Tallinn in order to make studying in kindergartens and schools more life-like and interesting and to support the enterprising spirit of children and young people. The project includes Tallinn with five other European cities: Viladecans (Spain, lead partner), Nantes (France), Halmstad (Sweden), Albergaria a Velha (Portugal) and Poznan (Poland). The project will last until the end of 2020 and it is supported by the European Union Regional Development Fund.

In 2019, the Ministry of Education and Research lead the planning of the initiative of the new education strategy 'Education Development Plan 2021-2035'. This process includes the Chamber who includes and informs entrepreneurs. The new education strategy will be completed in 2020.

SERVICES OF THE CHAMBER OF COMMERCE TO THE MEMBERS

Services of the Estonian Chamber of Commerce and Industry are divided as follows:

- business visits and delegations;
- information and partner services through the Enterprise Europe Network (including procurement monitoring);
- foreign trade services;
- trainings, seminars and other events;
- export and foreign trade consultations;
- international projects;
- services through specific projects (such as environmental and energy consultations);
- other services (advertising, renting of rooms etc).

Business visits and delegations, contact meetings During the year we organised 12 high level business visits to 18 countries:

- we organised business delegations accompanying the President of the Republic to the United Arab Emirates and Dubai, as well as Kuwait and Portugal;
- we organised high-level business visits to the development cooperation countries with

the support of the development cooperation project of the Ministry of Foreign Affairs: to Armenia and Georgia, Jordan and Lebanon, Vietnam, Indonesia and the Philippines, Rwanda and Kazakhstan and Uzbekistan;

- we organised a business delegation accompanying the Deputy Secretary General of the Ministry of Economic Affairs and Communication to Poland;
- entrepreneurs were invited to participate in a contact visit to Belarus.

Furthermore, we organised contact visits for the food sector companies to Sweden and China with the funding of the Ministry of Rural Affairs. For the third consecutive year, we took HR managers to a contact visit, this time to Stockholm in cooperation with the employer branding agency Instar EBC. During the year, we hosted several business delegations from Gabon, Egypt, China, Iran, Moldova, Slovakia, Sri Lanka, Belarus and other countries. Furthermore, we organised contact meetings for various foreign delegations.

The Chamber has had the opportunity to bring various business delegations to Estonia and organise high-level visits in order to promote Estonian economy and business environment and establish long-term business relations with the selected developing countries. During the year, we welcomed four high-level business delegations within the framework of the project: from Gabon, Egypt, Moldova and Sri Lanka.

Contact services and procurement monitoring within the framework of the Enterprise Europe Network

The activities of the Enterprise Europe Network (EEN) co-financed by the European Commission (COSME, Horizon 2020), 5 Estonian partners and Enterprise Estonia continued in 2019. The network that has over 600 partners worldwide has the possibility to find cooperation partners for Estonian entrepreneurs in the desired target country. In 2019, specific contacts were intermediated to 35 Estonian companies. Additionally, there are B2B meetings in various target countries, where local entrepreneurs can participate. In 2019, 83 Estonian companies participated in 24 different B2B contact meet-

80 81

ings. In total, 11 cooperation agreements were concluded between companies.

Foreign trade

The number of issued foreign trade certificates continued growing in 2019. We issued in total 19,957 certificates, which is the highest result of the past 10 years. The highest number of certificates are still issued for Russia, Ukraine, China and Belarus. In 2019, active use of ATA Carnets continued – we issued 159 of them. Similarly to the certificates of origin, it is the best result of the last 10 years. We continue to be the partner for the Ministry of Foreign Affairs and the European Commission in issues related to foreign trade, in the light of Brexit, we organised several information events and summarised input from entrepreneurs.

Trainings, seminars and other events

In 2019, we organised 136 events with over 6,500 participants.

Among others the following events took place:

- In cooperation with Enterprise Estonia and Swedbank, we carried out the Made in Estonia 2019 export conference.
- In cooperation with Work in Estonia, we continued the foreign recruitment meetings.
- In cooperation with the Food Industry Association, we organised two trainings for food sector product developers.
- We continued the popular networking events Export Academy Club and Export Academy Women's Club.
- In cooperation with the Entrepreneurship Board of the Tartu City Government, SPARK-Demo and Tartu Science Park, we educated entrepreneurs of South Estonia on several important topics.
- In cooperation with the Dutch Embassy in Estonia, Diversity Agreement Network and PARE we organised an inspiration morning on diversity.
- Together with Enterprise Estonia, we carried out the Creative Industry Export Development Programme 2, which focused on export development on the Finnish market.
- There were different seminars on financial and accounting topics from the obligations of

the board members to many other important subjects.

Export and foreign trade consultations

Export consultations have been of help for the new and the experienced exporters alike. For the former, the Chamber of Commerce serves rather as a neutral third party that gives instructions, recommendations and provides guidelines for starting exports, for others we are searching for specific contacts on a specific target market to where the network of the entrepreneur does not yet reach.

Foreign trade consultations have been provided by the employees of the Chamber to their clients for many years. Exporters, whose goods reach third countries, confirm that it has greatly simplified their work and accelerated managing the necessary procedures. Consultations are especially valued among those clients who have no previous experience with foreign trade documents.

International projects

Throughout the years, the Estonian Chamber of Commerce and Industry has participated in various international projects. In 2019, we participated in five projects, the focus of which is very different.

The projects were the following:

- In November 2019, the EU-GIVE pilot project funded by the European Commission ended. The project focused on increasing the potential of the sharing economy companies. Within the framework of the project, we carried out an information event focusing on sharing economy, various trainings and we provided advice to 14 sharing economy initiatives. Three initiatives were given the opportunity to participate in the final event of the project in Brussels where Raamatuvahetus.ee won the Europe-wide pitching competition.
- We continued to carry out the INBETS project. The aim of the project was first, to research, then to develop and create innovative and transferrable models and tools, with the help of which takeover of small and medium-sized companies could be more successful in the

future. Furthermore, the project aims at making these tools available and usable for all companies of the region. The INBETS project was realised thanks to the financing of INTERREG from the European Union. The lead partner of the project is the Baltic Sea Academy and the Estonian Chamber of Commerce and Industry is one of the project partners. More information on the course of the project is available at www.inbets.eu.

- The project activities of the LEF Network to China: Latvian-Estonian-Finnish Export Support Network to China include joint contact visits of the Estonian, Latvian and Finnish companies to China, participation in specialised fairs with a joint stand, preparation of materials introducing the sector in Chinese, export trainings, market researches, local support in order to reach the right partners in China and help companies to develop their own networks. The lead partner of the project is the Latvian Chamber of Commerce and Industry and its partners include the Estonian Chamber of Commerce and Industry, Latvian Wood House Cluster, Estonian Woodhouse Association and Satakunta University of Applied Sciences from Finland.
- Realisation of the project QUALIFY (Quality standards and authenticity to foster competitiveness of agrifood SMEs) started. The project aims at preventing food fraud among the food industry companies and topics related to the control of food quality. Project participants include the Government of Catalonia – Department of Agriculture, Livestock, Fisheries and Food (lead partner, Catalonia), Estonian Chamber of Commerce and Industry, Chamber of Agriculture of la Vienne (France), Chamber of Commerce and Industry (Slovenia), Bulgarian Chamber of Commerce and Industry (Bulgaria), Region of Thessaly (Greece). Qualify project aims at improving the management of quality standards among SMEs by preventing fraud and applying the best and most complex quality standards that comply with the law and ensure better and the most competitive products.
- We continued with the realisation of the EU-REMnext project. Since March 2018, the Chamber is carrying out a three-year project EUREMnext, which is funded from the Euro-

pean Union Horizon project under support contract No 785032. The main output of the project is to bring to Estonia the European EnergyManager training program from Germany and to adapt it to the local conditions. The program is meant for training managers of the energy sector, containing theoretical background information and practical knowledge on optimising companies' energy use. There were 15 industrial companies participating in the first course from December 2018 to October 2019, of whom 13 successfully completed the course (the course presumed participating in trainings submission of a written course paper and passing the exam). Additional activities concern trainings promoting energy efficiency and providing related information materials to a wider target group.

OFFICES OF THE CHAMBER OF COMMERCE

JÕHVI OFFICE

In 2019, the Jõhvi office of the Chamber of Commerce continued with activities the aim of which is to increase efficiency of the business activities of entrepreneurs and to open new export opportunities.

International cooperation

When communicating with companies, it is revealed that they continue to be interested in cooperating with the countries that are located on the territory of the former Soviet Union. In 2019, the Jõhvi office organised company visits to Russia, Armenia, Georgia, Belarus, Kazakhstan and Uzbekistan. We also welcomed business delegations from Belarus and Russia in Estonia.

Feedback on the participation in the trips has been positive and several companies have reached real cooperation as a result of participating in the visits. For example, as a result of participating in the trips, a company dedicated to making of jams has purchased frozen berries from their cooperation partner, a company involved in managing service centres is about

82 83

to open an international call centre with a cooperation partner found during a visit, and during the trip to Belarus, final agreements were concluded to start direct flights between Tallinn and Minsk. There are many such examples of cooperation, where sub-contractors, suppliers and partners for technological cooperation have been found, or meetings have been held with the companies of the area with whom it is good sometimes to just share experience and make plans.

Several of the visits have been supported by the Ministry of Foreign Affairs from the funds of the Development Cooperation Programme and based on the positive feedback of companies, the Jõhvi office will be continuing with organising the visits in 2020. There are visits planned to Minsk, Baku and Kazan.

Advisory services on European Union-related topics

Based on a contract concluded with the Estonian representation of the European Commission, the Chamber of Commerce continued organising the Europe Direct Jõhvi Information Centre's work in 2019. Its aim is to provide advice for private persons as well as legal entities in all issues related to the European Union, organise information events for wider public as well as specific target groups. In order to inform people of Ida-Virumaa of successful projects realised with the support of the EU, we participated in the organisation of the Company of the Year competition. During the competition, Trogar OÜ was elected as the Implementer of the EU Funds of the Year in Ida-Viru County. This company has built the Tulivee restaurant and tourism centre at the Purtse harbour.

Recognising companies

With the aim of recognising the best entrepreneurs and valuing entrepreneurship and enterprising spirit in Ida-Viru County, the Jõhvi office of the Chamber organised, together with the partners, the competition Ida-Virumaa Companies of the Year 2019. The title of Ida-Virumaa Company of the Year was awarded to Waldchnep OÜ for erecting a modern production company in Narva. Additionally, during the gala event at the Jõhvi Concert Hall, winners were declared

in the following categories: Ida-Virumaa Small Company of the Year (InterVacTechnology OÜ), Ida-Virumaa Tourism Company of the Year (Toila Sanatoorium AS), Ida-Virumaa Newcomer of the Year (Primatec Coatings OÜ), Ida-Virumaa Implementer of the EU Funds of the Year (Trogar OÜ), Ida-Virumaa Friend of Entrepreneurs of the Year (Anneki Teelahk, Head of the Ida-Viru Department of the Estonian Unemployment Insurance Fund).

Based on the positive feedback received from all parties, the entrepreneurship competition will be held at Ida-Virumaa also in 2020.

Contributing to important topics

In relation to implementing measures against money laundering in Estonia, sharp issues arose between entrepreneurs and banks – banks closed banking accounts and companies did not understand why they need to provide increasing amounts of information to the banks on their business models. In order to increase mutual understanding and alleviate the tensions from communication, the Jõhvi office of the Chamber of Commerce in cooperation with the Ida-Viru Entrepreneurship Centre organised several meetings between the representatives of companies and banks. We cannot say that there are no more problems in this area, but as a result of the meetings that took place, mutual understanding of the background and reasons for the other party's behaviour undoubtedly increased.

Trainings

In relation to transfer of public sector and state-owned companies to e-invoices, the Jõhvi office organised related trainings for local companies, and in cooperation with the Virumaa College of TalTech, a business breakfast was organised where topics related to the protection of intellectual property were handled. As characteristic for Ida-Virumaa, trainings were held in Estonian and Russian.

Foreign trade documents

In order to support the exports of Ida-Viru companies, the Jõhvi office of the Chamber of Commerce verified over a thousand foreign trade documents or certificates of origin in 2019.

TARTU OFFICE

In addition to answering to the information requests from our members and consulting them on legal and economic issues, in 2019, the activities of the Tartu Office included the following.

Events

During the year, the Tartu Office organized 12 trainings and seminars. Trainings on taxation and labour law proved to be the most popular. The cycle of financial trainings for key employees consisting of six seminars continues to be popular.

Estonia-Latvia Cross-Border Cooperation Project

Delbi 2, an Interreg co-financed Estonia-Latvia cross-border cooperation project continued. This project is aimed at entrepreneurs from South Estonia and North Latvia. The partners of the project are the Latvian Chamber of Commerce and Industry, Estonian Chamber of Commerce and Industry, Tartu Science Park and Estonian Chamber of Commerce in Latvia. The prioritized sectors of the project are wood, food and tourism.

With the support of Delbi 2, three Estonian timber companies participated in the traditional Valmiera fair. Four food companies, three from Latvia and one from Estonia were represented with the Estonia-Latvia joint stand at the Rural Fair in Tartu.

Within the framework of the project, three business delegation visits took place during the year. In May, 11 representatives of timber companies went on a two-day contact visit to Northern Latvia with the aim of finding new cooperation partners and exchange experience. In September, the Latvian timber companies visited Tartu, in addition to the contact day they visited AS Kodumaja and AS Lasita Aken. In December, a delegation of Latvian food producers visited Estonian companies and participated in an event in cooperation with the Latvian embassy.

In September, another Estonia-Latvia business forum was held in Tartu, which was dedicated

to the opportunities and challenges of the wood sector. The business forum ended with gala awarding of the Livonia Awards. The awards are given to one Estonian company and one Latvian company who have contributed to the economy of the neighbouring country. The laureates of 2019 were AS Latvijas Finieris ja AS Graanul Invest.

Within the framework of the Tartu entrepreneurship week, a meeting of Estonian and Latvian start-ups took place in Tartu with the support of the project.

The Delbi 2 project will continue until April 2020.

Participating in working groups

The office participated in the work of various working groups and committees aimed at promoting local entrepreneurship such as the round table for entrepreneurship support structures coordinated by the Tartu City Government.

Participation in the work of the Council of Tartu Business Advisory Services Foundation.

Foreign trade documents

The number of the certificates of origin issued during the year grew by a third, in 2019, the office issued 1,452 certificates. The highest number of the certificates of origin was issued for goods moving towards China.

PÄRNU OFFICE

In 2019, the activities of the Pärnu office were focused on offering services to companies in the Pärnu region as well as elsewhere in Estonia. For that purpose, the Pärnu office organised trainings and business breakfasts and facilitated establishing of contacts in foreign markets.

Seminars and trainings

In 2019, the Pärnu office organised 11 training seminars, which had 187 participants. In addition to Pärnu and Tallinn, the training seminars took place also in Kuressaare, Viljandi

84 85

and Rakvere in order to bring our services even closer to entrepreneurs. Traditionally, recognised speakers and specialists spoke about topics that are of interest for entrepreneurs. Issues related to the tax amendments continued to be the most popular.

Business breakfasts

In the local community, our business breakfasts have become a trade mark in its own right. During these events important people meet with entrepreneurs and public sector representatives. During the three Business Breakfasts held last year, the presenters included Member of the European Parliament **Urmas Paet**, Minister of Foreign Trade and Information Technology **Kert Kingo** and Minister of Finance **Martin Helme** who all spoke of the hot topics of their field.

Participation in the work of the Council of Advisors of the Pärnumaa Vocational Education Centre

The representatives of the Chamber of Commerce play a leading role in the Council of Advisors of the Pärnumaa Vocational Education Centre and the head of the Pärnu office Toomas Kuuda is the Chairman of the Council of Advisors. As an external person, the representative of the Pärnu office is a member of the council of the Pärnu College of the University of Tartu.

Through these activities, a contribution is made to facilitate the cooperation between the vocational education centre and the Pärnu College and entrepreneurs as well as to develop the curricula based on the interests of employers.

Awards

For the tenth time, the Pärnu office of the Chamber gave out the award Responsible Entrepreneur of Pärnumaa, in 2019 the winner was Helmetal IMS OÜ and its manager Vitali Kangur. The award is given to a company the activities of which have significantly contributed to the development of the local community and the economic results of which have been continuously good throughout the years, and the activities of which are aimed at foreign markets. Helmetal IMS OÜ is a highly recognised metal processing and project design company that offers innovative products.

Economic Afternoons

The Pärnu county members of the Chamber and key clients of Swedbank met for the 12th time at the Economic Afternoon organised by the office. Inspiring ideas and useful knowledge was given by **Raul Eamets**, professor and Dean of social sciences of the University of Tartu, **Olavi Lepp**, Director of Swedbank Estonia and **Joonas Hellerma**, TV journalist and host of the cultural TV program *The Tin Drum*.

Contribution in organising and participation

- Competition Pärnumaa Student Company of the Year 2019
- Pärnumaa Entrepreneurship Week
- Nationwide student companies fair *Christmas in Pärnumaa 2019*
- Municipality Day
- Pärnu City Entrepreneurship Supports Commission

Fairs

The Pärnu office of the Chamber organised construction of exhibition stands and transport of product samples and advertising materials of Estonian companies participating at two fairs in the United Arab Emirates. **Gulfood 2019** – the world's largest food and beverage fair took place in Dubai and **World Energy Congress**, which was visited by Kersti Kaljulaid, president of the Republic of Estonia, took place at Abu Dhabi. Interest in our stands and products was high and we were glad to contribute to introducing Estonia.

Foreign trade documents

In 2019, the Pärnu office issued a record number of **3,690** certificates of origin and other foreign trade documents.

SAAREMAA OFFICE

The aim of the Saaremaa office has been to ensure availability of daily services, consultations, seminars, trainings, certificates of origin etc. for the Saaremaa and Hiiumaa members of the Chamber of Commerce.

The Saaremaa office issued and verified 87 foreign trade documents in 2019.

Events

In 2019, the Saaremaa office organised a training seminar on tax amendments in which over 20 people participated.

CHAMBER OF COMMERCE AS A MEETING PLACE FOR ENTREPRENEURS

In 2019, we organised several traditional member events.

Spring Ball

On 4 May, the 23rd Spring Ball of the Chamber of Commerce took place with over 500 guests. The night was hosted by Reimo Sagor and Piret Potisepp, dance music was provided by Swingers. Comedian Tigran Gevorkjan took the stage with his stand-up number and there was an auction in benefit of the cancer fund the Gift of Life. Guest had the opportunity to take photos at the Photobooth, touch up their makeup at the Tradehouse beauty corner and test their luck at the Olympic Casino's poker, blackjack and roulette tables. All guests participated in the raffling of jewellery from Sangla Juveelisalong and a trip for two to Paris by Estravel and Finnair. There was also an afterparty at the Olympic Park Casino with retro disco.

During the Spring Ball we awarded people who have played an important role in developing the Estonian business environment with the Chamber's Medals of Honour.

Medals of Honour of the First Class

Mati Vetevool, Director of AS M.V.WOOL – for special services in long-term development of Estonian entrepreneurship and food industry. Heiki Einpaul, Chairman of the Board of Hekotek AS – for special services in long-term development of Estonian entrepreneurship and industry.

Jüri Külvik, Chairman of the Board of Lemeks AS – for special services in long-term development of Estonian entrepreneurship and forest and wood industry.

Neinar Seli, Chairman of the Council of Estiko AS – for special services in the development of Estonian entrepreneurship and industrial sector.

Medals of Honour of the Second Class

Simo Puustelli, CEO of Harju Elekter Kiinteistöt OY /Chairman of the Board of Satmatic OY – for special services in the development of entrepreneurship and industrial sector on international level.

Rainer Saks, Secretary General of the Ministry of Foreign Affairs – for special services in contributing to the development of Estonian foreign diplomacy and business diplomacy.

Medals of Honour of the Third Class

Dmitri Jegorov, Deputy Secretary General of the Ministry of Finance – for special services in developing Estonian business and tax policies.

Indrek Peterson, CEO of the Estonian Association of Construction Entrepreneurs – for special services in promoting Estonian construction sector and developing the joint activities of the area.

Tennis Tournament

On 1 June, the tennis tournament by the Chamber of Commerce and Harmet took place at the Pärnu City Tennis Courts. There were in total 23 pairs who competed in the name of the Cup and flight tickets donated by Turkish Airlines. Winners of the tournament were Tarmo Thomson (AS Prelvex) and Rauno Loonurm (Harmet OÜ), second were Mart Nõmper (Rödl & Partner Estonia) and Anastassia Solovieva (AS Katomsk), third were Anneli Metsa (SA.MET AS) and Sirlilaur (Ü&A OÜ). The winners of the consolation tournament were Julia Mozberg (Helmes AS) and Kristjan Abakanov (Ericsson Eesti AS).

Golf tournament

On 13 June, the fifth golf tournament by the Chamber of Commerce and Matek took place at the Estonian Golf & Country Club at Jõelähtme with 18 enterprising teams' participation. The winner was Hansavest Rental OÜ (Rainer Paks, Rasmus Paks, Allan Roosipuu, Derek Vaide), RAMM Ehituse OÜ (Lauri Männiste, Siim Ehatamm, Rainer Boberg, Märt Mõistus) came to the second place and third was Solar4You OÜ (Jaanus Simson, Rene Agurauja, Hanno Strazds, Katrin Kiisa). All participants participated in the raffle for flights for two by Turkish Airlines – the winner was Avo Raigla who represented Saksa Automaatika OÜ.

86 87

Opening of the business season

On 31 August we opened the 2019/2020 business season together with our members and cooperation partners with a family event at the MoMu Motor Sport Museum. During the day, our good partners offered interesting activities to adults and children alike. The headliner of the day was Karl-Erik Taukar who pleased the fans at the end of the day with an autograph signing session. Additionally, there were excursions at the Motor Sport Museum guided by Arno Sillat, Urmo Aava spoke about organising large events and patron of Sports Week 2019, Ott Kiivikas introduced the activities of the sports week. Several prizes found their new owners during the business card raffle – the main prize, a family trip to Berlin by Estravel and AirBaltic was drawn out for Helena Veidenbaum (Mooncascade OÜ).

Chamber's anniversary reception

On 6 November we celebrated the 94th anniversary of the Chamber with a gala at Maarjamäe Castle. We awarded recognition letters to companies who have been members of the Chamber for a long time. In 2019, 65 years of membership was celebrated by ABT AS and Tallinna Sadam AS. Baltplast AS has been a member of the Chamber for 40 years.

We would like to thank our cooperation partners:

Estravel, Nordica, Silberauto, Stillabunt, ABB, Liviko, cancer fund the Gift of Life, Olympic Casino, Tradehouse, Hilton Tallinn Park hotel, Lilli Jahilo, Extrahaus, Sangla Juveelisalong, Dermosil, Finnair, Tactical Shooting Centre, Photobooth, Borealis Holding, Turkish Airlines, Nordic Hotel Forum, Corny, Monaco Restaurant, Saku, Olde Hansa, A. le Coq, Coop Pank, Labour Inspectorate, Cramo, airBaltic, Salvest, MOMU Motor Sport Museum, 7Kohvipoiissi, Balsnack, Harmet, Matek.

PUBLICATIONS AND CHANNELS OF THE CHAMBER OF COMMERCE

All publications for informing members and foreign partners continued in 2019.

- 6 issues of Teataja;
- 6 issues of Vestnik in Russian;

- weekly E-Teataja in Estonian, bi-weekly E-Vestnik in Russian and monthly E-News in English;
- Estonian Export Directory 2018-2019, where Estonian companies who wish to bring their goods and services to foreign markets and find partners from the world introduce themselves. Cooperation partner of the Estonian Export Directory is FCR Media AS.
- Newsletter Export News. In August 2017, the Chamber started sending the electronic newsletter Export News that introduces Estonian exporters. The aim of the newsletter is to introduce the activities and achievements of Estonian exporters on the international level. The recipients of the newsletter are embassies of foreign countries in Estonia and abroad, foreign representations of Estonia and Enterprise Estonia, honorary consuls, foreign chambers etc. (in total ca 800 contacts). In 2018, the Chamber sent out seven newsletters – the stories published there are available at the Chamber of Commerce's English site: www.koda.ee/en/news.
- Separate newsletters for events of the coming month as well as activities of the Enterprise Europe Network.

MEDIA COMMUNICATION

The Chamber of Commerce is one of the most valued providers of opinions on economic environment and entrepreneurship. The media actively uses materials of the Chamber to be used in public space.

In 2019, the Chamber of Commerce was mentioned in total on 1,107 occasions. During the year we sent out over 30 press releases, additionally, many topics that are of interest for entrepreneurs reached media via the Chamber's homepage and newsletter. During the year we published a number of opinion stories on topics from tax policy to improving the quality of education.

In order to inform the media, we organised 4 press conferences: two in order to introduce the results of envelope salary survey, one to publish the results of border trade survey and one to publish the results of the Tallinn-Helsinki price level survey.

CHAMBER RECOGNISES

Estonian Companies' Competitiveness Ranking 2019

By organising the Competitiveness Ranking, the Chamber of Commerce recognises the best companies. Its aim is to identify the most competitive companies, offer them an opportunity to compare themselves against similar companies and assess success, productivity and sustainability of Estonian companies.

Estonian Chamber of Commerce and Industry has prepared the Estonian Companies' Competitiveness ranking since the year 2003. Within the framework of the competition, companies are ranked by their economic indicators into the general competitiveness ranking. The economic indicators of the last two years are taken into account: sales revenue, net profit, owner's equity, number of employees and labour costs. The data analysis and ranking partner is the Estonian Institute of Economic Research who cooperates with the Institute for Management Development in Lausanne.

Winners of the Competitiveness Ranking 2019:

- **Merko Ehitus AS** – the most competitive large company.
- **CM Tallinn AS** - the most competitive small and medium-sized company.
- **Intelligentne Grupp OÜ** - the most competitive micro company.

The most competitive companies by areas of activity:

- **Cleveron AS** - the most competitive industry and energy company
- **A. Le Coq AS** - the most competitive food industry company
- **AS Silberauto** - the most competitive retail company
- **CM Tallinn AS** - the most competitive wholesale company
- **Novatours OÜ** - the most competitive tourism company
- **Kapitel AS** - the most competitive real estate company

- **Tallink Grupp AS** - the most competitive transport and logistics company
- **Energiapartner OÜ** - the most competitive architecture and project design company
- **Merko Ehitus AS** - the most competitive construction company
- **Telia Eesti AS** - the most competitive communication and IT company
- **Tornator Eesti OÜ** - the most competitive agriculture and forestry company
- **Swedbank AS** - the most competitive financial brokerage company
- **Ramirent Baltic AS** - the most competitive service

The rankings feature the best companies. In total 1,856 companies participated in the rankings. The rankings by areas of activity featured the following number of companies: industry and energy 530, food industry 65, retail 97, wholesale 388, tourism 44, real estate 34, transport and logistics 133, project design and architecture 40, construction 140, communication and IT 83, agriculture and forestry 35, financial brokerage 34 and service 232.

Company of the Year 2019

The best of the Competitiveness Ranking competed to the title of the Company of the Year 2019 together with the best of Entrepreneurship Awards organised by Enterprise Estonia and Estonian Employers' Confederation. The title of the Company of the Year was awarded to a wood pulp company located in Kunda – AS Estonian Cell.

The Company of the Year was chosen by a high-level jury, which consisted of Kert Kingo, Minister of Foreign Trade and Information Technology, Madis Müller, President of the Bank of Estonia, Mait Klaassen, Chairman of the Board of the Rectors Council, Kristiina Esop, Director of the Responsible Business Forum in Estonia, Ruth Oltjer, Member of the Board of the Estonian Chamber of Commerce and Industry and Member of the Board of Chemi-Pharm, Arto Aas, Head of the Estonian Employers' Confederation, Alo Ivask, former Chairman of the Board of Enterprise Estonia and Tanel Rebane, Director of the Entrepreneurship Centre of Enterprise Estonia.

88 89

The gala for the recognition of the best Estonian companies is organised by Enterprise Estonia, Estonian Chamber of Commerce and Industry and Estonian Employers' Confederation. More information on the competition is available at: www.ettevotluskonkurss.ee

Young Entrepreneur Award

For the fifth consecutive year, the Chamber of Commerce and Swedbank awarded the Young Entrepreneur Award. The winner was a 28-year-old entrepreneur Ardo Kaurit, founder and CEO of Ampler Bikes. Ampler Bikes manufactures electric bicycles mainly for exporting. The award ceremony took place at the Top Enterprises of the Year gala on 11 October 2019.

The applicants can be owners and/or managers of companies registered in Estonia who are up to 35 years old and whose activities have

been outstanding, who have used innovative solutions in entrepreneurship and are already exporting or are planning to do so. In 2019, there were 16 active young people applying for the title, the winner was elected by a jury.

The jury consisted of Director General of the Estonian Chamber of Commerce and Industry Mait Palts, Head of Swedbank's Corporate Banking Department Aira Nigul-Lepp, economic advisor to the President of the Republic of Estonia Heido Vitsur, CEO of Estravel Anne Samlik and winner of last year's award Robin Saluoks, founder and CEO of eAgronom.

The 5,000euro award granted by Swedbank AS was awarded for the fifth time. The competition is organised by the Estonian Chamber of Commerce and Industry and Swedbank AS, the initiative is supported by president Kersti Kaljulaid.

KONTAKTID CONTACTS / КОНТАКТЫ

Peakontor

Head Office
Главная контора

Toom-Kooli 17
10130 Tallinn

+372 604 0060
koda@koda.ee

Tartu esindus

Tartu Office
Тартуское
представительство

Pikk 20
51009 Tartu

+372 744 2196
tartu@koda.ee

Jõhvi esindus

Jõhvi Office
Йыхвиское
представительство

Keskväljak 4
41531 Jõhvi

+372 337 4950
idaviru@koda.ee

Kuressaare esindus

Kuressaare Office
Курессаареское
представительство

Tallinna 16
93819 Kuressaare

+372 452 4757
sirje.aeg@koda.ee

Pärnu esindus

Pärnu Office
Пярнуское
представительство

Rüütli 39
80011 Pärnu

+372 443 0989
parnu@koda.ee